V. VOICULESCU

POEZII I

V. VOICULESCU

POEZII

Antologie şi prefaţă de
AUREL RĂU

Text stabilit de
I. VOICULESCU şi V. IOVA

I

EDITURA PENTRU LITERATURĂ • 1968

POEZIA LUI V. VOICULESCU

I

În toamna lui 1951, printre claritățile reci ale lacurilor din Cișmigiu, cineva, căutînd locul ferit și anonimatul sigur, nota, sprijinit „în condei" și privind în suflet „pulberea de seară" :

Mi-am făurit o bătrînețe bravă,
Cu părul alb ca faldul unui steag,
Cu crîngul bărbei țărcuind șirag
Un chip uscat de pajiște firavă.
În pieptul liber, bîntuită navă
De al talazurilor vălmășag
Port încă sus, și tot mai lîngă prag
O inimă, răcită, dar de lavă.

Versurile, parcă menite să protejeze, ca văzduhul vibrat dintr-o mitologie, trecerea imperceptibilă a unei făpturi nepămîntești, atestau numai aparent o confruntare cu sine la vîrsta înțelepciunilor — bătrînețea, înfățișarea de patriarh insinuîndu-se ca simplă opțiune într-un joc cu măști.

Printr-o bună intuiție, omul cu barba ca un crîng punea și în acest „autoportret-romantic" ceva dintr-o sărbătoare de mai tîrziu care avea să facă dintr-un „important poet al epocii interbelice" un autor de „capodopere", o personalitate ce „se înscrie pe culmile literaturii"[1]. Pentru că imediat după primul război și respectiv după Definitivele din Fundații care veneau ca și Premiul național de poezie să consacre o carieră lirică ce părea încheiată („*Nu cunosc în literatura noastră contimporană drum mai spornic într-o evoluție creatoare mai rodnică și mai împlinită, decît acela parcurs de ultimul laureat național*")[2] sufletul pătimaș al salturilor calitative din *Pîrgă, Destin, Urcuș* și *Întrezăriri*, în loc să încline împăcat fruntea într-o lumină de amurg, găsește dintr-o dată resurse „nebănuite" scriind *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară*, editate în 1964, un mare număr de alte poezii ine-

[1] I. Negoițescu, *Un nou Voiculescu*, în *Scriitori moderni*, E.P.L., 1966, pp. 174, 179.
[2] *Ion Pillat, articolul V. Voiculescu poet al țării și al sufletului ei*, în *Gîndirea*, august-septembrie, 1943, p. 372.

poezia noastră modernă, marchează un prim succes în direcţia explorării zestrei folclorului :

Stă sufletul fără iubire ca o fîntînă părăsită
C-un pic de apă-n fund, sălcie, sub năruirea de pereţi...
Stă-n marginea de drum fîntîna netrebnică şi oropsită,
Căci nimeni n-o mai cercetează ; găleata-i spînzură dogită
Şi-n ghizdurile putrezite cresc brusturi şi-nfloresc bureţi.

Inspiraţia „religioasă" îşi fixează limitele între scena biblică *(Pe cruce)* şi modalitatea invocării psalmice *(Acum cînd străbătut-am răspîntia)* după cum stihul înrolat patriotic între tabloul narativ *(Era o zi de bătălie)* şi exclamaţia atenuată prin căutarea simbolului *(Ţării)* bîjbîie în preajma unui făgaş spre murmurele de har din *Pe decindea Dunării.* În fine, acea „fermă voinţă anterioară de originalitate" care-i este recunoscută poetului, găseşte cadenţe interesînd nu numai prin nobleţea ideilor de artă poetică exprimate :

De-ar fi ca să mă-nalţ spre stele
— Chemat l-al zeilor sobor —
Eu n-aş primi altfel să zbor
Decît cu aripile mele.

Răpit de vulturul lui Joe,
Întregul cerului senin
Mi-ar fi doar temniţă şi chin
De n-aş putea să-l tai în voe.

Şi nu m-ar bucura înaltul
Olimp, etern ispititor,
De nu l-aş fi atins în zbor,
Ci-n ghiare lungi purtat de altul...

În acest punct evolutiv, hotărîrea e serioasă şi decisivă. O înverşunare de căutător de comori, de rob în făurăria lui Vulcan, intră în joc pentru evitarea cărărilor bătute. Cu volumul *Pîrgă* autorul pare a nu se mai îndoi (poezia cu acelaşi titlu) că momentul culesului a sosit, deşi prin versurile :

Nu m-au cruţat nici grindeni, nici secetă-ndelungă,
Mi-s crengile sucite şi cresc pipernicit,
Iar biata rădăcină, căsnindu-se s-ajungă
În lutul gras şi reavăn prin pietre-a sfredelit

posibilitatea unor alte creşteri, înfloriri, rodiri rămîne deschisă.

Dacă primele două culegeri, distincte ca profil, pot fi asociate sub semnul tatonărilor, ca tributare ades nu numai formal poeticei posteminesciene cu tendință de obiectivare, cartea din 1921 se înfățișează densă de realizări, personală în mare măsură. Din loc în loc reîntîlnești cîteva versificări în manieră vlahuțiană, ca *Indem*, construcții reamintindu-l pe cîntărețul Oltului, cum este *Clipa luminoasă* sau pe înaintașul său hordouan, ca *Patru brazi* (aceasta însă degajînd o vibrație care nu vine din *Balade și idile*), dar tonul îl dau *Piatră auriferă*, *Noul mag*, *Nucul*, *In prour de primăvară*, *Prometeu*, *Revoltă*, *Răsărit de lună*, *Deslegarea*, *La răscruce*, *Același cîntec*, *Curte pustie*, *Nori de vară*, *Nunta țărănească*, *Urează-mi* ș.a. care aduc aerul artei și al creației.

Grație atingerii, s-a presupus, cu firea delicată a poeziei unui Anghel, se îmbie atenției, pe la începutul cărții, un frumos tablou în care natura parcă nu se vrea decît autocontemplare :

Lacul zînelor din codri a-nceput ursuz să scadă...
Tăinuitele-i izvoare rînd pe rînd s-au potmolit
Și-n păragina hobăei brusturi grei crescuți grămadă
Tot mai strîmt îl strîng în copca unde-ncet s-a cuibărit.

. . . .

Nu mai vine să-l prefire cîrdul sprintenelor ciute...
Bolți de carpeni îi aruncă un zăbranic pe undiș...
Miros greu plutește-n preajmă și din apele stătute
Ies tufișuri încîlcite de liane și brădiș.

. . . .

Toamna-n urmă îl îngroapă sub un țol de frunze moarte,
Putregai și crengi uscate țes pe fața-i o podea :
Unda lîncedă primește pe lumină-i să le poarte,
Dar din ele-și face-o pleoapă și se-nchide-ncet sub ea.

Ca și-n versurile de mai sus, în *Pîrgă* predomină priveliștile lumii exterioare, din exersările de mai înainte Voiculescu vine cu confirmarea unui pronunțat instinct al realului, și de acum încolo pentru întreaga-i operă pastelul e un bun cîștigat. În contrast cu oaza de nemișcare și calm din *Lacul zînelor*, această poezie de sănătoasă calitate descriptivă va anexa treptat un substrat sufletesc dramatic, încă de pe acum titluri ca *Vînătoare veche*, *Revolta*, *Bucegii* candidînd ca exemple. Dezlănțuirile spectaculoase nimeresc ușor expresia plastică :

Noianurile apei, sucite-ntoarse, strîmbe
Se clădăreau ca munții, se-ntortochiau în plaiuri
Și pîn-la cer cu pumnii zănaticele trîmbe
Cădeau plesnind deodată cu mii și mii de maiuri.

dite şi faimoasa avalanşă de „povestiri" încă numai în parte adunate în volume — capabile singure să impună un scriitor de zile mari. Generoasă, patetică, ferm opusă morţii, ni se oferă astfel privirilor o întreprindere spirituală vastă pentru care autorul ei este pe bună dreptate comparat, într-un liric elan, cu *„acele trunchiuri de copaci australi, adevărate coloane dorice, dar foarte înalte, care, după însemnările unor oameni de ştiinţă şi anumitor expediţii de explorare se ramifică şi înfrunzesc numai la înălţimi suverane."* [1]. Metafora implică ideia de creştere organică şi cine observă etapele premergătoare va înţelege că nu datorită unei revelaţii divine, înainte de 1935, se prevestea : *„Dar opera lui mai poate rezerva încă surprize. Căci poemele de pînă acum nu sînt decît primele fragmente ale unei fantezii ce se desenează în proporţii mari, iar scriitorul s-a arătat în stare de prefaceri care pot deschide încă orizonturi şi adîncimi neprevăzute"* [2]. Drumul trebuie însă reparcurs nu atît pentru capătul lui — mergînd spre Itaca, spunea poetul Kavafis, nu te aştepţi ca ea să-ţi ofere bogăţii, ea îţi oferă pretextul pentru plecare şi apoi „frumoasa călătorie". „Nici tradiţionalistă, nici modernistă, sau amîndouă deodată" [3], deci scoasă de sub tirania etichetărilor ce i s-au aplicat, poezia anterioară recoltei dezvăluite postum număra destule valori de mărimea culmilor din sfîrşit pentru ca sentimentul pe parcursul investigării critice să fie acela al comunicării cu unul din tonurile majore prin care lirica românească din secolul XX îşi dispută un drept de cetate printre cîntecele lumii.

II

„Eu mi-am lucrat cununa şi
pe de-a-ntregu-n mine
Şi sufletul, în flăcări, fu singur
meşter faur..."

Spre a realiza adevăratele dimensiuni ale „formidabilei activităţi în duh" a lui Voiculescu, imensitatea voinţei de a intra în stăpînirea unui lirism propriu, se impune chiar şi în treacăt considerarea manifestărilor de

[1] Vladimir Streinu, *Opera literară a lui Voiculescu* (Prefaţă la *Povestiri*, I, 1966, p. XLI).
[2] Al. Busuioceanu : *Poeţii gîndirii*, în *Ethos*, 1941, pag. 152.
[3] N. I. Herescu : *V. Voiculescu şi poezia pură*, în *Gîndirea*, august-septembrie 1943, p. 387.

început, așezate sub zarea de idealuri a generației lui Vlahuță. I. Valerian în *Viața literară* din mai 1926, își amintea cum în casa de la Bîrlad, prin anii războiului dintîi, proaspăt bejenitul „îndrumător" din Muntenia, cotropită îl întîmpina pe tînărul care publicase prin *Convorbiri literare* și *Flacăra* : „ — *Bine-ai venit, doctorașule, șezi colea pe pat și citește-ne ceva*". Poetul îmbrăcat în haine militare, care avea să mărturisească mai tîrziu : „*De dragul lui* (al lui Vlahuță — n.n.) *am scris cele mai multe poezii strînse în volumele Din țara zimbrului și Pîrgă. Îi plăcuse primul meu volum întitulat Poezii și mă zorea mereu să scriu*", va fi citit cîte *ceva* din ceea ce Lovinescu va numi „vlahuțianism", Perpessicius „o pădure de convenționalism", Vladimir Streinu „modul național" și „struna ocazională", alții : „didacticism", „inspirație semănătoristă", „poezie conceptuală", după cum cu *Noapte de iarnă, Stă sufletul fără iubire, Cununa de aur, Ganimede* putea da glas unor versuri în stare a „*îngădui unui cunoscător să constate că un poet nou făcea să răsune primele lui acorduri*".[1]

Retrospectivă în cele mai multe cazuri, critica n-a prea răsfățat, ce-i drept, orgoliul autorului în privința primelor două volume amintite. Indicînd accente răzlețe din Coșbuc, Goga, St. O. Iosif și Cerna, după o opinie mai recentă un fir de pornire macedonskian, ele au fost adesea judecate în bloc. Puneau totuși în evidență trăsături certe ale unui talent robust, convertite în realizări care ambiționează să depășească valoarea strict documentară. Astfel poezia evocării copilăriei din *Destin* își fixează un jalon de bogată observație realistă :

Așa am pomenit-o pe cînd trăiau bunicii,
Zîmbind, ocrotitoare, la marginea pădurii...
Pelinul, isma, cimbrul, rochița rîndunicii
Umpleau nesupărate tot golul bătăturii.

Și-și împărțeau frățește, vălmași, ograda toată
Pometuri pîrguite de-a verilor arșiță ;
Doi nuci umbroși ca noaptea, cu foaia-ntunecată,
Se-mbrățișau cu cîțiva butuci vînjoși de viță
(Casa părintească)

Tentativa sensibilizării realităților morale prin imagini concrete, care prin forța talentului lui V. Voiculescu va reda alegoriei viabilitate în

[1] Tudor Vianu, *Alegorism*, în *Figuri și forme literare, Casa Școalelor*, 1964, p. 134.

În întreprinderea lui creatoare („Am migălit mereu să-mi fac o lume") Voiculescu nutreşte mult timp speranţa că un ajutor îi poate veni din substanţa cuvîntului particular: *„Cuvîntul în sine conţine, pentru cine ştie să înţeleagă, o poveste întreagă a neamului. Unele au origină îndepărtată, dincolo de epoca romană"*. Împrejurarea că materialul cu care ne-a fost dat să lucrăm aparţine unei limbi vii, gîlgîind de seve („a curs pe dedesubtul vremurilor"), îl determină la o asiduă muncă de extracţie vizînd mai ales teritoriul muntenesc, lampa care îl călăuzeşte dincolo de măruntele socoteli estetice vrîndu-se una de minier filozof, de iniţiat care coboară în straturi străvechi, sau numai necercetate, din nevoia superioară a tangenţei cu acel tumult de alcătuire iniţial. Belşugul lexical adus astfel la suprafaţă, *„Marele număr de cuvinte împrumutate direct poporului şi pe care el cel dintîi le-a introdus în poezia noastră"* [1] extinzînd sfera mult peste *„limitele pe care le respectase chiar acei scriitori contimporani sau din generaţia trecută, îndatoraţi exprimărilor poporului"* [2], e firesc să păstreze la început aspectul unui conglomerat. *Prour, bulz, şarul, zăpodii, răstavuri, lefţi, bîrzoi, chianţuri, prepuelnic, chelbaşe, undiş, nămestii, jitniţe, ulmînd, glojdăie, covrag, lostopăi, bahne, dudac* — iată doar cîteva particule ale unei materii fruste şi odihnite în faţa căreia autorul însuşi pare a şovăi: *„Din partea mea,* va spune în 1926, *recunosc că am forţat nota, dar pe propriul risc. N-am pretenţie că am făcut literatură acolo unde am urmărit o problemă de limbă"*. Va fi avînd în vedere acele aglomerări de teluric dialectal care apar în unele secvenţe de peisaj montan, şi pe care putea să se reazime referinţa lui Lovinescu despre posesiunea unei limbi „rurale, inedite şi uneori inestetice", cum se întîmplă în finalul poeziei Penteleul ? :

Şi ca un baci din vremuri chiabur şi năzdrăvan,
Deasupra, peste turma-i de chianţuri şi gurguiuri
La poale-i înşirată gorgan lîngă gorgan,
Sumete Penteleul chelbaşele-i ţuguiuri.

Adevărul e că, acolo unde proporţia e păstrată şi arhaismul, regionalismul, răspunzînd nevoii de proprietate a exprimării sau de conturare a mediului, se află chiar fără cumpăna neologismului într-un raport de tole-

[1] Ion Pillat, articolul citat, p. 377.
[2] Tudor Vianu, *op. cit.*, p. 137.

ranţă cu masa vocabulelor anterior încetăţenite literar, efectul estetic, impresia de culoare şi frăgezime a lumii propuse nu întîrzie. Spre ilustrare, un fragment din *Prour de primăvară,* ca să ne referim la aceeaşi etapă a predominanţei aliniamentelor descriptive :

Aşa îşi toarce cîmpul poveştile-i duioase
Cu faţa către munţii clădiţi în zeci de caturi...
Departe joacă aburi pe bahnele ierboase
Şi-aprinşi scurmînd ţărîna, rag tauri în suhaturi.

Pe podinele grase ciobanii de la turmă
Adorm întinşi la soare, cu bîta peste glugă...
Oi sive, crud fătate, răzleţe pasc în urmă
Cu miei priori sub uger îngenunchiaţi să sugă.

Sîntem, practic, într-un interval cînd autorul ar mai putea adăuga : *„Cel puţin pe aceleaşi motive pe care se face apel la neologism, să se îngăduie şi limbii autohtone să colaboreze cu toate resursele ei la înoirea şi îmbogăţirea limbii noastre"*. Concepţia prinde rădăcini adînci, un efort conştient de primenire a lexicului se va observa cu noi particularităţi de la un volum la altul [1], dimpreună cu grija pentru introducerea „expresiilor ştiinţifice" [2] şi unirea cuvîntului concret cu cel abstract, a celui vechi cu cel nou, a celui aspru cu cel suav. Dovadă şi limba nuanţată a prozelor, trecînd firesc de la evenimentul contemporan şi urban la practicile magice dintr-un sat fără vîrstă. [3]

Astfel vechiul îndemn de a înfrunta soarta cu bărbăţie, poezia tumultului vital, sînt convertite fericit în fapt de stil, într-o expresie plină de forţă, ceea ce iar îl situiază pe poet printre inovatori. Prin subiecte şi chiar prin acest aspect, *Pîrgă* însemnează într-adevăr „accentuarea elementelor tradiţiei", dar în sensul fecund al desprinderii de semănătorism şi al interesului crescînd pentru imagismul din epocă. Un indiciu de schimbare e şi

[1] Încît pe această latură s-ar părea că „legătura dintre inspiraţia cultă şi viaţa poporului, formulată ca program literar încă de acum o sută de ani, atinge în Voiculescu succesul ei cel mai deplin" — Tudor Vianu, *op. cit.*, p. 140.

[2] Citatele Voiculescu, în problema limbii, toate după interviul lui I. Valerian, inclus în cartea *Cu scriitorii prin veac*, E.P.L., 1967.

[3] O agendă de buzunar din 1948, acum în posesia lui Ion Voiculescu, fiul scriitorului, cuprinde între altele un apreciabil şir vertical de cuvinte pestriţe, fragment din munca de laborator a acestor ani. Desprindem : *tolomac, fleoarţă, îngălat, lipăr, bulearcă, belge, răstogi, cu japca, iavaş, găgios, dîrlan, zaplan, văşcălie, zăblău.*

apariţia poliritmiei. Ca-n *Acelaşi cîntec* unde factura de romanţă ademeneşte :

De-ar fi inima-mi o piatră strălucită ?
Dar e mai presus şi mult mai mult :
E găoacea unde bate, surghiunită,
Veşnicia cu întregul ei tumult.

Undă după undă, neoprită
Gîlgîie viaţa din celarul ei.
Fiece bătaie, şi-s atîtea-ntr-o clipită,
Năzuie să mute lumea din temei...,

cantităţile silabice, de la un rînd la altul, încep o horă a lor, aparent opuse, marcînd „frîngerea" formei „odinioară atît de tihnită, în amplele ei volute" [1]. Poezia de atmosferă (vezi *Curte pustie)*, cea de simbol erotic cu strînsa ei disciplină verbală *(La poarta paradisului pierdut*, frumos înrudită cu *Oseminte pierdute)* sînt dintr-odată ridicări ale ştachetei. Între îndoieli şi convingeri, între căderi şi avîntări, o conştiinţă de sine energică — vultur al Trufiei — deschide aripi :

Stau smirna-n ceruri stelele şi cată
Cum trage spada mîna de pămînt
Ca-n lama ei de veci predestinată
Să-şi vadă toate fulgerul răsfrînt.

*

„Aşa dar visul s-a izbîndit.
Basmul nu minte, povestea e-adevărată.'

S-a apreciat că *Poeme cu îngeri* (1927) atestă o primenire a inspiraţiei şi un timbru mai în acord cu sensibilitatea poeziei contemporane, iar *Destin*, care va apărea după alţi şase ani (1933), o operă de maturitate, fruct „greu de sucul bogat al toamnei", pentru ca prin *Urcuş* şi *Intrezăriri*, culegerile din '37 şi '39, să se poată vorbi de începutul chiar al unei „alte cariere poetice". Găsindu-şi în mişcare şi mutaţie, în evoluţie, raţiunea supremă („Urează-mi luptă, nu-mi ura izbîndă"), *suflul liric voiculescian*, odată descătuşat prin *Pîrgă*, va sluji mereu, contrariat şi lepădător de fluiere, pradă unei beţii existenţiale, sub acea poruncă pustiitoare din poemul lui Longfellow, numai că versurile realizate, potrivirile

[1] E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, 1937, p. 95.

de cuvinte prin care va fi trecut, cad de multe ori şi rămîn pe solul de aur al celei mai durabile poezii româneşti.

Cu aceste ultime patru cărţi, firava „dispoziţie la noutatea jocului poetic" pusă în evidenţă anterior îşi demonstrează din nou valoarea într-un proces care ne situiază ferm în curentul epocii, la un punct de interferenţă atît de rodnic. Cum interesant remarca Ovidiu Papadima [1], pe cînd poeţi ca Adrian Maniu şi Ion Pillat cunosc o îndestul de lungă evoluţie de la modernism la tradiţionalism, Voiculescu demonstrează că se poate ajunge la „echilibrul celor două substanţe" şi inversînd calea, respectiv pornind de la cea mai clară organizare a poeziei naţionale. Faptul e de subliniat şi pentru că în această variantă „viaţa gîndului şi a sentimentului", înainte exteriorizată enunţiativ, a trebuit să se canalizeze în adînc, „să se difuzeze subterană în întreg corpul creaţiei".

Cultul folclorului cu întregul său fond de datini, credinţe, vrăji şi superstiţii este pentru toţi cei care în prima parte a veacului douăzeci „au ţinut dreaptă cumpăna lirismului nostru" [2], deci şi pentru Voiculescu, un capitol pasionant, impunînd disocieri şi în acelaşi timp regrupîndu-i pe un teren comun : s-a spus, al fuzionării dintre estetic, etnic şi etic, am spune, al delimitării moderne atît faţă de iraţionalismul şi individualismul avangardiştilor cît şi faţă de luciditatea rece şi sentimentalismul idilizant care caracterizau o poezie imediat anterioară. Consensul unanim pare să fie cel al scufundărilor prin istorie sau prin depozitările de mit spre sursele înseşi ale stării de poezie. Aceasta, după poetul nostru ar fi, ca îndeobşte arta, *„un instinct vast şi primordial cu care omul se naşte, instinct care vine mai de jos de om, de la animal şi trece prin om, mai sus şi dincolo"*, întrucît *„în fond aceeaşi imensă undă lichidă străbate pămîntul"*.

În definirea concepţiei poetice de acum a lui Voiculescu, sentimentul *„de legătură, de dependenţă filială, lărgit în spaţiu pînă la hotarele reale ale ţării şi înapoi în timp pînă la obârşia neamului"* nu trebuie ignorat. Fluxul tradiţiei de care în acest moment se simte prins cu alte braţe şi rezonanţe, el are credinţa a-l putea identifica în toate culmile literaturilor vechi. *„Ce sînt psalmii, atît de tipic şi de neaoş tradiţionalişti* — îşi desfăşoară patetic pledoaria [3] — *decît o mare şi antică poezie naţională*

[1] Iluminările lui V. Voiculescu, în *Creatorii şi lumea lor*, Fundaţia Regală pentru literatură şi artă, 1943 p. 391.

[2] Vladimir Streinu, *op. cit.*, p. V.

[3] Citatele, din articolul *Poezia tradiţionalistă*.

Bacovia, Ion Barbu şi alţi cîţiva pînă la 12 stau la cina de taină a modernului vers românesc. El are de spus *Gîndului :*

Gînd slăbănog, deprins numai la şes
Să calci în pulberea de vorbe tocite ;
Gînd lesnicios ca o femeie, copilăros la înţeles,
Urmînd lenevos pîrtia de tălpi şi copite,
Nărăvitule să dormi pe puf de cuvinte :
Scoală şi găteşte-te, că de-acum înainte
Am să te port prin vorbele cele mai colţuroase...
Razna din albia limbii de rînd afară,
Pe cărări de piatră abia slomnite...
Peste praguri de expresii încremenite
Sus pe coclauri de munte,
Un munte de calm şi tăcere,
De unde apele au cărat toate vorbele mărunte...

Voiculescu, bărbatul zugrăvit de Maria Pillat ca un arhitect bizantin pe crucea unei ferestre, bărbosul superb despre care cîndva un preot ar fi spus că văzîndu-l nu ştii dacă-i Dumnezeu sau Diavolul şi pe care, într-o fotografie, de sub o barbă şi mai tălăzuită, îl binecuvîntă un Galaction în odăjdii, ca la o întîlnire de faimoase umbre, e din primii pînă în ultimii lui ani un arţăgos şi un mahmur, care ascultă undeva în suflet :

„Cît mă pot descoperi eu însumi înapoi, aproape dincolo de orizontul amintirii, mă văd un copilaş stînd singur într-o poiană cu flori sălbatice, la marginea unei gîrle... Nu e nici poezie, nici proză... E adevărul [...] *Stau pe un mal cu flori şi mă uit în zare. Şi simt şi acum fericirea acelei singurătăţi copilăreşti plină de o mare, de o nespusă, aş zice de o mistică aşteptare. Aşteptam de atunci ceva ce aştept şi acum, ceva care să-mi împlinească un dor nehotărît şi aşteptam cu siguranţa, atunci, că va veni... Mă simţeam, mă credeam predestinat. Mi se spunea că m-am născut cu căiţă în cap, că voi avea noroc... Mama mă adora, surorile mă iubeau, pentru toţi eram o minune"* [1].

AUREL RĂU

[1] *Confesiunea unui scriitor şi medic,* Gîndirea, p. 402.

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Prin prezenta ediţie ne-am propus să oferim cititorului o cuprindere *largă* din poezia lui V. Voiculescu, *ilustrativă* pentru profilul şi structura tematică a operei cît şi pentru evoluţia formelor şi tehnicelor artistice, *selectivă* (căutînd să lăsăm la o parte ce ni s-a părut a se apropia mai mult de experiment decît de realizare) — excepţie *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară*, preluate integral. Am evitat mai ales bucăţile care, fără să aducă o vibraţie deosebită, repetă, prelungesc elementele unor etape încheiate (ca *Îndemn*, din *Pîrgă* ş.a.).

Pentru poezia adunată în cărţi de-a lungul vieţii autorului, ne-am condus după „V. Voiculescu, *Poezii*", colecţia „Scriitori români contemporani", apărută la Fundaţia regală pentru literatură şi artă, Bucureşti, 1944. Din primele trei volume, adică *Poezii*, 1916, *Din ţara zimbrului — poezii de război* — 1918, şi *Pîrgă*, 1921, am adăugat cîteva titluri de inspiraţie socială care n-au fost incluse în Definitive şi pe care le inserăm la sfîrşitul fiecărui ciclu. La grupajul *Glas de clopot (Poezii)*, actuala parte a IV-a, absentă în volumul din 1916, este introdusă după caietul-manuscris datînd din epocă şi aflat în posesia lui Ion Voiculescu.

Poezia nepublicată de autor în volume am reprodus-o după manuscrisele poetului, pregătite pentru tipar în timpul vieţii : *Veghe* (cu ciclurile, *Veghe, Inter arma, Transilvania, Inscripţii, Evocări-privelişti, Oracole, Alte amăgiri* şi *Meditaţii) ; Clepsidra,* o selecţie, făcută de noi — şi ordonată cronologic — dintr-un manuscris, căreia i-am dat titlul după prima poezie ; *Ultimele sonete ale lui Shakespeare în traducere imaginară* de V. V., volum apărut postum în 1964.

Stabilirea textului s-a făcut după ediţia din Fundaţii, prin colaţionare cu volumele anterioare, iar la postume, după manuscrise.

a. r.

către șarpele înțelept, către zimbrul voinic, dar mai mult decît toate ursul i se arată ca întruparea sufletului băștinaș al țării, ca strămoșul coborît din mit, ca schimnicul tăcut, nedespărțit de gîndul creației, părtaș încă la tainele dumnezeirii uitate de oameni". Nu e greu de presupus că scriind aceste rînduri, celălalt reprezentant al tradiției are cu osebire în minte *Cîntecul ursului* din care strofele cad în suflet ca un izvor frînt din stîncă-n stîncă printr-o tăcere dacică :

Ursule, uriaș schimnic bătrîn
Ascuns de lume în peșteri sihastre,
Pașii tăi limpezi stele rămîn
Înfipte-n potecile noastre.
. . . .
Cînd luna se razemă-n schituri de stînci
Și lăncile stelelor trec drepte,
Cu umbra pădurii pe umeri adînci
Cobori luminișuri de trepte.
. . . .
Unde te aflai la obîrșie cînd
Taina-și zvîrlea pretutindeni grăunții
De vii așa calm, pe veacuri călcînd
Țintat cu mir în oasele frunții ?

Cum o arată și *In miezul codrilor, Prin sita zilelor, Iarna de altădată,* familiaritatea cu sufletul acestor făpturi de negură ce-și întipăresc urma copitei „ca-ntr-un calîp", în pămîntul reavăn, la altarul știubeielor limpezi, unde parcă un ritual druid are loc, vine din tainița cu amintiri a copilăriei :

Cînd cerul aspru se tăia cărări-cărări și limpezișuri,
Eșeam cu tata sus în grui pe-o pîrtie cît palma,
Croită de lupi, de epuri, de vulpi, de cîinii de-a-valma
Și priveam în sat peste răzoarele de acoperișuri.

(Iarna de altădată)

Ascensiunile și expedițiile de acest soi deveniseră mod predilect, dictate de tentațiile ciclurilor ce se consumau cosmic dincolo de grădina casei și de hotarul satului :

Știam un cotlon zăvorit în inima bungetului, unde
Un brad pustnic se-nchina frînt de jumătate,
În fața unui stejar ce-și rotunjea biserica de crengi
plecate

Pînă-n ocolniţa cerurilor afunde.
Intram ziua-n amiază ca-ntr-un amurg aicea
Unde nu străbateau decît mierla şi pitulicea,
Ţîrîind fugărite de ereţi...

sau :

Cînd mi se ura să mă uit în zările sufletului
Mă suiam uşor în foişorul de foi al stejarului,
Într-un cuib uriaş de vultur, părăsit,
Unde vedenia lumii mă ţintea aiurit.

(Vara în miezul codrilor)

Din povestitoare, expozitive, aceste poeme, în care un suflet de copil se confesează, devin învăluitor lirice, lărgind cadrul de la descoperirile uimite la domeniul infinit al imaginaţiei populare, esenţial rămînînd acelaşi umblet sub zodii de eres :

Cînd a intrat în codrul adînc şi greu,
Umbla uluit, ca pe alt tărîm, aiurea,
Basmul nu era mai frumos ca pădurea
Sau pădurea era basmele toate la un loc !
Apa vîntului şuia prin frunze ca pe un scoc
Şi-o vrajă-l fura spre funduri, aproape-n silă :
De copacul ăsta a fost legat Murgilă,
I-atîrnă încă funii de viţe sălbatece...
În rariştea de ici au jucat zînele lunatece,
Prin scorburi stau pitici cu căciuli ascuţite
Ei au strivit pe cărări ciupercile otrăvite ;
În bunget şi-a prăpădit Doamna condurul
Pe unde Strîmbă-lemne îşi duce huzurul...
Dar ce luceşte ca jarul într-un rug de viroagă ?
Doamne, tu te-ai întrupat în smeură şi fragă !

(Ionică)

Deşi excesul de asociaţii în spiritul „sistemei tradiţionaliste“ ar putea constitui obiectul unui reproş, în ansamblu vorbind „sentimentul nostalgic“ conduce fericit în această lume a „vîrstei inocente“, „populată de minuni“, după cum e just a sublinia că însăşi religiozitatea care va ocupa un spaţiu apreciabil în opera voiculesciană „se transformă într-un fel de evocare fantastică, de basm“ [1].

Inspiraţia religioasă (Perpessicius o vede descinzînd „din morala creştină şi din ficţiunile cu care cazaniile tălmăcesc evangheliile) care

[1] Citatele, din Al. Busuioceanu, *op. cit.*, p. 151.

evree? Dar imnurile vedice, în care s-au cristalizat aspirațiile metafizice ale arienilor în imagini atît de umil băștinașe ale vieții păstorești de atunci? Cerul, vîntul, norii, ploaia, zeii, aurora în poezia vedică sînt comparate numai cu folositoarele animale domestice, în deosebi cu vaca și ugerul ei plin de lapte. Toate invocațiile lor sînt pline de imagini din viața tradițională, din viața de vatră, de familie, din cultul morților, al focului și al străbunilor, cu care elemente s-a alcătuit totuși o cîtime de poezie, neîntrecută, o himalaie... Ce face Eschil, mai ales în Perșii? Dar Virgiliu, în toată opera lui, decît mare poezie tradiționalistă /.../ ?"

Calea întoarcerii spre obîrșii („Vechi rădăcini de triști strămoși mă dor") ca spre un loc izbăvitor întru artă, Voiculescu o găsește ușor, mulțumită aceleiași atenții, de care am mai vorbit, acordată structurilor graiului, cuvîntului. O glorioasă suită de arte poetice între care : *Coboară cuvintele, Gîndului, Poezie, Pe drumul ciobanilor* și *Grai valah*, semnificative și meritînd singure un studiu amplu, luminînd cînd armonie cînd război cu uneltele : „negrele mielușele mute", „frageda carne de gînduri", marchează această călătorie aspră la alcătuirile sonore și de taină care „închid în ele secole de încercări poetice colective". Rezultatul, în urma adăstării lîngă alcătuiri în care *„un neam întreg s-a străduit să închege fulgere de frumusețe ajunse acum banale ca : mi-a trăznit un gînd prin minte, mi-a dat un cuțit prin inimă, cît ai clipi din ochi"* [1] este o plină de farmec interferență de planuri, mixtura real-fantastic echivalînd cu o metaforă pentru un timp situat între memorie și neant :

„Uuu..., n-aude, n-avede !"... ce glas obosit
Ca-n basmul cu greul Pămîntului strigă ?!
Tresar ascultîndu-l și văd, deslușit,
Un Smeu și-un voinic încleștați — verigă !

„Uuu..., n-aude, n-avede"... urechea-mi destup :
Cum strigă stăpînul în luptele-i crunte,
Și ceata-i, puiendrii de vulpe și lup
Sosește cu Ursul, cu Greul, în frunte.

„Uuu..., n-aude, n-avede"... chemarea, de sus
Ajunge la mine în van să se sfarme,
Căci sufletul strigă, ca-n basme, răpus,
Iar Trupul, el, Greul Pămîntului, doarme !

Tema permanenței etice, crescută dintr-un latent și copleșitor sentiment de comunicare cu natura și universul spiritual al poporului cu-

[1] Expresiile, din V. Voiculescu, articolul citat.

noaşte cu poeme ca *Dochia, Pămîntească, Ursul, Pămînt înrămat de patru mari ape, O ! brad frumos* etc. cîteva exprese şi remarcabile înfiorări şi plăsmuiri. Dar ceea ce se cuvine să mai fie amintit ţine de o impresie pe care nu ţi-o poţi traduce clar şi pe care o încerci de fiecare dată cînd citeşti cărţile lui Voiculescu din anii maturităţii, că asişti, sub dispersarea voită a preocupărilor şi ritmurilor la ascultarea unui misterios fluid subteran. Versurile suie, ca la ele acasă, pe munţi pleşuvi, coboară la fel deprinse pe rîuri în şes şi se răsfaţă înflorit la culorile mării, reproducînd într-un fel legănările transhumanţei. Această poezie care nu o dată, autodefinindu-se, prelungeşte iluzia eposului mioritic, se realizează în afara oricărei convenţii, dincolo de organizarea imediată a ideilor. Antologiile în mod fatal ofilesc diamantele şi scutură roua, şi *Pe decindea Dunării* e o fericit osîndită poezie la a asigura veşnic prin cele mai exigente selecţii antologice perindarea de basm a căruţaşului anonim care „se tot duce drum fără hotar" pe cînd „treziţi, cu el odată cîntă sciţii" — dar sublimul derulărilor ei lente de fraze, senzaţia de anulare a timpului, caracterul pur şi imaterialitatea cuvintelor pietroase şi neaoşe, ce analiză, oricît de pertinentă, le va epuiza ?

Pe un teren narativ ca şi aici, *Dimineaţă dunăreană*, evoluînd într-o tonalitate diferită, cum de asemenea un apreciabil număr de pasteluri ca *Dobrogea în amiaza de vară, Bărăgan în amurg, In odaia cu scoarţe olteneşti* fac posibilă opinia că lumea cîmpiei reuşeşte să angajeze mai calde consonanţe afective, în comparaţie cu muntele — coclauri şi stînci — adesea loc şi travestire de interioare furtuni. Prin două învestituri însă acest zeu tutelar coboară din distanţa albastră în care o amintire sau casa natală din Prîscov l-au surghiunit prin fantasticul fabulos al faunei şi prin reprezentările din copilărie ale unei naturi paradisiace.

Ion Pillat propunea să admitem că nici un stihuitor al nostru n-a cîntat mai bine „sufletele primitive" ale dihăniilor pămîntului decît cel care în începutul *Gîndurilor de iarnă* convingător mărturisea :

Aş vrea să ştiu ce face norodu-ntreg de jivini
Cînd pier înămeţite şi ape şi pămînturi,
Iar ţara e, din munte şi pînă jos în crivini
Batalıştea ninsorii şi-a celor patru vînturi.

„Dragostea poetului — se afirmă în continuare — *merge mai ales către fiarele cele mai bătrîne a căror apariţie se pierde în noianul vremilor,*

Un fragment, oricare, din *Nor de vară*, bunăoară începutul :

Dînd buzna ca de streche fugărite,
Cu cozile bîzoi și coamele zburlite,
Sosesc cirezile de nori în goană
Buluc' ca valul,
Cu mugete și zvoană,
Și-nvălmășite
Buhai cu zimbri, junci cu vaci cît malul

poate sta mărturie pentru cîtă forță a concretului rezidă acum în cuvînt, ducînd cu gîndul la lucirile de oțel din terorile lui Cotruș.

Odată cu accentuarea elementului vizual și în genere a observației realiste (vezi între altele *Lache Logofătul*, *Icoane de toamnă*), într-un grad cel puțin egal se pune în evidență preocuparea de materializare a unui complex ideatic, — peisajele, tablourile, icoanele, adesea deplin satisfăcătoare ca simple roade ale contemplării, îndeplinind funcția de ample simboluri, alegorii, apologuri. Această dedublare de spiritual și sensibil, deși la început procedeul putea să apară artificios, devine metodă de creație permanentă evoluînd fericit prin ani spre formula mitului liric. Vom avea, cum s-a mai remarcat, cînd „Ostrov încins cu apele sufletului din mine", cînd „se face moină-n suflet cu pîclă-mpovărată", și cum la Voiculescu actul poetic pornește de la o „vedere ingenioasă a minții" [1], cu această disponibilitate rară de a recepta fluxurile senzoriale, dezbaterea marilor probleme e posibilă în afara vidului parnasian. De pildă (fără să uităm că ne aflăm totuși la zorii acestei aventuri cînd cerebralitatea păstrează un ascendent asupra afectului) *Piatră auriferă :*

Mă pregătesc de-acuma să te sfărîm, durere,
Ca pe o piatră-n care zac vine-ntregi de aur,
Ce-atît mai grea atîrnă, strivind mai cu putere,
Cu cît în ea cuprinde, ascuns, mai mult tezaur.

Din ocnița vieții în lespezi te voi scoate
Și munții tăi scurmîndu-i adînc în măruntaie
Căra-voi la lumină nămestiile toate
De blocuri tari, ce firul de aur le stretaie.

Copaie cu copaie, în pive mărunțită
Toți grunjii măcinîndu-ți, în praf te voi preface.
Vor bate pisăloage și apă-nvinețită
Pe jghiaburi largi de suflet va curge fără pace.

[1] Tudor Vianu, *op. cit.*, p. 136.

S-o duce toată huma netrebnică din tine...
Spălată-n mii de ape, pe scocuri vînturată
Să-ți lași domol pe fundul ulucului din mine
Nisipul tău de aur, Durere sfărîmată...

Poetul însuși are sentimentul în acest prag al împlinirilor că emanciparea versuitorului de odinioară începu dintr-o scăpărare a sufletului, din introspecție, și nu va ascunde decizia de a proceda în consecință cu toată cunoscuta-i „noaptea puternic-a voinții" :

Nu mai aștept lumina din afară :
O alta-n mine tainic s-a aprins
Și arde-n fund pojarnica ei pară,
Văpaie noaptea, ziua stîlp de fum —
Cu ochii-ntorși spre ea pornesc la drum.

În *Prometeu*, un poem anticonformist, ideea e reluată dezvoltat după ce autorul se îndoiește că pînă acum ar fi luminat singur :

Aș vrea, scînteie, licăru-nfocat,
Cînd va țîșni din suflet să răsară,
Să nu m-aprind ca un păiș uscat.

Să pot purta în mine jar și pară
Nemistuit de propriul meu foc,
Să luminez și-n mine și-n afară.

Pe această cale, temele vor fi în marea lor majoritate ale propriei conștiințe, poezie psihologică în primul rînd, astfel ca într-o cuprindere de ansamblu de mai tîrziu Ion Pillat să se creadă îndreptățit a susține că lui Voiculescu îi datorăm „poezia cea mai interiorizată ce a avut-o vreodată literatura română". „*Il se penche* — sînt apoi cuvintele unui alt ambasador al scrisului nostru modern — *sur son âme et y discerne tout un paysage de grottes, d'abîmes, de fontaines, de carrefours, de cimes, symboles chargés de rendre sensibles certains moments psychiques, humains et simples : le souvenir, l'incertitude, l'espoir, la joie de vivre „le courage de mourir, le sentiment biologique ou transcendant de l'existence"* ; și în altă parte : „*Le monde intérieur /.../ est tout aussi spectaculaire que son monde extérieur*" [1].

[1] B. Munteano : *Panorama de la littérature roumaine*, Editions du Sagittaire, Paris, 1938 p. 295.

Săraci, nici cenuşă de suflet nu avem în vatră,
Murim de foamea ce nu o alină pîinile grele.

Vezi Dunărea? Nu ducem lipsă de apă!
Simţi vînturile fluturîndu-şi coamele? Belşug de
văzduh.
Avem carne ce de prea mult sînge crapă,
Dar carnea şi sîngele nu ni se fac duh.

(Plîngere către heruvim)

Sînt puse în discuţie, păstrîndu-se aparenţa umilinţei, criteriile însăşi care au precedat creaţia:

Dacă la început a fost cuvîntul, Părinte,
De ce lumea n-a fost în gura Ta o vorbă fericită?;

(Aşteptare sub cortul pustiei)

se lasă să se întrevadă incertitudinea într-o dramă care nu-şi găseşte rezolvarea:

Şi-abia mai pipăi cerul cu bonturi de credinţă
. . . .
Cu rădăcina caut un pradis în iad.

(Dudul)

şi se sfîrşeşte în *Cuget profan* prin renunţarea la sensul revelat al sfintelor scripturi, dacă avem în vedere finalul cu afirmaţia că — divinaţie a naturii? — în „roadele gîndirii" „Domnezeul altor lumi se coace". Evident nu sîntem la capătul unei poezii în care *„transcendentul întipăreşte umanul, metafizica îşi caută glas prin susurele cărnii, infernul îşi înalţă şuvoaiele tulburi de foc, care totuşi sînt iluminate şi purificate din altă parte"*.[1] Nevoia de exerciţiu spiritual, în groaza de vid, în iluzia prezenţei unei conştiinţe care ar da raţiune şi fundament vieţii (*„m-am născut, cred, un tip credincios, organic credincios şi îndrăznesc să spun credincios, chiar dacă nu aş fi religios" ; „credincioşia e de aceeaşi natură morală cu caracterul"* [2]), determină reluarea din unghiuri diferite a unui urcuş devenit parcă scop în sine, şi în care învelişul biblic, ca-n *Horeb lăuntric*, nu depăşeşte semnificaţia simplei convenţii artistice. Episodul pe care-l sublimează poezia, viziunea materializată în rugul aprins de Moise pe muntele Horeb şi care prilejuieşte poetului român o concretizare a inefabilului în stare să întreacă — o spune Nichifor Crainic[3] — însăşi

[1] Ovidiu Papadima, *op. cit.*, p. 386.
[2] *Confesiunea unui scriitor şi medic — Gîndirea*, p. 401.
[3] Articolul *V. Voiculescu, poet al spiritului, Gîndirea*, an. XXII, nr. 7, în pag. 369.

poemele lui Juan de la Cruz, face posibil triumful din strofa ultimă, triumf ceresc asupra pămîntului din cuvînt :

Atunci scoțînd sandale minții moale,
Cu sufletul desculț prin jarul dur,
Pășind în vîrful gîndurilor goale
Voi cuteza să calc pe spirit pur.

O confruntare tot atît de frecventă, pasionantă și furnizînd poeziei de idei teren întins, se pune în evidență prin marele număr de creații avînd în centru tema sufletului. Începînd cu *Stă sufletul fără iubire (Poezii)* și *Cugetarea (Din țara zimbrului)* continuînd cu *Botezul, Sufletul, Ostrov încins de ape, Cîntec sufletului (Poeme cu îngeri), Trista minune, Vinul lumii, Pescuitorul de gînduri (Destin), Imn sufletului (Urcuș), Printre semințiile gîndului* și *Taumaturgul (Întrezăriri)* raporturile sentiment-gînd, suferință-veghe, disperare-voință, vremelnic-etern, etc. asigură între un volum și altul un continuu schimb de substanță incandescentă. Atît de mult își apropie Voiculescu tema reveriei lui, încît și atunci cînd o abordează fără ocoluri, unda emoției primează :

Suflete, navă călătoare,
Ce străbați, îndrăzneață, lumile
Nu-mi zvîrli patimile-n vîltoare...
Ia-mi-le și du-mi-le.

Nu căta că sînt grele
Lăzile cu aur ale călătorului :
Vom plăti cu aurul din ele
Vamă corsarilor, bir dorului.

. . . .

Și la cîți ți-or striga „stai, abate,
Alergi spre pieire“, spune-le
Că pe suflete, din eternitate
Le poartă spre țel furtunile.

Uneori aplecarea spre lăuntric mai rămîne tributară conceptualismului din tinerețe (vezi în *Pădurile de gînduri*, cu toată pletora de *albinele simțirii, clina vieții, mlaștinile minții, fagurii vieții, fumul vremii, stupul amintirii*, care parcă spre a se autoinfirma și-au dat întîlnire într-un singur poem), dar tot mai frecvent elementele fuzionează, reflecția excelează prin liricitate. În genere balanța înclină spre termenul gîndire :

Și tu de la Domnul ai cîrmaci
Zi și noapte, cu schimbul, cugetele

. . . .

Implîntă, Doamne,-n ceara molatec-a simţirii
Vertrebe tari de cuget, feştila unui gînd,

pentru a întîlni alteori sensul mai larg, de aspiraţie spre cunoaştere, jubilare în absolut, cum sugerează următorul *Imn*... nu străin ca expresie de rafinamentul artei unui Valéry :

Suflete-n faţa ta-ngenunchi :
Urci din lut coloana gînditoare,
Mii de rădăcini şi-un singur trunchi
Pentru-a lumii sevă călătoare.

Tu ce-ţi porţi tumulturile sus
Mîndrele mînii aeriane,
Unic ostrov în văzduhuri pus
Aripilor ostenite pe noiane

. . . .

Exilatul fruct biruitor,
Vîrful slavei neatins îl ţine
Dar sămînţa încă grea de sine
Cade-n trist pămînt interior.

Concomitent cu lanţul de arderi lăuntrice perpetuînd impresia că o rugăciune disimulată se înfăptuieşte, priveliştele şi evenimentele lumii exterioare cunosc o penetraţie şi răsfrîngeri de asemenea sporite, făcîndu-ne să asistăm la acele apogeuri energetice, iluminări tari între pastel şi evocare, între descripţie şi meditaţie, între vis şi trezie, în care părţile devin indistincte, ca-n *Noapte de martie* :

La geamul meu stă Noaptea şi vrea să intre-n casă,
In carnea ei de neguri ard stele mari de foc ;
Cum n-o poate cuprinde cămara ce m-apasă,
Mă scol şi suflu-n gînduri şi-n noaptea mea-i fac loc.

Ea intră şi tîrăşte alaiul tot de-afară ;
Se umflă-n mine ape, trec turme de ţigăi
Şi aburii lăuntrici iau chip de Primăvară,
Cu sîni rotunzi de măguri şi coapse moi de văi.

Poetul care a dovedit de atîtea ori că uneltele pictorului îi stau la îndemînă, poate oferi fără dificultate crîmpeie de natură, fructe ale observaţiei, într-un desen auster şi iscusit :

Lucind ca o troiţă muiată-n bătătură
Se-nalţă lin năluca fîntînii cu vîrtej,
Găleata aninată cu lanţuri peste gură
Se leagănă în umbră ca floarea pe un vrej ;

(Soseşte fericirea)

cuprinderi panoramice, adînciri solemne de spaţii:

Un corb adînc visează pe-o piatră de cetate
Mijesc aromitoare tărîmuri de vechi domn
Dorm goale ceruri albe de şesuri rezemate
Şi Dobrogea e toată o pajişte de somn;
(Dobrogea-n amiaza de vară)

viziuni largi, de pildă aceste două din multiplele hiperbolizări ale amurgului, în care culorile devin spaimă:

Înalt pe-un munte galben şi-aidoma cu moartea
Cosea pe zări amurgul belşug de roşii flori

iar liniştea, muzică:

După ce negura îşi împrăştia scama puzderii,
Dumnezeu anina luceafărul cercel în urechea serii,
Pe albe lespezi de nori rămaşi culcaţi în trepte
Urcam cu gîndul la el scările drepte —
(Vara în miezul codrilor)

dar mai ales simple travestiri ale unor stări de suflet, ca-n *Se roagă iubita*, *Soseşte fericirea*, *Sub zodia cu ochii verzi*, *Somnul de după amiază*, *Sonata iernii*, *Cîntec de toamnă*, „realitate vie şi apropiată de simţurile noastre şi totuşi transcendentală şi încărcată de taine inefabile." [1]

O adevărată frenezie a unei lumini virginale parcă s-a declanşat irupînd în metafore de o rară forţă de sugestie şi prin care „Apele rămase-n pielea goală / Tremură şi se-nvelesc cu valuri", în iarbă „calci cu teamă ca-n fulgi de heruvim" „Şi-i verde viersul mierlelor prin lunci", „Cerbi nalţi, dumbrăvi de coarne-alergătoare / Se clatină de spaimă-n depărtări", „codrul de ceară miroase a sfînt", „coapsele-mpăcate / Rotunde legi scriu", „Apusul se tîrăşte pe-un cer de pietre scumpe", toamna „întinde-n slavă" „lungi funii de cocoare" sau zîmbeşte „ca un strigoi al primăverii", la Balcic — „verzi, roşii, pestriţi" — „Pe rîpi de vechi mătăsuri" „îmbobocesc Tătari", iar „sufletul veghia atît de sus / Că moartea nu putea să-l mai ajungă". Totul pare acum posibil într-o poezie care a dobîndit consistenţa şi sintetismul unor asemenea versuri:

Întoarce-te la ţărmul despodobit de sare;
Pioşi curg munţii limpezi îngenunchiaţi în pini.
Acolo unde clară nu-i apă, ci cărare
Şi paşnic pasul pune suspine printre spini.
. . . .

[1] Ion Pillat, articolul din *Gîndirea*, p. 376.

„făclii" „sub aşternutul rece", este bucuria solară din *Fata din dafin,* atît de nemilos divulgată pentru Tudor Vianu[1] în *Crăiasa de zăpadă,* la un ceas cînd ea nu-şi mai aduce „jarul" şi făptura i-o „calcă" „paşi străini" :

Nu uit cît eşti de albă cînd trupul tău coboară
Mlădie nea din ceruri căzută pe divan
Şi sînii cu omătul crescut din subţioară
Şi-al pîntecului dulce ameţitor troian.

Şi-acele mîngîioase ninsori sub taina cheii
Poleiul dalb al pulpei cu lunecuşuri lungi...
Eu ţi-am cules, întîiul, din dinţi toţi ghiocceii
Cînd te topeai în braţe-mi şi-n zori nu vreai s-ajungi.

Cînd mă culcam pe-ntinsul zăpezii tale goale
Şi-mi cufundam obrajii în frăgezimi de foc
Pînă umplea mijirea luminii boreale
Bălanele ţinuturi cu viscol de noroc.

Aceste pustiitoare împărtăşiri din interzis, „sub taina cheii", ca după un paravan de nori protejînd de ochiul providenţial, revin în *Fericitul gîde* şi *Te înalţ,* alternînd atitudinea de adoraţie, cînd „au murit în preajmă spaţiul şi leatul" iar păcatul e anume subţiat „pînă la visare", cu „suavele torturi" declanşate de cea mai mică „tresărire" a corpului ce şi-a părăsit starea zeiască şi prin care „martira" n-are „mădular neprihănit", lumina e pipăită „cu degete de orb" şi

Lung plumb topit fu orice sărutare
Şi n-a rămas un nerv fără sărut.

Deşi pe parcursul anilor „logodna" „cu bătrîneţea" va fi uneori „stricată", anulată temporar şi vor mai fi atîrnări de „ramurile tinereţii", viforniţele pasionale nu-şi au raţiunea decît în piscul lor de „tropic" şi „cerc polar". La coborîrea spre amurg, spre rîul unde „Ursuzul moş de umbră cu luntrea" va întîlni „un pustnic ars de lună încovoiat şi gol", trebuie zmulsă brutal, fără iluzii „floarea" ce-n „mîna" iubirii „se roagă" şi trebuie ucisă-n cuib „perechea de sure turturele" ce-au îngînat „sărutul" — astfel ca *Elegia* să păstreze intact, în sens de suprem omagiu adus vieţii, puternic scris, mirajul „zilelor dintîi" :

Te vezi în raiul tînăr cînd te-nfrunzise dorul
Şi pomul alb al cărnii sta roditor de sîni.
A îngheţat de-atuncea flămînd culegătorul
Dar forma lor fierbinte o are încă-n mîini.

[1] Poezia este dedicată lui Tudor Vianu.

Poezii ca *Androginul*, *Scutul Minervei*, *Versuri*, *Mîntuire*, inserate în *Intrezăriri*, cu afirmaţiile : „Ţin cumpăna-ntre suflet şi-ntre carne", „Ci pururi zămislesc numai cu mintea", „Pui patimei zăbală şi frîu închipuirii", „Şi-n noi funingine de zei s-abate", „Nu este mîntuire decît prin frumuseţe" indică, pe de altă parte, un început de interes pentru un *Ţărm clasic* — produs, după Tudor Vianu, şi al luminoasei prietenii cu Ion Pillat. Canonul de perfecţiune sau înnobilare formală, nostalgia după frumosul etern, un echilibru între tristeţe şi optimism, atracţia exercitată de o Heladă de armonie şi geniu, care în ultimii lui ani îl înrobesc pe cîntăreţul Miorcanilor, s-ar traduce la poetul care-şi recunoaşte o continuă „stare de zvîrcolitoare nemulţumire" [1] prin diminuarea asprimilor şi particularismelor limbajului, rărirea alegorismului, generalizarea formelor fixe, cu gustul tot mai pronunţat pentru sonet. În acelaşi timp un pelerinaj sub cerul sfînt al clasicismului devine iminent şi iată-l pe sălbatecul trac din munţi, scit din cîmpie, pe fostul păstor şi surugiu, implorînd sub „spinările negrei Thesalii" :

— Zei limpezi,
Hopliţi ai frumosului veşnic,
Îngăduiţi-mi să intru.
Eu caut valea Tempe,
Sacra potecă umbrită de dafini
Ce duce la Delphi.
Acolo în genunchi voi cere
Sfat bun înaltului Oracol :
Căci pentru mine
Zadarnic susură timpul
Şi-n van bat clopotele turmelor de zile :
Eu nu rîvnesc decît Eternul,
Desăvîrşirea pură
Icoana săpată în pietrele noastre
Logodnice ale nemuririi.
Vreau tiparul în care-au sălăşluit de-apururi
Radioasele idei
Nestrămutatele Mame ale lumii... [2]

Ca şi cînd pelerinajul s-ar fi înfăptuit în jurul anului 1940, prin 1941 cu *Epidaur şi Arhimede*, prin 1942—1943 cu *Inscripţie pe un pat antic*, *Eleusis*, *Templul*, *Icar*, prin 1944 cu un întreg ciclu întitulat *Oracole* — bucăţi neajunse să fie publicate într-un volum dar destule pentru a

[1] Dintr-o scrisoare a lui Voiculescu către soţie (1911).
[2] Cu titlul *Acolo unde norii*, dar cu unele modificări, poezia a fost publicată în *Gîndirea*, an. XII, nr. 7.

Prin marile amurguri de sulf şi de sulfine,
Cu varniţe pe maluri de lungi singurătăţi,
Cobori de taie iadul în ocnele din tine
Şi scoate-i la lumină minunile-n bucăţi.
(*Erga kai imerai*)

Problema durerii şi a morţii (*Cîntec pentru Gheenă*) sau problema iubirii şi a păcatului, gama de veştejiri şi înmuguriri ale speranţei pe ritmurile naturii, condiţia de „fereastră lumii spre neant" şi înfruntarea destinului care „nu-i cîrjă ci paloş să te-ascuţi", fulgerările amintirii îşi fac simţită mereu prezenţa, adevărate nevăzute duhuri sub „sihla de imagini", fără ca în acelaşi timp să epuizezi confuzia plăcută a unei afundări aevea printr-o ţară reală, de întîmplări, forme şi culori. Dacă uneori construcţia raţională, „albă acropolă a minţii", se lasă dedusă totuşi, cu atît mai preţioase devin zonele de transfigurare din *Urcuş* şi *Intrezăriri*, unde asprimile gîndului sînt alinate de un mirat tumult freatic al sentimentului. Iată această, mai mult sunet decît relief, viziune a toamnei :

S-a scuturat şi vara
De cînd tot te aştept
Îngălbeneşte Ţara
Cu mîinile pe piept.

Sub cer cu nori în corturi
Ori ploi cu vînt molîu
Se duc grăbit spre porturi
Sicriele cu grîu.

Vin corbi din Nord şi-i număr,
Nu-mi dau la zbor îndemn
De mult zvîrlii din umăr
Aripile de lemn.

Iubirea, poezia adoraţiei şi posesiunii venusiace, este o altă adîncă „răspîntie", cu mari răsplăţi pentru cititor, „între cerul străin şi pămîntul, ce ne mănîncă". Într-o obsesie de Rubens îmbătat, „bolţi de pulpe şi braţe în arcade", „ciorchini de sîni", rotunjiri de „triumfuri de pîntece", „schelete vii de pofte" întinzînd „viclene mîini" răsar „pe faţa învolburată a duhului", spre a camufla continuarea aceleaşi căutări a divinului, a eternului, a unei fericiri supraterestre. Ca pentru poeţii Renaşterii, „Doamna Gîndurilor a descins în carne" [1], „un spor de

[1] Expresia îi aparţine lui Léon Daudet (*Mes idées esthétiques*).

sensualitate se îmbină cu nu știu ce fervoare religioasă" [1], purul cu impurul, euforia cu extazul, „păcatul cu slava". Ca într-un prag al nunților, bărbatul voiculescian are „roabă-n veriga brațului tare" al dorinței, femeia în plină auroră, fecioară sau amantă, din care „se-nalță lin pura mireasmă a așteptării", într-o statornic dureroasă răscoală a simțurilor. Ceremonialul erotic poate fi urmărit pe etape în cîteva creații distincte. Iată pentru început această confruntare de miri divini, sculptura de vis a adolescentei, în care sufletul e încă trup, pămîntul încă nu s-a despărțit de ape :

Știu de ce ești albă și nepăsătoare...
Carnea ta e suflet înghețat... ; de ger
Aburii stau încă țurțuri și ninsoare
Toată dimineața zilei lui Prier.

Gerul dimineții și-al copilăriei
Dăinuiește-n tine, dezmorțit puțin...
Sînii duri, doi țurțuri, spun din crețul iei
Prourul vieții rece și senin.

Carnea ți-e de suflet, sufletul de carne,
Unul și același sloi, de ce să-l rup ?
N-a-nceput în aburi ghiața să se-ntoarne,
Albă, numai suflet, suflet încă trup.

(Strofe pentru o fată)

Nimic mai firesc, în continuare, decît un *Cîntec pentru dezbrăcare*, moment grav și nicicum neglijabil într-o artă a iubirii subtilă, aici act de inițiere sacră :

Cîți îngeri de mătase ai de pază ?
Cînd zboară-n lături fragedul lor stol
Ies sîni și brațe, rază după rază
Din visteria trupului, domol.

. . . .

Deschei o stea și norii despresoară
Cerescul pîntec, cald, cu arcuiri
Lactea cale a pulpelor coboară
Spre zodiile glesnelor subțiri...

Cealaltă femeie, amanta, „vijelie de linii fulgerate", *Bacantă dansînd*, *Eva* pe ale cărei buze trec „șerpi moi de șoapte", cu „trunchiul" nu „de fum" — ca la Ion Barbu — ci cu genunchi „lucizi" și „candizi" și coapsele

[1] Șerban Cioculescu, *V. Voiculescu — Urcuș*, în *Aspecte lirice contemporane*, Casa Școalelor, 1942, p. 207.

Nici evocativă şi solemnă, nici sub atracţia culorii şi simbolurilor livreşti, această nouă poezie „religioasă", bătaie a unei „inimi creştine", deschide largi perspective de înţelegere a dimensiunilor umanului, o renunţare desăvîrşită nefiind posibilă chiar şi în clipa cînd liniştea ia în suflet „locul sorţii" :

Aşişderi unui nor ce s-a-ncărcat
Cu tunete şi fulgere deşarte
Şi-adevărata lui menire şi-a uitat,
Veneam în numele înaltei, sterpei arte...
Un vînt mă risipi şi n-am plouat.

Îngăduie, o Doamne-al Învierii,
Iar să mă-ncheg din negurosul limb,
Să strîng din mlaştini aburii durerii
Şi, închinat doar milei şi tăcerii,
În lacrimi rodnice să mă preschimb.

(Norul)

Vîrsta se pregăteşte tot mai mult „Să-mpingă-n foc amarul morman de rămăşiţe" ale vieţii pămînteşti, moartea e „neagra Pronie" care deasupra fiinţei veghează „tot mai jos, mai aţintită", sau e însuşi Domnul, bunul părinte care sapă în cugete şi neînţelesuri ca un miner şi „ne măsoară cu pas de stea", apropiată extincţie, totuşi o a treia soluţie mijeşte şi — ca şi mai mult nemurirea să nu fie „o stare" ci „o lucrare fără de sfîrşit" — septuagenarul scrie[1] *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară.*

Faptul e derutant : Cele nouăzeci de sonete înalţă o cîntare a iubirii hrănită de o pasiune înrobitoare, după cum nimburile artei răsfrîng neistovit aurore de peste ţări şi timp. Sensul de concentrare a întregii energii într-o ultimă afirmare a principiului vieţii, face superfluă orice întrebare despre caracterul real sau fictiv al obiectului adoraţiei, ca şi tentativa de a-l considera simplă convenţie dedusă din triunghiul erotic al marelui „Wil". Chiar dacă viitoare indiscreţii autobiografice ar putea ridica un văl, cum s-a presupus, misterul rămîne întreg, rotunjit în sine, consumat în actul poetic, căci regal sîntem avertizaţi :

Domniţă a grădinii cu merele de aur,
De-acolo ţi-ai luat sînii de mîndră Hesperidă ?
Şi verzii ochi atlantici, din ce pierdut tezaur ?
Şi părul tors din noapte, somptuos ca o hlamidă ?

[1] între Duminică, 5 decembrie 1954 şi Duminică şi Luni, 20—21 iulie 1958.

Eu singur îţi ştiu taina cînd lung ţi-alint aleanul
Şi trupul în săruturi ţi-l prind ca-ntr-un năvod.
Visez că sînt Hercule şi iar despic oceanul
Ostrovul feciorelnic să-ţi jefuiesc de rod.

(45)

O carte numai de sonete, replică *Scutului Minervei*, este o consecinţă firească într-o evoluţie pe care am putut s-o urmărim. Încă înainte de 1921 se conturează premize, dacă e să ne amintim de acea obiectivată tăietură mateiană a expresiei din *Nuntă ţărănească*, emoţionantă chiar şi-n contextul decantărilor lirice de acum :

Vin trudnici de la muncă şi-şi cîntă-n cor amarul...
Dar doi, răzleţi de ceată, s-aşteaptă pînditori.
Codana se preface că stă să rupă flori,
Flăcăul se opreşte bătînd de zor amnarul.

Rămaşi departe-n urmă se prind nălucitori...
...Cu ei nunteşte cîmpul : o salcie-i altarul,
Cristeii spun oraţii, conăcării stejarul
Şi-o nuntă aurită se-ncinge pînă-n zori.

Asupra lor Iubirea veghează, priincioasă,
Le-alcătue pătule de iarbă mătăsoasă,
Deschide Veşnicia şi timpul cade mort ;

Şi peste ei, în falduri prin slăvi desfăşurate,
Anină crengi de umbră pe zodii atîrnate
Şi-ncheie grabnic noaptea asemeni unui cort.

Maeştrii speciei se află într-o statornică preţuire la neliniştitul de pe strada Dr. Staicovici ; în ultimele zile de viaţă Voiculescu păstra nelipsită la căpătîi o cărticică de buzunar în „Petit Collection rose" (Librairie A. Lemerre) cuprinzînd poeţii Pleiadei. Orientarea spre marele elisabetan răspunde la fel unei pasiuni vechi, judecînd şi după faptul că e păstrată printre relicve dragi, lîngă ceaslove cu litere cirilice, o carte de o condiţie grafică atît de umilă, iscălită de posesor în 1905 şi intitulată „*Un vis din noaptea de Sănziene*" (traducător S. P. Sterian). Ideea preluării coordonatelor romanului erotic shakespeareian, înfăţişată ca o predestinare enigmatică („Cine ne puse-n suflet aceste magici chei ?"), ca o fatalitate, printr-o atracţie de anomalie magnetică anulînd dintr-odată „voinţa de oţel" a unor născociri proprii, este ea însăşi o superbă născocire a alegoristului de odinioară. Cele două personaje, protectorul nobil şi femeia

frumoasă, care la un moment dat se întîlnesc în trădare pentru a deşira sufletul englezului, impulsionînd în acelaşi timp o poezie a dorinţei şi satisfacţiei iubirii împărtăşite, a geloziei şi împăcării, a decepţiei şi speranţei, a glorificării frumuseţii şi a denunţării zădărniciei din feluritele ambiţii pămînteşti, retrăiesc în varianta românească de o asemenea manieră încît o controversă cum a fost cea medievală despre *Cîntarea cîntărilor* — şi anume: dacă eroii reprezintă un simplu cuplu erotic sau numai simbolul unirii lui Dumnezeu cu genul uman — devine agreabil posibilă. În această mistificare inspirată, aşteptare a „ceva, de-un farmec mai sus ca o izbîndă", „prinţul hermetic" se suprapune adesea în cele două sonete care deschid şi închid cartea, ca şi în alte peste douăzeci [1], nălucii autorului culegerii publicate nesemnat în 1607. Semnele particulare pentru stabilirea unei atari identităţi sînt servite din belşug, prin contextul în care este invocat, anexat, divinizat de fiecare dată ca „frunte răspîntie de genii", „vîrf" în „slăvile gîndirii", „genial tutore" şi „învingător" în „nenfăptuitul vis al desăvîrşirii". Bineînţeles repetîndu-se postura comediantului temător că şi-ar putea compromite protectorul dacă s-ar înfăţişa în lume în anturajul lui:

> Then may I dare to boast how I do love thee;
> Till then not how my head where thou mayst prove
> me [2]

poetul nostru face şi el totul „închipuind mijloace" pentru a-l feri „de orice ochi şi gînd" pe cel căruia „nu-i adaugă nimic", ba dimpotrivă îi „fură" mereu „din raze", astfel ca prin sonetele *27*, *50* şi *52* accepţia dată pînă acum să înceapă să şovăie. În versuri cum sînt:

> Cît mi-eşti de drag atuncea! Cum îţi iubesc minciuna!
> Întreg te afli-acolo, tu, cel adevărat,
> Tu, candid plin de viţii, amestecînd într-una
> Păcatul ce luceşte ca aurul curat...

sau

> Mi-a trebuit întreaga văpaie-a poeziei
> Cărbunele iubirii să schimb în diamant;
> Dar străluceşti de-acuma pe fruntea veşniciei,
> Răscumpărat de-a pururi obştescului neant...

[1] Vezi: 1, 2, 5, 8, 12, 16, 18, 28, 30, 31, 36, 37, 41, 44, 48, 54, 60, 72, 79, 90 (Pentru simplificare, vom numi fiecare sonet numai în cifrele arabice).

[2] Finalul sonetului XXVI. În traducerea lui Ion Frunzetti:

Să strig că te iubesc n-aş cuteza;
Nici nu m-arăt pe unde m-ai vedea.

și

Dar mi-ai părut prea fraged, prea gingaș la-nceput,
Tumultuosu-mi geniu întreg să ți se-nchine :
Ca-n dragostea-ți îngustă să-ncap, să mă strămut,
Tot ce fu greu și mare am azvîrlit din mine

ițele s-au încurcat, confuzia și respectiv condiția de „închipuit amant dublu" a autorului, cum s-a mai spus, sînt asigurate.

Totuși personajul se menține pînă la sfîrșit sub semnul pur, indicat inițial : „domn al frumuseții", cu sensul mai larg de Artă, de triumf spiritual asupra vremelniciei, prin cuvînt, și, în consecință, destin învecinat. E tocmai concluzia pe care o facilitează și sonetul *36* cu strecurarea convingerii că „nici spațiul nici timpul" nu vor rupe legătura contractată :

Nu te-am putut cuprinde să fii numai al meu,
E cum aș cere lunii să-mi ardă noaptea-n sfeșnic ;
Ți-e locul între stele... Ci, oricît de pigmeu,
Mi-e dragostea cer, iar tu, luminătoru-i veșnic.
Știu, între noi sînt două iubiri : a mea și-a ta ;
Nu ne-a-nchegat în sine o unică simțire :
Tu firul tău oricînd vrei poți rupe sau scurta,
Dar lanțul meu rămîne și-i fără-mpotrivire.

Cît privește cea de a doua iubire, „a mea" în versurile de mai sus, adică personajul feminin, anunțat ca o apariție bruscă [1], întîmplătoare, din viață, Diană vînînd „cu ochii", permițînd adesea interpretarea ei ca simbol al iubirii îndeobște, al tinereții, al vieții care se depărtează — aici meșteșugurile artistului de a da carne și spirit, impresia de ființă aevea (vezi sonetele *14, 32, 62* și *67*) și (vezi sonetul *64*) „ideal erou" totodată, se dovedesc inepuizabile. Refuzată detaliului portretistic, învestită însă cu păcatele și virtuțile femeii eterne, cele mai durabile, această turburătoare Marie în căile unui pătimaș Mazepa își îndeplinește de minune rolul de a provoca sub lumină de promoroacă un continuu flux și reflux cu întreaga bogăție de fațete a sentimentului erotic. Dacă pentru început atitudinea îndrăgostitului e aproape religioasă :

Mă-nfățișez cu duhul, nu te sărut pe gură,
Plecat ca peste-o floare, te rup și te respir
Și nu mai ești de-acuma trupească o făptură,
Ci un potir de unde sug viața și strîng mir,

(4)

[1] Sonetul 3.

cel mai proeminent scriitor după Homer și tragicii greci, n-o cunoaște, Voiculescu, acest năstrușnic „hoinar", „soi ulițarnic"[1] într-ale cuvîntului, realizează cel puțin cea mai fidelă transpunere, superioară tuturora, din toate literaturile. El n-a fost nevoit să lase nimic afară, cum li se întîmplă traducătorilor conștiincioși, care sau renunță la rimă pentru redarea exactă a sensurilor, sau sărăcesc sensul și textul pentru muzica rimei...

III

De prin 1946 pînă în vara lui 1958, la masa lui de lucru Voiculescu este și un mare poet al prozei, după ce fusese răzleț prin ani, și un aplaudat autor dramatic. Această moștenire, care numai din rațiuni de formă n-a intrat în materia studiului nostru, mărturisește și ea că, în momentul cînd un izolat își creiona portretul pe una din băncile din Cișmigiu, o bătrînețe se arăta „cu totul nouă." „*O îmbogățire a ei cu nemăsurate lărgimi înapoi și înainte, o scumpă atotînțelegere, o dezinteresare împărătească, o nepăsare plutind binevoitoare deasupra tuturor*" se învedera. „*Bătrînețe grea de har și puteri, dezbărate de carne, strînse, încordate în ele însele ca pentru o înălțare*".

Cu alaiul numeroaselor manuscrise rămase postum, aidoma pescarului Amin, în mijlocul „*alaiului fabulos al peștilor*", din ultima nuvelă, datată 1 mai 1958, de unde am citat, cîntecul multicord pe care l-am urmărit pînă aici, cîntec tinzînd mereu „*către nepieritoarea legendă cosmică de unde a purces dintotdeauna omul*", trece veacul, „*înconjurat de cetele genunilor*", „*într-o uriașă apoteoză*". Cel ce le zmîngălise[2], un medic de circă pe care „muzele nu l-au lăsat să doarmă"[3], copilul de țăran pornit să descopere „coiful de aur" „pe-o coastă nearată", consilierul literar al radiodifuziunii, criticat prin 1941 că nu pune „bransarda" (culoarea politică oficială)[4], încguratul la anii cînd fruntea lui ar fi trebuit să poarte lauri, mai pe scurt omul care a fost un destin, avea taina lui și știa ce spune scriind în sonetul (citește : psalmul) *50 :*

[1] Expresiile, din poezia *Villon*.

[2] Scria cu capete de creioane, cu bonturi, pe tot ce-i cădea în mînă, — plicuri, pagini de carte sau de reviste, acte oficiale.

[3] Expresia îi aparține lui N. I. Herescu.

[4] Cf. unei circulare aflate în arhiva familiei.

Puterea mea e jarul închis, ca-n nestemată,
Ce arde dur şi rece-n lăuntricul său joc :
De la crearea lumii, cu aştrii toţi deodată,
Nu se mai stinge-n mine originarul foc.
E cît un bob dar ţine virtuţile esenţei ;
E diamant, ce roade oţel şi munţi de stei...
Cu el îţi tai fereastră-n pereţii existenţei
Să intre nemurirea cu tot văzduhul ei.

Cum just se observase, poezia lui Voiculescu nu e o poezie uşoară, „de petrecut timpul cu ea", care merge singură la cititor, ci—podiş înălţat pentru o dramă, atmosferă de încordare pe toate întinderile ei" — una la care „trebuie să meargă cititorul", să insiste, să se ostenească.[1] Necesitatea comunicării mai strînse cu semenii, care într-un sens e cauza întregului scris voiculescian, autorul o resimţea în exilul prometeic pe care şi-l impusese, dovadă strofele de mai jos, din *Munte pur*, atît de sinceră apologie a umanului :

Stihia mea de piatră-ndrăzneaţă
În care averi de zbucium am strîns
M-a despărţit de lume, dar nu de viaţă
Şi-mi sparge fecioria tăcerilor un plîns.

Nimic nu-mi creşte-n luminile înalte
N-am unde găzdui o rădăcină
Trec flori de nori, singurătăţi invoalte
...De-aş fi fost o blajină colină,

Cu suflet de iarbă şi duh de secară.
Vreau să mă ar, cer să mă pîrgui,
Cu vinul meu să-mbăt o ţară
Să mă mestec în guri, să mă tîrgui

Scufundat în ruşine mai bine
Sub pragul gliei, sub sarea mării
Decît în hăul înălţării
Unde nimeni nu se bucură de mine.

Sub preţuirea nouă pe care o dobîndeşte postum, această poezie cu un nu ştiu ce mereu proaspăt, de şantier, fără prejudecăţi deschisă vieţii şi de o aleasă ţinută intelectuală, îl ridică nu o dată „dintre imagini", pe cel plecat, şi-l aşează în loc de vază la masa unde Arghezi şi Blaga,

[1] Ion Pillat, N. I. Herescu, O. Papadima. Articolele citate.

în curînd adorația devine repede dorință cu simțurile „șase năpîrci spăimîntătoare" :

Să te ador în suflet ; doar duhul să-ți aleg —
O veșnică-mbinare a două raze line...
Dar cum te-arăți, mă-ntunec... și sufletul întreg
Se face ochi, piept, brațe... zbucnite către tine,
Pîlpîitor de pofte iar dinainte-ți cad,

(81)

pentru ca prin flăcările geloziei *(46* și *53)*, prin implorări și prin spaime ale pieirii *(62)* să se ajungă, ca odinioară în finalul *Stîrvului* lui Baudelaire, să se pună mai presus „esența și formele divine și duhul descompusului amor" [1] :

Nu-ți spun nici un adio : cum n-ai mai exista...
Rămîi doar coaja celei pe care-o iau cu mine...
Ți-am supt adînc esența și te-am golit de tine
Plec numai cu splendoarea și frumusețea ta.
Las ochii, falși luceferi, și iau privirea dragă,
Las buze reci de idol și iau sărutul lor,
Uit sînii, duc căldura și forma lor întreagă
Fur neagra avalanșă de păr cînd se dezleagă,
Din trup, îmbrățișarea de vrej amețitor.

(75)

Spre perpetuarea fericirii sale, poetul nu ocolește declarația cantabilă încît să ai o clipă senzația confluenței cu sonoritatea și romanțiosul versului minulescian :

Atuncea plec în tine să-ți cuceresc favoarea ;
Îți flutur oriflame, pun purpura vestmînt,
Ca dogii cînd în larguri se logodesc cu marea,
În sufletu-ți oceanic, nuntind, mereu m-avînt ;

(53)

construcția meșteșugită, ca la o întrecere galantă între trubaduri :

Iubita mea, ai suflet adînc întortochiat
— Vast labirint, ascuns sub palatul frumuseții —
În care-un minotaur domnește nendurat,
Flămînd de duhul slavei și carnea tinereții...

(11)

sau gestul disperat, amintind înflăcăratele jurăminți ale romanticilor :

Vrei să te smulgi din mine ? Smulgîndu-mi ochii poate...
Și nici atunci... De-a pururi stai dincolo de ei,

[1] După traducerea lui Al. Philippide.

În tot ce este-n mine duh de eternitate,
În însăşi nemurirea în care-am să mă-nchei.
(52)

Această femeie concretă, aşteptată tremurător în pragul iernii, căreia i se acceptă „dulcile minciuni“ şi „hidoasele trădări“ în schimbul puţinului foc, este în sonetul 76 atît de turburător numai fantomă eminesciană ivită din valurile vremii ; parcă marea pasiune din tinereţe, ulterior soţia, ai cărei ochi negri sînt acum „luceferi de dincolo de lut“, vorbeşte amintirii dintr-un intens răsărit, „trăgînd în lături noptateca perdea“. Oricum, invenţie şi trăire, memorie hrănită de răzleţe tresăriri sau împătimiri, ea s-a identificat cu însăşi respiraţia cîntecului, realizîndu-se deplin fuga împreună „pe mare“ a „puternicului domn“ şi a „oacheşei aceleia făţarnice“ — a poeziei—perfecţiune şi a iubirii—tinereţe, ca-n sugestivele de mai jos substituiri :

Cum se mlădie versul grumazului, răsare
Un istm de frumuseţe, să lege-n armonii
Nemuritoarea strofă a pieptului, din care
Ies braţe-ngemănate ca două melodii :
    Şi-un orizont de slavă în tine-nchizi şi iei
    Cu glorioase coapse sonetul cînd închei.
(64)

Capătul drumului pe care mereu un „Adam vremelnic“ plînge „la sacre porţi de rai“ e în fond un cîntec al iubirii totale, „lăuntric soare“ şi laudă unde „perechea cea pierdută“ în fine se întoarce înflorit, ca-n această terorizantă proiecţie hugoliană :

Cînd n-o mai fi nici urmă din noi în amintiri,
Cu spaimă dezgropa-vor dintre hîrţoage roase
Un alb colos de versuri mai tari ca nişte oase :
Scheletul uriaşei, tristei noastre iubiri.
De-a pururi ard în ele, din focul cel etern,
Ca-n măduva de stîncă, titanicele febre,
Un osuar de patimi, năprasnice vertebre
C-un cap s-atingă cerul, cu celalt, în infern...
Şi-or întreba, ce-arhanghel s-a prăbuşit din zbor
Şi-a-nsămînţat ţărîna cu marea-i fulgerare ?
Slăvitelor fărîme clădi-le-vor altare
Popoare-ntregi cu fruntea sub frumuseţea lor.
(87)

Închipuind fermecător continuarea sculpturilor mai tari ca bronzul ale sonetului shakespearian, la o vîrstă pe care marea stea a nordului,

vehiculează în oscilaţiile ei între pictura de gen şi între meditaţie, felurite simboluri etice, „îndoielile, neliniştile, luptele omului aspirînd către Divinitate“ [1] dar şi o comunicare naivă, de har, cu eternul din lucruri, nu poate fi nici ea desprinsă de viaţa *„autentic rurală, ritmată de anotimpuri, poruncită de natură, înseilată pe datine şi străvechi obiceiuri“* [2], din amintire. Pentru părinţii poetului, oameni simpli, pioşi fără habotnicie, religia fusese „pravilă“, enciclopedie a vieţii practice. Şi mama şi tatăl, aflăm [3], *„ca toţi oamenii de la ţară, erau mari pasionaţi ai cititului, mai ales ai cititului cu glas tare, ca la strană“* şi cărţile preferate le erau Vieţile sfinţilor, mineele şi desigur Biblia, *„Biblia cu aspra ei grandoare de dramă jumătate pămîntească, jumătate divină“* [4]. Un ecou aparte produc apoi în sufletul copilului pus dîrz pe bucherisit ritualurile de cult împletite „pe cununa anului“ şi practicate ca nişte „mari şi de preţ spectacole“ [5] : *„Teatrul nostru cel mai scump era liturghia şi serviciul religios din fiecare Duminecă şi sărbătoare, mai ales după ce descoperisem sensul ascuns al tuturor gesturilor şi aluziilor liturgice. Mai desfătătoare decît orice gală de operă din cîte am văzut de atunci în colo, mi-au rămas pentru totdeauna deniile paştilor, cu marea şi minunata Vinere cînd cîntam prohodul. Cu luni de zile înainte îl învăţam împreună cu mama, fără greşală. Ocolirea bisericii, slujba triumfală a învierii au pus pecetii indelebile“.* Înfiorări pe care le regăsim transmutate, sub un surîs, în realistul poem *Isus din copilărie* :

Toată săptămîna ţi-o închinam numai ţie
Şi patimilor Tale minunate,
Dar bătea în noi, ascuns, tainica bucurie
Că toate sînt un joc măreţ şi Tu le birui pe toate.
Joi porneam în cete la pădure
S-adunăm călţunaşi şi viorele,
Umpleam de chiot şi cîntec dealurile sure
Uitînd că eşti mort şi c-o să te împodobim cu ele.
. . . .
Vineri Te prohodeam apoi de-a-bine.
Biserica era o slavă de fum şi pară,
Vădanele boceau toţi morţii pe-afară,
Mama mă strîngea la piept cu susipne
Şi muream şi noi toţi cu Tine,
Pînă ce Duminecă înviam iară.

[1] Tudor Vianu, op. cit. p. 142.
[2], [3], [4], [5] V. Voiculescu, *Confesiunea unui scriitor şi medic*, în *Gîndirea*, anul XIV, oct. 1935, pp. 402, 403.

Întreagă această „comoară" de întipăriri, adusă la suprafață prin tehnica evocării, sau prin surprinderea zonei de inefabil permanent care face apel la aceleași prime contaminări, ca-n *Rusalii*, dacă tematic va adăuga noi trăsături fondului tradițional, iar caracterului de adîncă arhaitate prelungirile de *Nou și Vechi Testament*, își are contribuția deloc neglijabilă în esențializarea discursului poetic. „Misticismul creștin", observa într-o metaforă Vladimir Streinu, i-ar fi descoperit lui Voiculescu „misticismul însuși stării de poezie, fără de care meșteșugul artei e un soi de industrie", după cum „aerul de compoziție", sesizabil mai adineaori, se schimbă acum în acela de „viziune copleșitoare".

Motivul vizionar al îngerilor, cu boarea lor de fantastic, cu insinuarea unei nevăzute ordini cerești și cu speranța salvării după moarte în ipostază de aripi, ca-ntr-o vignetă de Demian, găsește în *L-am lăsat de-a trecut* și *Înger amînat*, proiectat pe sentimentul singurătății cosmice, două tulburătoare momente de autentică poezie. Efortul de a-l gîndi pe Dumnezeu, un Dumnezeu al credinței, îndepărtat și ascuns, și care nu se lasă cuprins de inteligență ca un lucru al lumii, rămînînd veșnic nedemonstrabil, îl ilustrează o poezie ca *Fructul oprit*, de așezat lîngă Psalmii lui Tudor Arghezi :

Cum ții și tu din veac la amănunte
Te legi de forme strîmte și alegi !...
De ce Te-arăți arar și doar pe munte ?
Și vii învestmîntat numai în legi ?

Eu sînt pe fund de văi o biată nalbă,
Mă poartă lumea-n piept la sărbători.
Iar Tu mă vrei în slăvi o stîncă albă
Ca-n trăznete pe mine să cobori...

Mi-ești ploaie caldă, știu, mi-ești vînt de vară.
Dar Tu întreg, Tu pur cînd vei sosi ?
Cel dincolo de nori, de fum și pară,
Nu cum grăiși din rug lui Moïsi.

Dialogul („Și chinuiesc văzduhul cu-ntrebări"), în care întrebările rămîn fără răspuns, se efectuează direct, ca-n *Deslegare* (din *Pîrgă*) și *Ecce homo*, sau prin intermediari, bunăoară heruvimul aterizat pe munte să asculte plecat „jalba" (aceasta, de o savoare amintind *Pe drumul de aur al Sidonului*) :

Cum să-i duci Domnului negre lăcrămații de piatră,
Scrise cu pămînt și fără timbru de stele ?

umple o carte de sine stătătoare — atracţia subiectelor peisagistice sau mitologice greceşti se vădeşte activă.

Poezia rămînea însă, în esenţa ei, teatru de dezbateri (poetul : „pe şes cu cîrdul", să ciugulească „viaţa"), şi conflictele în loc să se aplaneze se ascut, pe măsură ce „adie pretutindeni timp înspicat cu moarte". „Haitele mari de gînduri" care sfîşie somnul „în pridvorul serii" sînt, deoarece, mai învecinat acum cu nemărginirea şi veşnicia, sufletul tocmai „unelteşte zborul / La un sacru liman necunoscut", sfătuindu-l tainic pe *Taumaturg* să anunţe că de sfîrşit se apropie „ca de o primăvară" şi că învaţă să aprindă „lumina din urmă, cea mai vie", aflîndu-se de fapt „nu la finele lucrărilor sale, ci în cursul desfăşurării lor" [1].

„Trist nemurirea luînd de la-nceput"

Creaţia lirică a lui Voiculescu din timpul războiului şi din anii următori atestă o bogăţie de surse şi direcţii care ni-l arată pe poet bine fixat la postul său, urmînd cu fidelitate înfăşurarea de „iederă pe veac" şi consumîndu-şi cu fervoare vechea dramă a spiritului, atît de exact definită încă odată în *Babel :*

Tînjesc după o faptă să-mi dea desăvîrşirea
Rîvnesc o subţiime în care să mă torc,
O stare fără trepte, mai sus ca fericirea,
O luminare-n sine mai pură ca iubirea,
Un fără foc, din care să nu vreau să mă-ntorc.

Cu titlul *Veghe* o culegere trebuia să apară prin 1944, urmînd să includă în ciclul *Inter arma* poezii de război, iar în ciclul *Inscripţii*, versuri cu o problematică diversă [2] ; evocări de poeţi preferaţi şi de privelişti româneşti şi străine, reactualizînd modalităţi din *Pîrgă* şi *Poeme cu îngeri* („încă motivele şi tehnicile sale — spune Tudor Vianu în 1944 — sînt într-o anumită măsură cele ale începuturilor") urcă pînă prin 1948 ; iubirea şi moartea apoi, mulţi ani, pînă în 1958, cunoscînd toate vibraţiile din *Destin* şi *Urcuş*, îşi dispută întîietatea în *Alte amăgiri* şi *Meditaţii.*

Starea fizică şi morală inacceptabilă a ţării din anii marii conflagraţii mondiale restabileşte pentru o clipă în sufletul poetului un fir de comu-

[1] T. Vianu, *op. cit.*, p. 144.
[2] cf. N. I. Herescu, articolul citat, p. 381.

nicare cu patosul civic exersat în *Din țara zimbrului*. Poezii ca *Veghe*, *Ceasul de piatră*, *Lunatecii*, cu accente de litanie sumbră :

Ceasul de piatră bate acum,
Trece sicriul lumii pe drum
. . . .
Greu, ceasul, piatră cade-n auz
Fiece clipă naște-un obuz,

izvorăsc dintr-o atitudine de condamnare a războiului de pe poziții general umane, avertizînd împotriva oricăror iluzii :

Nu credeți în zodii, sînt curse :
Prin naltele stele sclipind
Trec ghiarele marilor urse
Și Săgetătorii ochind.

Struna ocazională și patriotică, marcînd o palpabilă temporalitate, e încordată din nou, cu promptitudinea fostului combatant din Moldova, bunăoară în poezia *Amurg ardelenesc*, datată 1940 August 17, și unde în final :

Amurgul uriașa-i icoană bizantină
O spînzură pe-ntregul perete spart al țării.
Gol șiroind de sînge, de visuri și lumină
Stă răstignit Ardealul pe crucea-nstrăinării.

Cu *Inscripțiile* „pe un vas de Argeș", „pe ușa unui atelier", „pe o frunză de viță", „pe o stîncă la pasul Vulcan" etc., cum de asemenea cu *Ursarii (Mahala bucureșteană)*, *Bivolii*, *Albă iarnă dunăreană* și *Vodă Rareș*, cu Virgiliu din *Un vis*, cu *Villon*, cu *Michelangelo* și *Tudor Arghezi*, în fine cu *Basm*, *Alborada*, *Dintr-o cîntare a cîntărilor profană* și *Cartea de magie*, Voiculescu e încă nepăsător în timp și spațiu, în ploaie și vînt, între toate lucrurile lumii, resimțind ca un filozof antic voluptatea materială a comunicării cu elementele, înainte de a ni se înfățișa în recluziunile tragice, de părăsitor al pămîntului, din *Pronie săracă*, *Alfa și omega*, *Cimitir în sat sărac*, *Ultima rugăciune*, *Suprema libertate*, *Nemurirea* și alte un lanț de convorbiri cu Dumnezeul *Poemelor cu îngeri*.

Două alternative se confruntă acum, a existenței și a neantului, lumina și întunericul :

Simt frînghiile cărnii grăbit cum se dezleagă,
Cătușele de oase slăbesc și mă desferic...
Lumina nu-mi ajunge : vreau alta nouă,-ntreagă,
Sfîrșesc de-acum popasul în larva mea pribeagă,
Aștept eliberarea din strîmt și întuneric.

POEZII

1916

POEZIA

Cerească floare, albă, strălucită,
Cu blînd miros de rai, e Poezia.
Sămînţa ei de îngeri e zvîrlită
Şi brazdă caldă-i e copilăria.

Ascunsă-n suflet, tainică, cuminte,
Din lin izvor de lacrime amare
Şi din dulceaţa bucuriei sfinte
Ea suge hrană şi se face mare.

Înmugureşte floarea minunată
Sub mîngîierea stelelor iubirii,
Cînd, pătimaşă, inima se-mbată
De clocotul năvalnic al simţirii,

Dar nu-nfloreşte falnică, deplină
Decît la viul soare-al cugetării,
Cînd patima nedreaptă se alină
Şi face loc doar milei şi iertării...

Cobor la floare gîndurile toate,
Ca un norod de harnice albine,
Şi mierea dulce, scumpă care-o scoate
E năzuinţa largă spre mai bine.

Ca o fîneaţă pururi înflorită
Îmbălsămat e sufletul de floare
Şi-n toată lumea zboară risipită
Mireasma-i dulce, binefăcătoare.

STĂ SUFLETUL FĂRĂ IUBIRE

Stă sufletul fără iubire, ca o fîntînă părăsită,
C-un pic de apă-n fund, sălcie, sub năruirea de pereți...
Stă-n marginea de drum fîntîna netrebnică și oropsită,
Căci nimeni n-o mai cercetează ; găleata-i spînzură dogită
Și-n ghizdurile putrezite cresc brusturi și-nfloresc bureți.

Stă sufletul fără iubire, pustiu, ca mărul fără roade,
Părăginit într-o livadă și plin de lacome omizi,
Ce-l năpădesc în primăvară și toată frunza încet o roade
Și toată floarea, otrăvită, se scutură curînd și cade,
Lăsîndu-i crengile uscate ca niște sterpe pălămizi.

Stă sufletul fără iubire cum stă o vatră ruinată,
Ca un cuptor surpat de vremuri, fără de vad și fără foc,
La care nimeni nu aduce aluatul proaspăt în covată
Să-l rumenească pe-ndelete dogoarea jarului, uscată,
Și să-l prefacă-n dulce azimi, mirositoare, ce se coc.

...Ții minte basmul vechi ? Pe-atuncea cine putea să-l înțeleagă?
Avea unchiașul biet o fată, dar baba rea o izgoni...
Și luîndu-și lumea-n cap, copila plecă, plîngînd ca o pribeagă,
Dar la răspîntia de drumuri ea n-a mai stat ca să-și aleagă,
Ci drept, cu inima bărbată, spre Sfînta Vineri o porni.

Dar abătîndu-se din cale slei fîntîna părăsită
Și curăți cu rîvnă mărul de-atîția ani părăginit,
Lipi cuptorul spart cu humă, aprinse foc, dospi o pită —
Așa, de dragul hărniciei, din gînd curat, fără ispită,
Dar i s-a tras de-aici norocul, căci Sfînta visul i-a-mplinit.

...Stă sufletul cum sta în basme fîntîna, mărul şi cuptorul,
Stă-n drumul către Sfînta Vineri un suflet pururi pătimaş...
Trec fete mîndre, cu podoabe, dar una nu-i pricepe dorul,
De bunăvoie să s-abată, să-i primenească iar izvorul,
Să-l curețe şi să-l aprindă, ca-n basme fata de unchiaş !

ŞOIMUL

Urcînd semeţ şi singuratec spre bolta cerului senină,
Un şoim bătea pripit din aripi prin larga mare de lumină
Şi, beat de zboru-i furtunatec, el nu mai sta să mai măsoare,
Ci se ducea ca o săgeată cu ochii ţintă către soare.

Deasupra crestelor de stîncă, mai sus de piscurile ninse,
S-a ridicat uşor ca gîndul trecînd cu aripile-ntinse,
Purtînd cu el peste pustiul văzduhului, ca o solie,
Năvalnic freamăt de viaţă şi-o negrăită bucurie.

Ajuns în creştetul tăriei, a stat o clipă-n jos să cate,
Şi ochii-i ageri străbătură prin văile întunecate,
Căci, cumpănindu-se pe aripi, de sus, din culmile-nălţării,
Sorbea c-o singură privire întreg cuprinsul larg al ţării.

Şi-n timp ce jos privighetoarea cînta cu glasul ei subţire,
Un dor plăpînd şi fără vlagă, plîngînd zadarnic şi-n neştire,
Cu pieptul plin zvîcnind puternic ca un vulcan bătut de lavă,
Tăcutul şoim plutea-n lumină şi mut se înălţa în slavă !

LA RUSALII

Era pe la Rusalii şi socul alb de floare
Umplea întreg văzduhul cu dulcea lui mireasmă,
Adîncul cer albastru, încununat de soare,
Părea o strălucită şi grea catapeteasmă.

Altarul larg al firii chema pe toţi la viaţă
Şi-un duh de-ndrăgostire stăpînitor pe lume
Părea că săvîrşeşte în liniştea măreaţă,
Pristol avînd pămîntul, o taină fără nume.

Ca dragostea de mamă se revărsa căldura
Pe luncile-nverzite sporind ocrotitoare...
Din somnul ei amarnic se deştepta făptura,
Trezită la nădejdea rodirii viitoare.

Zîmbind, ca o mireasă sta tînăra dumbravă,
Duios ca un logodnic cînta domol izvorul...
Îndrăgostiţi, doi vulturi se fugăreau prin slavă
Şi-n sîrg cădeau deodată, împerechindu-şi zborul.

Viaţa pretutindeni îşi trîmbiţa chemarea
Cu spor de flori şi ape, de pui şi miei molateci ;
Roia, cuprins tot crîngul de-un freamăt lung, ca marea
Vuind de gunguritul hulubilor sălbateci.

O vrajă uriaşă, năvalnic risipită,
Purta pînă-n adîncuri, tulburător, fiorii
Încît, fără să ştie şi-mpinşi ca de-o ispită,
Cîntau pe lunci departe, la muncă, prăşitorii !

DIN VENEȚIA

În faptul cald al serii, cînd piețele deșarte
Răsuflă ușurate de zgomotul mulțimii,
Porumbii doar mai taie albastrul înălțimii...
Cetatea doarme încă și apele par moarte.

Pe Molo iarăși nimeni... Palatele se pleacă
Pustii, bătrîne, triste, cu roșu viu spoite
Ca niște curtezane de vremuri năruite
Ce-n dresuri și podoabe ruina își îneacă.

Și-atît de-amăgitoare-i lumina-n depărtare,
Că Lido fără veste s-acoperă cu aur,
Se clatină, plutește, ia chip ca de balaur,
Spărgînd talazul mării cu pieptu-i lat și tare.

Și iarăși fără veste vedenia se pierde...
Acum argint îmbracă San Giorgio Maggiore.
Ca faclă-nfiptă-n mijloc stă falnicul său torre,
Răsfrînt din temelie de-adîncul clar și verde.

Așa, din turlă-n turlă, s-aprinde și se stinge,
Purtată ca de-o mînă, lumina înserării,
Din leneșa-i visare trezind pe doamna mării...
Prelung cetatea cască și somnul își învinge.

Și-atunci cînd Uriașii în clopot bat opt ore,
Chemînd din ceruri noaptea cu glasul lor de-aramă,
Pe insula Giudèca, în zări, spre vechea vamă,
Lucește ca un fulger, departe, Redentore.

POATE

Încordează-ţi, frate, arcul nebuniei,
Să trosnească-n zbanţuri capetele strunii :
Poate că săgeata dată vijeliei
Va lovi, departe, ţinta-nţelepciunii !

Poartă fără teamă, dreaptă, lancea urii,
Înfigînd-o pururi mai setos ca zbirii...
Poate că din rana ucigaşei furii
Va ţîşni odată sîngele iubirii !

ARTISTUL

El singur amarul își cîntă cu capul plecat pe vioară...
Ca-n friguri aleargă arcușul pe strunele vii și-ncordate,
Sub viforul asprelor note chiar lemnul pustiu se-nfioară
Și pare că-n golul vioarei un suflet în zbucium se zbate.

Cum jalnic își tînguie basul greoaiele-i gemete într-una
Și cum îi răspunde oțelul cu țipăt prelung de izbîndă,
Se-nchipuie-aievea năvala de aprigi topoare, furtuna,
Sub care se frînse copacul ursit pentru aspra osîndă.

MAGII

Pe urma stelei strălucite ce-a izvorît din infinit
Trei magi, sătui de contemplare, încălecară şi-au pornit...

Ca trei lunateci prinşi de-un farmec, nici nu priviră înapoi,
Ci s-avîntară-n largul lumii, naivii, gîrbovii eroi.

Deşi din porţile cetăţii un pas afară n-au făcut,
Mergeau acum ca duşi de aripi pe-un drum de-a pururi cunoscut.

Străini, pe ţărmuri neumblate, pe mări, prin codri şi pustii,
De-a dreptul cale îşi croiră pe urma stelei argintii...

Înfriguraţi, nu se opriră nici chiar cînd steaua-i părăsi :
...Şi nu ştiau unde-au s-ajungă, ştiau atît, ce vor găsi !

În fundul lumii străbătură, apoi încet s-au înturnat,
Prea fericiţi c-au dat prinoase şi că-n sfîrşit s-au închinat.

Şi cum li se vărsa din suflet prisosul sfintei bucurii,
Bătrînii magi de-odinioară păreau acuma trei copii,

Ce-nsufleţiţi ca de-o izbîndă îşi cred tot visul împlinit
C-au mers pe urma unei stele... ce s-a pierdut în infinit !

CASA NOASTRĂ

Ce paşnic era satul... Pitit la poala culmii
Ca un ostrov de cuiburi sub straşina-nvechită,
Îl străjuiau din muche, doinindu-i pururi, ulmii
Şi-l încingea pe vale pădurea de răchită.

Părea bîrlog sălbatec scobit în cremeni sparte,
Ştiind numai de datini, de hori şi dragul glumii,
Ferit din drumul mare, pierdut aşa departe,
Ca-n basmul cu cetatea la marginile lumii !

De cum intrai pe poarta ce-ţi deschidea jitarul,
Te-ntîmpina cu cinste bătrîna noastră casă,
Părînd, din largul curţii ce prejmuia hotarul,
Că-ţi zice bună vreme, poftindu-te voioasă.

Tihnită-n rost şi-n robot, ca un altar de sfîntă,
Curată,-ncăpătoare, primind cum se cuvine,
La spate cu fîntîna şi-un tei cu coama frîntă
Şi-alături cu prisaca chiaburilor albine,

Aşa am pomenit-o pe cînd trăiau bunicii,
Zîmbind, ocrotitoare, la marginea pădurii...
Pelinul, izma, cimbrul, rochiţa-rîndunicii
Umpleau nesupărate tot golul bătăturii.

Şi-şi împărţeau frăţeşte, vălmaşi, ograda toată
Pometuri pîrguite de-a verilor arşiţă ;
Doi nuci umbroşi ca noaptea, cu foaia-ntunecată,
Se-mbrăţişau cu cîţiva butuci vînjoşi de viţă.

Vecini aveam pîrgarul, om harnic și cu carte,
Fecior isteț de popă, ce-ades cînta la strană,
Și-n deal Gavril Pîndarul, un moș uitat de moarte,
Ce-a fost, spunea, la oaste și-avea și-un semn de rană.

Mai sus, spre miazănoapte, ne stăvilea priporul...
Urcau apoi largi plaiuri, se netezeau poiene,
Și-n fund, ocol dînd țării, munți suri țineau soborul
Și-și negurau adesea albitele sprîncene.

Plutea pe noi o pace adîncă, robitoare,
Ca peste-un schit ce pururi ar sta la rugăciune,
Și-și revărsa seninul întreaga-i sărbătoare
Pe inimile noastre, în vremi nespus de bune !

Mijea, sfioasă-n suflet, cucernică și dreaptă,
Ca zorile de vară, domoala fericire.
Curgea viața dulce, firească și-nțeleaptă,
Cum curg din guri sfințite lungi stihuri de psaltire...

Și nu știu aste vremuri de-au fost ani lungi ori clipe...
Creșteam în cuibul pașnic și-ntocmai ca lăstunul
[De cum prinsei oleacă a bate din aripe,
Zburai în lungul lumii și părăsii cătunul.]

Azi satu-i plin de gloată, străini îl cercetează,
Dar casa ni-i pustie și curțile-n ruine
Și, stors fără de milă, în preajmă greu oftează
Întreg cuprinsul nostru ajuns pe mîini străine.

CA PE UN DIAMANT

Strivit zăceam sub scoarța humii în bezna pururi blestemată,
Şi plin de lut duceam robia în miezul stîncilor bătrîne,
Cînd mîna ta m-a scos de-acolo şi m-a spălat de orice pată
În apele eternităţii ca pe un diamant, Stăpîne !...

Curînd apoi chemaşi asupră-mi tăişul aspru al durerii
Şi mi-ai cioplit în mii de feţe amarnic sufletul din mine,
Ca pe un diamant, Stăpîne, ce şi-a sporit harul puterii,
Căci înmiit va să răsfrîngă lumina ce-a cuprins în sine.

Ca pe un diamant, Stăpîne, m-ai pus în crucea stemei tale
Şi-n aurul iubirii sfinte m-ai ferecat — deasupra urii —
Să licăresc în noaptea vremii, cînd stele n-or mai fi pe cale,
Ca un surguci al slavei tale pe larga frunte a făpturii !

BĂTEA LA POARTA CERULUI

Bătea la poarta cerului o rază,
Bătea sfios și-ncet ca o străină...
Tîrziu, un înger a deschis să vază
Și-a stat, uimit de palida lumină.

Era o biată rază scăpărată
Dintr-un adînc de minte omenească,
Ce străbătuse calea-nfricoșată
De la pămînt la granița cerească.

Părea atît de tristă și umilă,
Dar totuși credincioasă și curată,
Că îngerul a tresărit de milă
Și-a prins-o blînd de mîna tremurată.

Apoi, grăbit a luat-o-n cer cu dînsul
Și-a dus-o-n sfînta îngerilor horă ;
I-a podidit pe toți, privind-o, plînsul
Și-au strîns-o-n brațe toți ca pe o soră !

Ea le-a zîmbit, ștergîndu-le plînsoarea
Și s-a rugat apoi de ei fierbinte
S-o-nfățișeze bunului Părinte
Ca să primească binecuvîntarea ;

— „Stăpîne veșnic, dătător de viață,
Din ce-ntunerec mă-nălțai la Tine.
Din ce prăpăstii crîncene de gheață,
Din ce vîrtej de patimi și ruine !“

„Cît am luptat cu oarba rătăcire,
Cu nebunia surdă şi păcatul
Dar n-am putut să samăn o sclipire
În largul nopţii stăpînind de-a latul."

„Şi-n van am ars un creier, nendurată,
Ca pe-o feştilă, fără de cruţare,
Învinsă, goală, stinsă, spulberată
Doar în surghiun găsesc acum scăpare."

„Să pot s-ajung la cerurile albastre,
Ca dintr-o grea cătuşe ce mă strînge
Am străbătut prin veacuri de dezastre
Şi-abia trecui oceane-ntregi de sînge !"

Cum sta, smerită în faţa strălucirii,
Silită ochii sarbezi să şi-i plece,
Sărmana rază — far al omenirii,
Părea o umbră lîncedă şi rece.

„Tu vii aicea singură şi-nvinsă ?"
Grăi cel veşnic nevăzutul Tată...
„Tu fugi de teama ca să nu fii stinsă ?
Dar cînd s-a stins lumin-adevărată ?!"

„De te-am trimis în lumile-nvrăjbite
Nu te-am chemat cu pumnii strînşi şi goi :
Ca pe-un mănunchi de raze împletite
Eu te-aşteptam s-aduci pe toţi la noi !"

„Dintr-un biet sîmbur' năbuşit în faşă,
Din scăpararea unei minţi senine
Să fi crescut o mare uriaşă,
Să porţi pămîntul însuşi pîn' la Mine !"

„Plîngînd stingheră şi tremurătoare.
C-ai fost înfrîntă vii să-mi dai de ştire ?
Nu te primesc săracă şi datoare !
Cui ai lăsat bogata moştenire ?!"

Mergînd apoi spre raza-mbărbătată
I-a sărutat obrajii amîndoi :
„Copila mea, fii binecuvîntată,
Ia-ţi deci puteri şi-ntoarce-te-napoi !"

„Şi chiar de-ar fi ca sterpul bulz de tină
Să-l părăsească oştile cereşti,
Tu să rămîi, căci tu eşti doar lumină
Şi nu trăieşti decît cînd străluceşti !"

SPINII

Destul slăvirăţi numai trandafirii,
Dormind plăpînzi în aurul luminii,
E timp de-acuma să cîntaţi şi spinii —
Copiii vitregi, oropsiţi ai firii.

Ce credincioşi duc greaua lor ursită !
Ascunşi sub foi ca nimeni să nu-i vază,
Ei stau ca robii purerea de pază,
Să ocrotească floarea strălucită.

Pe ei cad veşnic ură şi blesteme
Cînd crunţi se-nfig, porniţi spre apărare,
În mîna-ntinsă lacom către floare
Şi gura vitei tot de ei se teme.

Aceşti barbari, ce dîrji răsar în cale,
În suliţi lungi duşmanii să-i sfîşie,
Ce blînzi, sfioşi, cu cîtă duioşie
Pe braţe duc povara de petale !

Precum se-nalţă-n mijlocul oştirii
Bogate flamuri, sus desfăşurate,
Aşa şi ghimpii, — oşti nenumărate, —
Ca nişte flamuri poartă trandafirii...

Slăvite flamuri, flori de nea plăpîndă,
Plutesc deasupra bătăliei grele...
Dar nu uitaţi ostaşii de sub ele,
Ce-n luptă cad ca să le dea izbîndă !

SENTENŢĂ

Izbeşte amnarul de asprele cremeni,
Să vezi cum ţîşneşte şi foc, şi lumină...
Oţelul voinţei căleşte-ţi asemeni :
Lovit cu-ndîrjire şi fără de vină,
Scîntei strălucite în preajmă-ţi să semeni,
La orice lovire să scaperi lumină.

GLAS DE CLOPOT

Prolog

Se tînguia un clopot din turla lui de lemn
Şi-adîncu-i glas, ca unda, se-mprăştia departe,
Prin noaptea fără stele purtînd chemări de moarte.
Cătunele, buimace, se deşteptau la-ndemn...
Neogoit, amarnic, prin văile deşarte
Chema dogitul clopot din turla lui de lemn.

Şi-nfioraţi de jalea năvalnicului zvon,
Creştinii, din bordeie treziţi fără de veste,
Ieşeau făcîndu-şi cruce şi se-ntrebau ce este :
— Ce mort în miezul nopţii purtat e la amvon ?!...
Aprinseră opaiţi miloasele neveste
Şi prinseră să plîngă cu-al clopotului zvon.

Iar glasul de aramă aci parcă tuna,
Sălbatecă putere de blestem dînd durerii,
Aci murea de jale... şi-n mijlocul tăcerii
Mulţimea-ngrijorată şi cruntă s-aduna.
Toţi se-ntrebau de nu sînt în noaptea Învierii,
Căci clopotul din turlă învierşunat tuna.

Şi-n apriga lui limbă certări se tălmăceau,
Din buzele-i de schije curgea înţelepciune,
Proorociri grozave şi psalmi de-ngropăciune,
Mînii întunecate ce greu se-năbuşeau...
Căci duhul răzvrătirii părea că însuşi spune
Frînturi de psalmi amarnici ce-n zbor se desluşeau.

Nedumeriţi, o vreme sărmanii poporeni
Străinul glas de clopot cu frică ascultară ;
Dar, fără să priceapă strigarea lui amară,
Pătrunşi de frigul nopţii, şi preoţi şi mireni
Intrară în bordeie şi iarăşi se culcară,
Luminile stingîndu-şi sărmanii poporeni.

Şi-n van năucul clopot din turla lui de lemn,
Împrăştiindu-şi glasul prin văi şi munţi departe,
În noaptea fără stele zvîrlea chemări deşarte :
Nu s-a clintit un suflet la vajnicu-i îndemn,
Ci numai pentru sine a jale şi a moarte
Suna năuc un clopot din turla lui de lemn.

I

Treziţi-vă, voi toţi cei vii, din somnul
Întunecat şi greu de suferinţă.
Spre voi doar strig şi, plin de sîrguinţă,
Spre voi mă-ndrept acum, şi nu spre Domnul.

Cu limba mea de lacrimi turburată
Nu-s vestitorul Paştelor deşarte,
Cînd voi cei vii trăiţi aşa departe
De viaţa dreaptă şi adevărată !

Căci nu chem încă morţii din morminte,
— Ei au să-şi aibă ceasul învierii, —
Dar cine-i astăzi solul mîngîierii
În bezna-ntinsă pururi înainte ?!

Voi nu cunoaşteţi legile vieţii,
Sau le călcarăţi, silnici, în picioare.
Voi sub obroc închideţi sfîntul soare,
Să nu vedeţi lumina dimineţii.

Voi puneți stavili și opriți izvorul,
Dar floarea voastră stearpă se usucă...
Căci tot ce-aveți e numai o nălucă
Și-n voi se surpă însuși viitorul.

Copii orbiți și rătăciți ai firii,
Treziți-vă din somnul de păcate...
Doar pentru voi mă zbuciumă și zbate
Cumplitul braț al deznădăjduirii.

II

De-atîta vreme stăruie păcatul
Pe pîngărita, stoarsă-a voastră humă,
Ca un amarnic, greu talaz de spumă,
Ce-năbușă, otrăvitor, uscatul.

Sporind, tăcută, Ura, ca o undă,
S-a revărsat și v-a cuprins haină,
Și-ngreuiata, lunga voastră vină
Tot mai adînc vă trage și v-afundă.

Dreptatea-ntoarse, cruntă, sfînta-i față,
Și Mila,-n ceruri alungată, plînge,
Căci fărdelegea nu mai vă răsfață
Pe brațele-i mînjite-n veci cu sînge.

De pretutindeni vin jeliri de moarte,
Dar le sugrumă hohote și glume...
În cîntec și ciocniri de cupe sparte,
Ca-n Babilon, se prăbușește-o lume.

Dar voi molateci vă lăsați peirii,
Și nici măcar nu vreți să știți, fățarnici,
Că din vîrtejul anilor amarnici
Se hotărăște clipa răsplătirii.

Deschideţi ochii, conteniţi desfrîul,
Izbăvitorul poate că s-o naşte
Şi nu va curge sîngele ca rîul...
Luaţi seama toţi, osîndă grea vă paşte !

III

Copiii lacomi te vîndură roabă,
Securi streine codrii ţi-i doboară,
Spre alte ţărmuri plutele coboară
A munţilor sălbatecă podoabă.

Şi-n timp ce blîndă-ţi încovoi spinarea
Pe-a tale sfinte, rodnice ogoare,
⟨Pe-ntinse şesuri arse de dogoare
Stăpîni sînt numai jaful şi-mpilarea.⟩

Din lumea-ntreagă îmbuibata lene
Tot rodul muncii tale îl aşteaptă ;
Cirezi de vite falnice se-ndreaptă
Spre depărtate tîrguri apusene.

Ca-n largi prăpăstii grîul tău se varsă
În pîntecul corăbiilor grele,
Avutul tău se-nghite-ntreg în ele,
Rămîne numai ţarina cea stoarsă.

Smerită vezi cum pleacă de la tine
Atîtea bunuri, drumuri lungi de-apucă,
Şi trec hotarul, grabnice, să ducă
Îndestulare gurilor străine.

Şi-apoi, plîngînd de-un dor fără de nume,
În umedul bordei te-nchizi trudită,
Şi stai săracă, tristă şi lipsită,
Ca o vădană singură pe lume !

IV

Firește, ți-a zîmbit norocul, din leagăn doar i-ai fost alesul
și te-a purtat mereu pe brațe, ca pe-un copil te-a răsfățat,
dar azi, cînd vieței tale sterpe ai sta să-i cauți înțelesul
ar trebui să te-nspăimînte atît pustiu, ca un păcat.

În umbra tronului tău falnic, prielnic pururea orbirei,
nu te-ai avut decît pe tine unică dragoste și țel!
Și doar un neam întreg, printr-însul, te-a-mpins pe culmile mărirei,
și mări de sînge-au curs, cununa să ți-o călească din oțel!

Ci tu te-nvăluiși în manta-ți împodobită cu hermină
și te-ai închis ca într-un templu în nepătrunsul tău palat,
dar revărsat-ai peste țară măcar o geană de lumină
din nimbul tău îngust și rece, — trist abur, mîine spulberat ?!

Știu, din trufia minței tale și din a inimii-mpietrire
ai scos o strîmtă-nțelepciune și-o lege : de-a încătușa.
Cred, ai fost aspru, stîncă tare, și-ai frînt orice împotrivire,
ai fost viteaz, și-ai fost și harnic, dar pentru tine, nu-i așa ?!

Mai mult! ai fost o nălucire dintr-o nădejde-n veci visată :
toți te-au crezut izbăvitorul și zvonul clocoti nebun,
tu l-ai primit cu dinadinsul și nu te-ai cercetat vreodată
ci te-ai crezut, mărturisește-o, tu însuți, mare, drept și bine!

Apoi doriși să stai în slavă, mai sus de toți, în rînd cu zeii,
și-ai izbutit : azi ești mai mare, mai sfînt și mai temut ca ei.
Smerit norodu-ți stă-n genunchi, de-a valma bunii cu mișeii,
și-n larga ta împărăție n-ai critici și nu ai atei!

Așa cum aspru porți topuzul cu mîna ta apăsătoare
și-așa cum țeapăn treci arare în goana cailor pe drum,
de-acuma pari turnat în schijă pentru statura-ți visătoare,
pe chipul tău eternitatea punînd pecetea de acum.

Dar vezi, pustiul te-mpresoară, pustiu în urmă și-nainte...
Și-n ceasul greu al despărțirii, în fața cărei toți se-nchin,
în loc să-și plîngă, frînți de jale, pe milostivul său părinte,
tăcut, norodul te-o petrece la groapa ta, ca pe-un strein !

V

Nu mai clădiți palate din dezastre,
Nici temniți strîmte, reci și-ntunecate,
Ci-n sîrg durați din sufletele voastre
Un larg și cald lăcaș de bunătate.

La temelie puneți toți dreptatea,
Și-o neclintită, trainică iubire,
Să-l înălțați mai larg decît cetatea,
Pe toți să-ncapă, fără osebire !

Să fie leagăn tuturor și vatră.
Nu capiște bogată, dar păgînă.
Și-n loc de idoli, chipuri seci de piatră,
Cioplíți în vremuri fapte, să rămînă.

Ca vrajba-n veci să nu-i mai treacă pragul,
Sus, la altarul unde toți se-nchină,
Luminătorii neamului să vină
Să păstorească numai cu toiagul.

Din ale voastre suflete mai bune
Durați locașul lumii viitoare, —
Obștesc liman, ce pururi să răsune
De-a muncii drepte sfîntă sărbătoare.

Adăpostiți sub el pe veci s-or strînge
Răzleții frați din gheara dezbinării,
Și-n blînda-i pază nimeni n-o mai plînge
Pe tot cuprinsul fericit al țării !

NU TE MIRA...

Nu te mira că-mi prinzi privirea,
Paienjenită de durere,
Adesea cercetînd ivirea
Şi altei lumi, şi altor ere.

În toiul luptelor nebune,
Pe rana inimii ce moare
Nădejdea vremilor mai bune
Răsare pururi ca o floare.

Din tot ce mi-a-nflorit vreodată,
Ea singură purta-va roade,
Azi, cînd grădina-i scuturată
Şi toată floarea stearpă-mi cade.

Zadarnic firea mă striveşte
Mereu sub aspra-mi suferinţă,
În mine pururi încolţeşte,
Mai viu, obşteasca năzuinţă.

Şi-n van m-abate-n jos furtuna
Şi strîns mă ţin cătuşe grele,
În mine lumea-şi cearcă-ntr-una
Avîntu-i veşnic către stele !

Din mii de gînduri turburate
Un vis curat mi se încheagă,
Precum din spume sfărîmate
Ieşit-a Venera întreagă !

PĂRINTE, UNDE SĂ TE CAUT?

Părinte, unde să te caut și pentru ce te-ascunzi mereu?!...
Pe urma ta în brazda vieții alerg de la-nceputul lumii...
Cu hidrele în fundul mării, cu viermii orbi în noaptea humii,
Cu șerpii... m-am tîrît alături. Apoi m-am înălțat cu greu...
De-am zăbovit atît pe cale, tu știi, de la-nceputul lumii,
De-a lungul vieților, pe tine te caut doar, Părinte-al meu!

Ce slab mă surghiuniși și totuși prin ce adîncuri am trecut;
În ce-ntrupări, ca-n niște temnițí, încătușat am stat, Părinte!
Prin ce ocoluri dureroase am străbătut mai înainte,
Cu ce puteri înfricoșate m-am măsurat cum m-am născut!
Și nu știam ce va să-ntîmpin de fac un pas mai înainte,
Ci singur spintecai noianul îngrozitorului trecut.

E drept că, după-atîta trudă, azi sînt puternic și bogat...
Ca-ntr-un ogor rodit-a-n mine, sporind, sămînța nemuririi,
Ce-mi răsădiși pentru vecie cînd m-ai zvîrlit în matca firii...
În suflet astăzi port o holdă, un lan întreg îmbelșugat,
Și lutul sterp de-odinioară e plin de rodul nemuririi...
Părinte, unde ți-e grînarul și cînd pornești la secerat?!

HAIDUCUL

Ca şoimul sălbatec de-a pururea treaz
S-aţine la plaiuri Stoian cel viteaz.

Înalt şi năprasnic, la faţă smolit,
Se teme o ţară de braţu-i cumplit...

Cu flinta la spate şi paloşul gol
Şi-n fiece mînă cu cîte-un pistol,

Voinicul cel straşnic şi-aproape cărunt
Coboară-n buiestru pe murgul mărunt,

Si calul, cu frîul legat de oblînc,
Sub greul harşalei răsuflă adînc.

El treapădă drumuri şi bate poteci
Pe unde trec litfe spurcate şi greci ;

Apoi ca un uliu dă iama-n ciocoi
De-şi umple desagii cu galbeni de-i noi.

Chiar ziua-n amiază el calcă boieri,
Răzbate prin tîrguri şi pradă averi.

Dar nu schingiuieşte decît venetici,
Vrînd stolul hrăpareţ s-alunge de-aici...

Divanul, de teamă ţinîndu-i judeţ,
I-a pus zăticneală şi capul la preţ,

Ci nimeni în proptă-i nu poate să stea,
Căci are o vrajă ciudată și grea :

Nici plumb nu-l atinge, nici gură de fier,
Săr gloanțele-n lături năuce și pier !

Fug toți arnăuții cînd iese la drum
Căci patru-cinci poteri tăie pîn-acum...

Așa, crunt pe murgul la mers legănat,
Cîntîndu-și aleanul cu viers trăgănat,

Din hăul de vremuri, ca dintr-un noian,
Adesea-mi răsare haiducul Stoian.

TOAMNA

În zorii sfioși se coboară pe larga întindere a luncii
Cu sape, cu pluguri și grape, o mută și searbădă gloată.
Din cerul mocnit lin se cerne o ploaie măruntă cu zloată,
Dar trîmba de oameni se-nșiră, s-așează pe țarina toată
Și-ndată pornește la lucru trudita robime a muncii.

Cum tremură brațul pe coarne, căci lutul cleios ține fierul
Cînd boii, spetiți, cad sub bice pe brazda cu greu începută,
Atunci doar stă truda o clipă, sar oameni grăbiți de le-ajută,
Și zorul pornește mai aprig... În toți i-o-ncordare tăcută,
Doar unul de-și zvîrle căciula ori altul de-și scoate chimirul.

Sub seară tîrziu zbuciumarea s-alină pe-ncet, se dezleagă,
Și gloata se-mprăștie, piere, de noaptea bordeielor suptă.
Pustiu, răscolit, crunt stă cîmpul ca după o crîncenă luptă,
Doar ploaia rămîne să plîngă, nopți-zile întregi nentreruptă,
Logodna semințelor blînde cu lutul bătrîn, stors de vlagă.

DOINA ŞI IAR DOINA

Doină şi iar doină, floare fermecată,
Floare care cîntă,
Tu creşteai pe malul Oltului odată
Cînd săreau haiducii la chemarea-ţi sfîntă.

Astăzi însă Oltul, cît-îi el de mare,
L-au momit streinii,
Şi tu, scumpă doină, pieri de-nstreinare
Şi de jalea ţării, azi pradă ruinii...

Nu vezi tu că lumea vrea să te stîrpească ?
Vino-n piept la mine.
Sufletu-mi doreşte să te răsădească
Şi să-şi înfrăţească soarta lui cu tine.

El să-ţi dea, ca Oltul, apriga-i mînie.
Ce-nfioară valea,
Dorul neatîrnării, dalba vitejie...
Tu să-i cînţi izbînda ori să-i tîngui jalea.

Căci mugind ca Oltul sufletul meu trece
Tulbure prin viaţă,
Şi de la o vreme bate crivăţ rece,
Făurindu-i lanţuri straşnice de gheaţă.

Cum veni-vei însă, răsări-va soare
Şi s-o face moină,
Să pornim ca unda greu clocotitoare,
Să pornim în lume, doină şi iar doină.

PE CRUCE

Isus murea pe cruce. Sub arşiţa grozavă
Pălea curata-i frunte ce-o sîngerase spinii.
Pe stîncile Golgotei tot cerul Palestinii
Părea că varsă lavă.

Şi chiar în clipa morţii hulíră cărturarii
Cu fiere oţeţită îl adăpau străjerii...
Rîdea cu hohot gloata de spasmele durerii
Şi-l ocărau tîlharii.

Zdrobită, la picioare-i, zăcea plîngînd Maria
Şi-adînc zbucnea blestemul din inima-i de mamă.
Alături Magdalena, în lunga ei maramă,
Ţipa văzînd urgia.

Departe ucenicii priveau făr-de putere...
Cu el se năruise nădejdea lor întreagă ;
N-aveau decît să fugă în lumea cea pribeagă
Şi fără mîngîiere.

Tîrziu porni mulţimea în pîlcuri spre cetate.
Pe drumurile-nguste cu lespezi pardosite
Trecură fariseii cu feţele smerite
Şi bărbile-argintate.

Măslini fără de frunze dormeau mocniţi pe coaste
În vale, ca într-o pîclă, dormea Ierusalimul,
Pe cruce somnul morţii dormea de-acum sublimul
Isus, vegheat de oaste !

DIN ȚARA ZIMBRULUI

— Poezii de război —

1 9 1 8

CUGETARE

Pe cîrma lumilor plecată,
Cu ochii mari țintiți în zare,
Veghează-n noaptea-ntunecată
De-a pururi treaza cugetare.

Tăindu-și drum adînc, ca plugul,
De-a lungul veșniciei grele,
Sub mîna ei se mișcă crugul
Cu-ntregul lui alai de stele.

Ea ține firul ce măsoară
Genunile de sub picioare,
Dar nici o clipă n-o-nfioară,
Vultorile spăimîntătoare.

Cînd neguri oarbe vin ca fumul
Și cerul pare fund de iaduri,
Ea singură găsește drumul,
Și-ndreaptă prora către vaduri.

Acolo-n larguri întîlnește
Ostroave mari de idealuri,
La sînul căror poposește
Zvîrlindu-și ancora în valuri.

Dar iar spre țintă se-ndrumează,
Către limanuri neștiute
Stînd, sus, de veghe, pururi trează,
La cîrma lumilor tăcute.

GANIMEDE

Deşi adînci porniri mă cer
Să urc spre bolta-n veci albastră,
Eu nu-nţeleg povestea voastră
Cu tînărul furat la cer.

De-ar fi ca să mă-nalţ spre stele
— Chemat l-al zeilor sobor —
Eu n-aş primi altfel să zbor
Decît cu aripile mele.

Răpit de vulturul lui Joe,
Întregul cerului senin
Mi-ar fi doar temniţă şi chin
De n-aş putea să-l tai în voie.

Şi nu m-ar bucura înaltul
Olimp, etern ispititor,
De nu l-aş fi atins din zbor,
Ci-n gheare lungi purtat de altul

Rîvnind lumina depărtată,
Mai bine trist privesc de jos,
Decît să trec neputincios
Cu aripa împrumutată.

Căci decît rob în cerul sfînt.
Urcat doar cu puteri străine,
De nu găsesc avîntu-n mine,
Rămîn mai bine pe pămînt.

ERA O ZI DE BĂTĂLIE

Era o zi de bătălie cu volbură de fum și ceață,
Părea că cerul căptușise cu neguri tainicele-i porți,
Se risipise în țărînă atîta sînge și viață,
Că nu știai de este abur sau sufletele celor morți...

O pîclă grea, șovăitoare se tot rotea peste cîmpie.
Și-n dîre lungi, năbușitoare, rostogolindu-se pe cer,
Buhavii nori din fundul lumii veneau a moarte și-a urgie...
Pe-un dîmb adînc scurmat de schije, zăcea rănit un grănicer.

Se depărtase-mpușcătura și tunul se mai potolise,
În zări din cînd în cînd, haine, zbucneau ascunse guri de foc ;
El și-a privit cu silă rana și, cum de chinuri ostenise,
Și-a tras mantaua peste față și s-a culcat apoi la loc.

Nici nu s-a mai clintit d-acolo ! Trecură-n goană călăreții
Și iarăși lupta se încinse pe dîmbul proaspăt răscolit...
Tîrziu s-a fost pornit o ploaie, și pe ruinele vieții
Mărunții stropi, căzînd în sînge, plîngeau un dor nepotolit.

Trîntit acolo printre leșuri, el nu-și simțea părăginirea,
Ci s-a lăsat domol să moară înstrăinatul grănicer...
Deasupra lui, luptînd cu vîntul, cu golul și nemărginirea,
O pală sarbădă de abur plutea între pămînt și cer !

GANIMEDE

Deşi adînci porniri mă cer
Să urc spre bolta-n veci albastră,
Eu nu-nţeleg povestea voastră
Cu tînărul furat la cer.

De-ar fi ca să mă-nalţ spre stele
— Chemat l-al zeilor sobor —
Eu n-aş primi altfel să zbor
Decît cu aripile mele.

Răpit de vulturul lui Joe,
Întregul cerului senin
Mi-ar fi doar temniţă şi chin
De n-aş putea să-l tai în voie.

Şi nu m-ar bucura înaltul
Olimp, etern ispititor,
De nu l-aş fi atins din zbor,
Ci-n gheare lungi purtat de altul.

Rîvnind lumina depărtată,
Mai bine trist privesc de jos,
Decît să trec neputincios
Cu aripa împrumutată.

Căci decît rob în cerul sfînt.
Urcat doar cu puteri străine,
De nu găsesc avîntu-n mine,
Rămîn mai bine pe pămînt.

ERA O ZI DE BĂTĂLIE

Era o zi de bătălie cu volbură de fum şi ceaţă,
Părea că cerul căptuşise cu neguri tainicele-i porţi,
Se risipise în ţărînă atîta sînge şi viaţă,
Că nu ştiai de este abur sau sufletele celor morţi...

O pîclă grea, şovăitoare se tot rotea peste cîmpie.
Şi-n dîre lungi, năbuşitoare, rostogolindu-se pe cer,
Buhavii nori din fundul lumii veneau a moarte şi-a urgie...
Pe-un dîmb adînc scurmat de schije, zăcea rănit un grănicer.

Se depărtase-mpuşcătura şi tunul se mai potolise,
În zări din cînd în cînd, haìne, zbucneau ascunse guri de foc ;
El şi-a privit cu silă rana şi, cum de chinuri ostenise,
Şi-a tras mantaua peste faţă şi s-a culcat apoi la loc.

Nici nu s-a mai clintit d-acolo ! Trecură-n goană călăreţii
Şi iarăşi lupta se încinse pe dîmbul proaspăt răscolit...
Tîrziu s-a fost pornit o ploaie, şi pe ruinele vieţii
Mărunţii stropi, căzînd în sînge, plîngeau un dor nepotolit.

Trîntit acolo printre leşuri, el nu-şi simţea părăginirea,
Ci s-a lăsat domol să moară înstrăinatul grănicer...
Deasupra lui, luptînd cu vîntul, cu golul şi nemărginirea,
O palâ sarbădă de abur plutea între pămînt şi cer !

ŞASE CRUCI

Şedeau de două zile-n ploaie, dar unul nu cîrtea, cînd iată,
A treia zi sosi poruncă să ia tot muntele cu-asalt...
Şi, cum era posomorîtă, s-a-nveselit întreaga ceată
Şi s-a mişcat nerăbdătoare să urce piscul cel înalt.

Era o namilă de munte cu clinul repede de piatră,
Cîţiva ienuperi doar şi cetini se agăţaseră de stînci...
În vîrf, pe-un larg podiş de cremeni, duşmanul îşi făcuse
vatră.
Trăgînd, ascuns, în carne vie şi pitulat şezînd, pe brînci.

Se repeziră, vînt, flăcăii să ia de zor, pieptiş, suişul,
Dar, seceraţi, cădeau la vale, rostogolindu-se pe rîpi...
Şi nu putea să suie nimeni, nici chiar un vultur, povîrnişul,
C-ar fi lăsat acolo morţii fîlfîitoarele-i aripi !...

O grindină pustiitoare de schije, gloanţe şi şrapnele
Se abătea fără-ncetare c-un huiet groaznic de nespus ;
Ai noştri, îndîrjiţi de ciudă, nici nu se mai fereau de ele,
Ci, frămîntîndu-se-n tăcere, cătau un chip s-ajungă sus.

Atunci trei caporali, tovarăşi cu trei soldaţi, se-ncumetară,
Cum vor putea să urce-n munte pe-un jgheab în coastă
tăinuit,
Şi cînd cădea-vor ca un trăsnet, în cuibul cel de foc şi pară —
Să zboare sus batalionul peste duşmanul uluit !...

Așa a fost... După plecare trecură ceasuri lungi și rele,
Cînd, iată, chiot sus și răcnet, și-o clipă focul a-ncetat :
S-a fost pornit de jos atuncea un freamăt, ca de aripi grele,
Și n-a fost om, ci rîndunică, așa zbura orice soldat...

Și s-a sfîrșit într-o clipită : aveam în mîini semețul munte,
Cu toate coastele-i rîpoase și-ntreg cuibarul lui de hoți...
Dar n-a trecut un ceas, cînd, iată, ca o cunună pe-a lui frunte
Stau șase cruci în vîrf acolo la care se-nchinară toți !

LA CHEIA BUZĂULUI

Fusese aprigă năvala şi crîncenă împotrivirea...
Duşmanul sta înfipt la cheie şi nu-l puteam clinti din loc...
Ca-ntr-un bîrlog intrase-n steiuri şi, plănuindu-ne strivirea,
Făr' de răgaz vărsa într-una un iad de flăcări şi de foc.

Era un căpitan acolo, un om cărunt, părînd cuminte,
Dar a-nceput de la o vreme să umble vajnic printre-ai săi,
Şi-a strîns grăbit batalionul şi doar c-o vorbă, „înainte“,
S-au repezit ca o furtună, nebuni, pe gura strîmtei văi.

A fost un fulger... căci duşmanul nu şi-a venit în fire încă,
Cînd, într-un iureş de izbîndă, într-un imens avînt pornit,
S-a prăbuşit batalionul, ca un perete greu de stîncă,
Şi, valmeş, a făcut fărîme, şi-a spulberat tot ce-a-ntîlnit !...

În urma lor porniră alţii... Şi-a fost că n-a rămas nici unul
Din cîţi duşmani băteau la cheie şi se-nteţeau să-şi facă drum,
Zăceau pe jos mitraliere şi mut înţepenise tunul...
O linişte posomorîtă se cobora încet acum...

Cînd s-au trezit, tîrziu, cu toţii din fierbinţeala vijeliei,
Şi-au stat să-şi socotească morţii, pe căpitan nu l-au găsit !
Şi-au căutat doar ca pe moaşte, plîngînd, pe zeul bătăliei,
Dar căpitanul, fără urme, ca un arhanghel a pierit !...

Prin văile adînci Buzăul se-ncolăcea ca un balaur,
Mai sus, pe creştete, molifţii ardeau, troznind, ca nişte torţi,
Din slăvi amurgul, ca un giulgiu de purpură cu vergi de aur,
Se întindea deopotrivă peste răniţi şi peste morţi...

POPA DIN DEALUL SĂRII

Aciolați pe dealul Sării, într-un ungher de țintirim,
Aveam poruncă hotărîtă să ținem piept ori să murim.
Pe după cruci pitiți cu toții, trîntiți pe brînci sau în genunchi
Trăgeam în văile deschise, din gropile pleșuvei muchi...

În spate, satul gol de oameni, pe brîna coastei se pierdea ;
Doar popa singur rămăsese — și tot urca de ne vedea.
Era un om voinic și tînăr, cu niște ochi adînci, frumoși,
Vorbea cu noi de biata țară, ne povestea despre strămoși
Și nsuflețindu-ne într-una cu focul dragostei de neam
Ne trimetea chiar el la luptă, iar noi voioși ne supuneam...
Dar cum nu mai putea să suie din sat în vîrf de-atîtea ploi,
S-a hotărît ca să rămîie și s-a mutat în deal la noi...
Și-a luat cu el numai o carte și-mpărtășenie-n potir
Și nu se mai clintea acuma din sîngerosul cimitir...
Toți cîți cădeau loviți de gloanțe pe pieptul lui se sprijineau,
El îi grijea cu sfînta taină si-i mîngîia pînă mureau...

Vrăjmașul zăticnit din cale, turbat că nu răzbește sus,
Aduse grabnic patru tunuri și țintă drept în noi le-a pus,
Le-a-nțepenit pe temelie, le-a potrivit, ochind, și-apoi,
Afară din bătaia noastră, a început să tragă-n noi...
Deși vedeam din vîrf cu ochii venind peirea negreșit.
Ședeam, căci n-aveam decît pușca și-un pumn de gloanțe pe sfîrșit...
A fost apoi un iad și-o moarte, că toți vorbeam să nu mai stăm.
Cei slabi de înger dau să fugă și mulți spuneau să ne predăm...
Atuncea, popa, ca o fiară, sări din șanț răcnind cumplit,
Ne fulgeră cu vorbe grele, ne rușină și ne-a oprit.

Ne-a pus să-ngenunchiem, sub schije, în sînge proaspăt și noroi
Și ne-a jurat pe sfînta cruce un pas să nu dăm înapoi...
Pe fiecare om în parte apoi ne-a binecuvîntat
Și, răsădindu-ne alt suflet, ne-a rînduit iar la luptat.

...Stam ziua pîn-la brîu în apă pitiți în șanț, cu el la rînd :
Curgeau ghiulele puzderii pe capul nostru, șuierînd,
Cînd răbufneau, lovind pămîntul și-l sfredeleau vijelios,
Ne ridicau din șanț cu totul și ne zvîrleau în vale jos...
Era atîta-ncrîncenare, atît potop de fier și foc
Că dezgropa din groapă morții și ne-ngropa pe noi la loc.
Dar seara, cînd cerca dușmanul să urce dealul înviam,
Trăgeam și noi în carne vie și valmeș îl rostogoleam !...
Cinci zile ne-am bătut ca leii cu popa-n frunte, cînd, blestem,
O schijă l-a plesnit în coaste, și-a mai trîntit vreo patru ghem !
El, pipăindu-și pașnic rana, văzu că totul s-a sfîrșit,
Și liniștit cerînd potirul, el singur s-a împărtășit.
Apoi, senin plecîndu-și ochii, muri pe brațe de soldați.
Cuvîntul său din urmă fuse „cu nici un chip nu vă predați,
Copii luptați pînă la urmă, cu noi e însuși Dumnezeu"...
Și numai știu nimic în urmă, c-atunci am fost rănit și eu !...
Dar azi, cînd cineva mă-ntreabă, mărturisesc cinstit și drept
Că fără popa de la Sarea, noi nu țineam acolo piept !...

ȚĂRII MELE

Deprins de veci cu nori și vijelie
Stă pururi trainic muntele de stîncă.
Ce-i pasă lui că-n aspra-i temelie
Șivoaie rod și ape iuți mănîncă !

Știți voi ce fac în cremenea bătrînă
Atîtea ploi, cu munca lor grozavă ?
O spală doar de clisă și țărînă,
Dar lasă-ntreg străvechiul cheag de lavă.

În van puhoiul spumegă și crește
Scobind prăpăstii fără de hotare :
Pe cît la poale rîpa s-adîncește,
Pe-atît se-nalță muntele mai tare.

— O, țara mea, tu, culme-ncremenită,
De-atîta sînge roasă și brăzdată,
Azi din adîncuri, grea și neclintită,
Te-nalți în slăvi mai sus ca niciodată !

MORMÎNTUL STEGARULUI

Acolo-n cîmpuri, unde-atîți viteji căzură,
Tălăzuiesc azi grîne și morții dorm, sărmanii...
Tot mai adînc s-or duce cu orice arătură,
Cînd peste ei cu trudă vor trage-n plug plăvanii.

Acolo însă unde căzu străpuns stegarul
Și dușmanul sălbatec i-a smuls drapelul țării,
Stă cîmpul sterp și cere să-i semănați stejarul,
Nu grîu vrea mortul aprig, ci semnul neuitării.

Pe groapa lui îngustă din ce în ce mai falnic
Să crească, dîrz, copacul în mijlocul cîmpiei...
Cînd s-o-ncleșta la luptă cu crivățul năvalnic,
Să-i sune mii de trîmbiți, ca-n ziua bătăliei...

Din fund, cu seva-n ramuri de-a pururi să pătrunză
Întreaga-i voinicie, tot dorul lui și dragul :
Așa să-și poarte trunchiul sus flamura-i de frunză
Cum și-a purtat în luptă el sus și tare steagul.

Ș-atunci cînd, din văzduhuri, la cuib cătînd hodină,
Va fîlfîi un vultur pe creanga-mpletoșată,
Să-i pară că-nviază acel de pe prăjină
Și-nfipt stă însuși steagul pe groapa lui uitată !

CÎND A FOST SĂ MOARĂ NECULUŢ

Cînd a fost să moară Neculuţ ciobanul
Tocmai o pornisem la atac, pe vale.
Cerul parcă-n ţăndări îşi surpa tavanul
Şi-l lăsa să cadă peste noi în cale.

Urletul de tunuri nu avea zăstîmpuri...
Pretutindeni numai pîlnii, gropi şi jgheaburi...
Vălătuci de flăcări alergau pe cîmpuri
Şi veneau ca norii otrăviţii aburi.

Totuşi împînzisem poalele colinei
Şi urcam cu toţii coasta într-o fugă,
Cînd ne poticnirăm chiar la pragul clinei
Încîlciţi în sîrme ca-ntr-o hălăciugă.

Neculuţ şi alţii, cei mai fără frică,
Au căzut acolo doborîţi de-o schijă,
Eu, văzînd cum geme, şovăie şi pică
M-am trîntit alături lîngă el cu grije.

Întrebînd ce-l doare, nu mi-a spus de rană,
Mi-a vorbit de-acasă, pomenind copiii...
De sub ţîţa stîngă însă ca pe-o vrană
Gîlgîia la sînge pe arzimea gliii.

Dînd s-apuce-n mînă ce-o-ntîlni în cale
Încleştase-n iarbă palmele-i voinice
Şi-ncordîndu-şi trupul îndoit din şale
Se căznea zadarnic să se mai ridice.

S-a zbătut o vreme, că era ca fierul —
Numai vînă-ntr-însul, falnic cum e pinul,
Dar văzînd că grabnic o să-i treacă lerul
S-a lăsaţ pe spate contenindu-şi chinul.

...Mă simţeam departe, ca-ntr-o aiureală...
Nu ştiam, în mine sau afară oare
Auia un clopot groaznic a dogeală...
Şi-am sărit deodată iarăşi în picioare.

Înnoptase ziua în amiaza mare...
Silnică, lumina se cernea prin sită...
Se-nvîrtea cu mine lumea tot mai tare,
Turburînd vederea-mi împăienjenită.

Neculuţ acuma căuta cu gura,
Îi ardea, sărmanul, sufletul de sete :
Azvîrlisem însă ploscile de-a dura
Cînd veneam în goană cete după cete.

L-am lăsat acolo, că-i era totuna...
Se-mplinise doară scrisa lui pe lume.
Închisese ochii dar şoptea într-una
Şi, strigînd nevasta, o chema pe nume.

Şi-a rămas acolo, sub o curmătură,
Povîrnit pe-o parte, cam aşa-ntr-o rînă,
Stînd să ducă parcă fluierul la gură,
Cum şedea în munte, vara, sus la stînă.

CUM STAM ÎNCĂTUȘAT

Cum stam încătușat de stîncă
Pe culmea cugetului meu,
Privindu-mi patima adîncă,
Mi se părea că-s Prometeu.

Îmi ispășeam trufașa vină
— Furasem focul sfînt din cer —
Dar azi puteam să dau lumină
Și chinului cîntări să-i cer !

Pe cît mi se-nzecea puterea,
Pe atît cătușa mă strîngea,
Dar, îndumnezeind durerea,
Uitasem că mai e a mea...

Cîntam, și cele nouă Muze,
— Înfiorate de avînt —
Sorbindu-mi vraja de pe buze,
Mă-mbrățișau făr-un cuvînt.

Ca niște stele, strălucite
Durerile se deșirau,
Iar Muzele stau fericite
Și rînd pe rînd mă sărutau.

Mai sus de mine și de lume,
În fața slăvilor cerești,
Încins de patimi fără nume,
Cîntam dureri dumnezeiești !

SÎNT CULMI ÎNFRICOŞATE

Sînt culmi înfricoşate în sufletele noastre,
Dar nimeni nu le suie şi nimeni nu le-atinge,
Deasupra, peste neguri, furtună şi dezastre,
Pe ele niciodată lumina nu se stinge...

Acolo răsăritul trimite-ntîia rază,
Amurgul tot acolo lucirea lui din urmă,
Pe fruntea lor lumina de-a pururi scînteiază
În chip de sărutare, ce-n veci nu se mai curmă.

Arareori un vultur cu àripe bălane
Rătăcitor ajunge pe culmi, dar nu mai zboară,
Căci prins adînc de vraja seninelor arcane,
Rămîne sus acolo şi nu se mai coboară.

SCOATE PLUGUL LINIȘTIT

Nu căta c-ai rătăcit
Azi într-o Sahară,
Scoate plugul liniștit,
Pune-te și ară...

Și din tot ce-ai semănat
Trudnic, să nu-ți pese
Că din lutul blestemat
Nici un fir nu iese...

Va rămîne-n viitor,
Înfruntînd arsura,
Pentru alt semănător
Gata arătura !

CUNUNA DE AUR

Eu mi-am lucrat cununa şi pe de-a-ntregu-n mine,
Şi sufletul, în flăcări, fu singur meşter faur :
Semeaţă, neatinsă de foc şi mîini străine,
S-a făurit în mine cununa mea de aur.

Acolo, în adîncuri, zvîcnind cu încordare
În mîinile voinţei ce-i fără şovăială,
Ciocanul greu de patimi bătu făr-de cruţare
Pe inima-năsprită ajunsă nicovală.

A fost o muncă aspră. Turtit cu-mpotrivire,
Sta, bulz, vîrtosul aur şi nu vrea să se-nchege,
Dar clipă după clipă s-a subţiat în fire,
Şi fir de fir în urmă pornit-a să se lege.

Deplin întruchipată, cununa strălucită
S-a-nfăptuit de-a-ntregul şi singură în mine,
Şi poate sta pe frunte-mi aşa, pecetluită, —
N-au fost la făurire nici foc, nici mîini străine.

NOAPTE DE IARNĂ

Era o noapte plină cu zăpadă
Și-ntreg pămîntul sta în amorțire...
Cu gîtu-n sus spre recea strălucire,
Urlau doi lupi flămînzi, cerșind o pradă.

Gîtlejul lor, adînc sunînd a sfadă.
Certa în van neîndurata fire...
Doar la răstimpuri, cu nedumerire,
Clipea o stea și se lăsa să cadă.

Era în tot atîta nepăsare,
Atît pustiu și-amară vitregie,
Așa dezmoștenire și uitare,

Că însăși luna fără de viață,
Trecînd pe cer ca dusă de urgie,
Părea un sloi rătăcitor de gheață.

NOAPTEA

S-a tras domol din luptă lumina obosită
Şi-ncet s-a stins departe, ca suptă de-adîncime...
Ţinînd întreaga lume mai strîns încercuită,
Sporeşte-n zări un vajnic talaz de-ntunecime.

Şi Noaptea-nvolburată cutreieră pe drumuri,
Din negrele-ascunzişuri chemîndu-şi seminţia ;
Cu palmele întinse vin umbrele — duiumuri —
Pe tălpi de întunerec s-aşeze-mpărăţia.

Curg, oarbe, din adîncuri a beznelor zăpodii
Şi-nvinsă pleacă ziua din tronul nalt al firii...
Prinzîndu-şi peste creştet din zbor cununi de zodii,
Se urcă Noaptea-n slavă pe treptele măririi...

Atotstăpînitoare stă oacheşa crăiasă,
Popoarele de umbre pornind să-şi cîrmuiască...
Şi cum din ascultare nu-i nimeni să-i mai iasă,
Furată de tăcere, ea prinde să clipească.

Şi stînd aşa în scaun cu pleoapele plecate,
Proptită pe speteze, de somnul greu supusă,
Adoarme lin crăiasa, cu capul dat pe spate,
Şi-ntreaga-mpărăţie la poale-i doarme dusă.

De sus alinătoare, cu vise legănată,
Pe lumile trudite odihna se desprinde,
Şi cerul pare-n larguri o aripă-nstelată
Ce peste noi, în zboru-i, vecia îşi întinde.

ȚARA

Hotarele mele sînt numai o rană
Ș-adînc sfîrtecate zac toate în sînge !...
Lipsesc nestemate din vechea-mi coroană :
Azi Leul Băniei în lanțuri se plînge,
Iar falnicul Vultur, sărac, fără hrană,
De cușca robiei aripile-și frînge.
Și-n mrejele morții ce-ntins-au străinii
Se zbat fără pace și țipă Delfinii.

Rămîne doar Boul... nenfrînta-i cerbice
Abia de se-ndoaie sub palmele vremei...
Rămîne la pluguri, sub jug și sub bice,
El singur, din toate podoabele stemei...
Dar azi el e zimbrul sălbatic și tare
Și vremile stinse par iar să se-ntoarne,
Căci oaste de zimbri stînd azi la hotare
Puhoiul de haite îl zvîrle din coarne.

FRUNZĂ VERDE...

Frunză și iar frunză tînără și verde,
Te-a cîntat de veacuri dornic un popor...
Astăzi el stă-n cumpeni — și, dacă se pierde,
Cine să-ți mai cînte, să te mai dezmierde ?!
Frunză și iar frunză tînără și verde,
Nu vezi la tulpină aprigul topor ?...

Cum primiși la umbră tocmai tu dușmanii,
Frunză și iar frunză verde de brădet ?
Frunză din stejarii codrilor Tismanii,
Frunză din Sinaia, cum umbriți Germanii ?
Cum primirăți toate bucuros dușmanii,
De-am rămas cu plopii rari de pe Siret ?!

Frunză și iar frunză stearpă de negară.
Ce mănînci, ogorul unde asudăm,
Au intrat dușmanii val-vîrtej în țară...
Astăzi ca strămoșii băjenirăm iară !...
Frunză blestemată, frunză de negară,
Am rămas cu tine doar să te cîntăm ?!

Frunză și iar frunză, țepi de pălămidă,
Ce te-ntinzi pe holde, grea, ca un blestem,
Astăzi țara toată plină-i de omidă,
De-a lăsat țărîna stearpă — cărămidă !
Frunză otrăvită, țepi de pălămidă,
Am rămas cu tine să ne mîngîiem ?!...

PE SIRET

Adie un vînt de pustie pe-ntins de pășuni fără urme,
Pe plaiuri dă colțul de iarbă sfielnic ieșind din pămînt...
Și jalnicul vînt parcă-ntreabă : au unde-s bogatele turme,
Duioșii ciobani unde sînt ?...
Vai ! oile-s azi înjunghiate, ciobanii mai toți în mormînt,

Și vîntul coboară la vale, colindă întreg Bărăganul
Și vede cum flutură grîul și spornic s-arată la rod...
Dar vede pe holdele noastre că astăzi stăpîn e dușmanul
Și lacom, lăcustele-l rod...
Și plînge că moare de foame, că moare întregul norod !...

Și vîntul se face furtună ce valmeș se-ndreaptă spre sate :
Au unde sînt azi gospodarii de nu se clintesc nicidecum ?
Pe unde-s nevestele strînse, bătrînii cei gîrbovi de spate
Și ce fac copiii acum ?
Azi satele toate sînt flăcări și bieții creștini poate scrum.

Și crește furtuna ca marea pe-ntinsul cel jalnic al țării,
Cu hohot se tînguie șesul și munții cu falnic brădet :
„Au unde sînt astăzi vitejii"... Dar iată răspuns întrebării,
Și vîntul s-alină pe-ncet...
Căci tunul începe să bată mai dîrz, tot mai dîrz pe Siret.

O, ȚARĂ

Acolo-n văi, pe Prahova — bogată —
Pe Jiu, pe Olt, pe Argeș și Buzău,
Pe Bărăgan, în care spicu-i gata,
În București... pe-ntreg cuprinsul tău,

E numai jale, capete plecate,
Ochi stinși, ce cată pururi în pămînt,
Sînt buze mute, brațe ferecate,
Și oase, oase fără de mormînt !...

Noi știm de-aici prăpastia durerii
În care zaci... Așteaptă, că venim,
Tu nu cunoști izvoarele puterii
În care azi din nou ne plămădim.

E dorul tău, atîta ne mai ține...
De la Oituz, din Putna și Siret
Bat toate inimile pentru tine...
Dușmanii înșiși te aud încet...

Așteaptă-ne... nimic n-o să rămînă !...
De-ar fi să trecem toți prin foc și iad,
Ca David lua-vom praștia în mînă
Și vom zdrobi de veci pe Goliad !

Răzbunători ne vom întoarce iară,
Cum ne-am legat cu aspru jurămînt...
Și vom cădea la sînul tău, o, țară,
Cum cazi, plîngînd, pe lespezi de mormînt.

LA UN NUFĂR

Alb nufăr plutitor pe ape,
În dorul tău adînc de soare,
Cum ți-ai deschis, ca niște pleoape,
Petalele strălucitoare!

Dar ca s-ajungi pîn'la lumină,
Din fundul smîrcurilor moarte
Tu te-ai desprins din rădăcină,
Te-ai smuls în sus și mai departe.

Și străbătînd adîncuri grele,
Prin nopți de valuri călătoare
Acum te-asemeni unei stele
Ce-a răsărit tremurătoare!

Nimic în tine n-amintește
Mocirla, turburea ta mamă:
De-acolo vrejul tău pornește,
Dar alte năzuinți îl cheamă...

...Tu, suflet plutitor prin lume,
În năzuința-ți spre lumină,
Te smulge trupului de hume
Și rupe-te din rădăcină.

Apoi, ca nufărul ce-n față
S-a ridicat alb din vultoare,
Străbate tot mai sus în viață,
Din adîncimi purtînd o floare.

PÎRGĂ

1921

PÎRGĂ

Am fost un pom zăbavnic... tîrziu am răsărit...
Nu m-au cruțat nici grindini, nici secetă-ndelungă,
Mi-s crengile sucite și cresc pipernicit,
Iar biata rădăcină, căznindu-se s-ajungă
În lutul gras și reavăn, prin pietre-a sfredelit.

Dar astăzi, peste vremuri, rodesc... Prin mii de pori,
Din fund amara mîzgă suind, se îndulcește
Și-a soarelui lumină o plăsmuiește-n flori :
Azi visul rădăcinii pe ramuri strălucește,
Voios stă rodul ciucur și-ncet se pîrguiește...

...Și-ncovoiat sub pîrgă, aștept culegători.

PIATRĂ AURIFERĂ

Mă pregătesc de-acuma să te sfărîm, durere,
Ca pe o piatră-n care zac vine-ntregi de aur,
Ce-atît mai grea atîrnă, strivind mai cu putere,
Cu cît în ea cuprinde, ascuns, mai mult tezaur.

Din ocnița vieții în lespezi te voi scoate,
Și munții tăi scurmîndu-i adînc în măruntaie,
Căra-voi la lumină nămestiile toate
De blocuri tari, ce firul de aur le-ntretaie.

Copaie cu copaie, în pive mărunțită,
Toți grunjii măcinîndu-ți, în praf te voi preface
Vor bate pisăloage, și apă-nvinețită
Pe jgheaburi largi de suflet va curge fără pace.

S-o duce toată huma netrebnică din tine...
Spălată-n mii de ape, pe scocuri vînturată,
Să-ți lași domol pe fundul ulucului din mine
Nisipul tău de aur, Durere sfărîmată...

LACUL ZÎNELOR

Lacul zînelor din codri a-nceput ursuz să scadă...
Tăinuitele-i izvoare rînd pe rînd s-au potmolit
Și-n păragina hobăiei brusturi grei crescuți grămadă
Tot mai strîmt îl strîng în copca unde-ncet s-a cuibărit.

Limpezișurile-i triste le-a umplut mătasa verde,
Mreji de lintiță măruntă în adînc s-au coborît,
Pînă-n fund e negru lacul și, din umbră, cum se pierde,
Sub sprînceana de pădure pare-un ochi posomorît.

Nu mai vine să-l prefire cîrdul sprintenelor ciute...
Bolți de carpeni îi aruncă un zăbranic pe undiș...
Miros greu plutește-n preajmă și din apele stătute
Ies tufișuri încîlcite de liane și brădiș.

Nemișcat și zi și noapte, vara vîntul nu-l atinge,
Nu-l văd razele de soare și mierloii l-au uitat ;
Brîu de papură sau trestii foșnitoare nu-l încinge...
Rar doar broaștele țestoase și cu șerpii-l mai străbat.

Toamna-n urmă îl îngroapă sub un țol de frunze moarte,
Putregai și crengi uscate țes pe fața-i o podea :
Unda lîncedă primește pe lumină-i să le poarte,
Dar din ele-și face-o pleoapă și se-nchide-ncet sub ea.

SINGURĂTATEA

Adorm adînc Bucegii, și Noaptea-i netezește,
Pe tîmplele lor arse, cu mîinele-amîndouă.
Sclipesc pe frunți golașe, ce somnul umezește,
Broboane mari de rouă.

Doar văile-aburite huiesc fără-ncetare
Și dîrele de ceață, ca niște șerpi, la poale
Se duc pe nesimțite și curg în depărtare
Cu apele la vale.

Atunci Singurătatea se scoală-ngîndurată
Și umblă, visătoare, pe streșini de-nălțime.
Stă ceasuri neclintită, de-o stîncă răzimată,
Și cată-n adîncime.

Dă drumul unei pietre și-ascultă,-ncremenită,
Cum bubuie-n adîncuri pîn' nu se mai aude,
Cu fața-n sus pe urmă se-ntinde, aiurită,
În ierburile ude.

Se uită lung la stele cum ard nălucitoare...
Ascultă-n fund molifții vibrînd ca niște clape.
Pe ceruri trece luna, plutind strălucitoare,
Ca lebăda pe ape.

Așa își duce veghea pe culme sus, deșteaptă,
Și de urît tot timpul ea singură își ține...
Din cînd în cînd tresare și șade... parc-așteaptă,
Dar, nimenea nu vine !

NOUL MAG

Am obosit de-atîta așteptare
Cu ochii sus pe cer...
Și steaua vieții tot nu mai răsare.
De astăzi însă n-o mai cer.
Plec singur spre locașul de-nchinare,
Spre Staulul rîvnitului Mister.

Luceafărul menit ca să-mi răsară
Atît a zăbovit,
Că nu mai vreau să știu dacă s-a stins,
Ori eu dac-am orbit...
Nu mai aștept lumina dinafară :
O alta-n mine tainic s-a aprins
Și arde-n fund pojarnica ei pară,
Văpaie noaptea, ziua stîlp de fum —
Cu ochii-ntorși spre ea pornesc la drum.

ÎN PROUR DE PRIMĂVARĂ

Dă primăvara-n prour, văzduhul larg senin e,
Şi cerul ca un frate în braţe ia pămîntul.
Vorbeşte-n şoapte şesul cu-naltele coline
Şi tufele de iarbă ţin tainic sfat cu vîntul.

La toţi le spune huma de-o mare bătălie
În care lumea-ntreagă, trosnind, ardea ca rugul,
Cînd o brăzdau, tăind-o felie cu felie,
Ghiulele-nfierbîntate mai crîncene ca plugul.

Mai spune de flăcăii ce-ncep să putrezească
Şi groapa s-o păstreze urmaşii nu-s destoinici,
Căci troscotul şi pirul încep să netezească
Movilele sub care zac aprigii războinici.

Dar ea, acoperindu-i cu dragoste şi milă,
Îi ţine ca pe nişte seminţe-nsîngerate,
Din care răsări-va o vajnică prăsilă
Pe ţelinele negre adînc de tun arate.

Aşa îşi toarce cîmpul poveştile-i duioase,
Cu faţa către munţii clădiţi în zeci de caturi...
Departe joacă aburi pe bahnele ierboase,
Şi-aprinşi scurmînd ţărîna, rag tauri în suhaturi.

Pe padinele grase ciobanii de la turmă
Adorm întinşi la soare, cu bîta peste glugă...
Oi sive, crud fătate, răzleţe pasc în urmă,
Cu miei priori sub uger îngenunchiaţi să sugă.

Cum picură din slavă cîntarea ciocîrliei,
Cu boabe de lumină îţi pare-ntreţesută,
Şi marginea de ceruri cu zările cîmpiei
Ca două buze calde s-ating şi se sărută.

Pe ramurile goale ies mugurii, stînd ciucur,
Şi-n larga premenire te simţi iar bun şi zdravăn...
Calci dus şi fără voie te pleci şi-ncet te bucuri,
Trăgînd în piept tot izul de lut fecund şi ravăn.

CA NĂFRAMA SFINTEI VERONICA

Sufletul meu este alb şi fără pată
Cum a fost năframa sfintei Veronica.
Doar a-ntins-o sfînta, negrăind nimica,
Iar martirul şterse faţa-nsîngerată.

Sufletu-mi întinde tainica-i năframă,
Să-ţi apeşi pe dînsa ochi, obraji şi gură,
Dornic să-ţi cuprinză faţa ca-ntr-o ramă
Şi să-ţi prinză chipul tot în ţesătură.

Chipul tău, iubito, înger în prigoană,
Pătrunzînd ca mirul pînza-i străvezie,
Luminos şi dulce ca pe o Icoană
Să-l păstreze apoi pentru veşnicie.

PEISAJ MARIN

Era o vreme-nchisă, tîrziu după furtună
Şi apele trezite păreau că stau pe gînduri :
Din toată frămîntarea şi cazna lor nebună
Nimic nu s-alesese decît un vraf de scînduri.

Corăbii zdrumicate băteau domol în maluri
Şi lemn cu lemn, pe-ncetul, le lua-napoi uscatul..
Catarge fără funii, săltate peste valuri,
Cu trupul numai aşchii veneau plutind de-a latul ;

Semeţii brazi din norduri, molifţii tari din munte,
Porniţi să cucerească cu dor o altă lume,
Soseau acum la ţărmuri cu trăsnetul pe frunte
Purtaţi pe năsălia nămetului de spume.

Cuprinse de nisipuri pe dosnicele dune,
Zăceau ici-colo hîrburi de năvi cutezătoare...
Nu s-arătau pescarii măcar să le adune,
Ci le-mbăla doar marea cu limbi de flux amare.

ÎNGERUL NĂDEJDII

Era la o răscruce, şi Îngerul Nădejdii,
Trimis să-mi ţie calea cu-aripile deschise,
Să-mi fie călăuză şi pază în primejdii,
Zdrobit de oboseală acolo adormise.

De cînd mă zămislisem pornise c-o solie :
Noianuri să străbată şi-n sîrg să mă-ntîlnească.
Dar pururea zăbavnic, bătut de vijelie,
La gura de răspîntii a stat să poposească.

Şi n-a putut de-atuncea nimic să-l mai deştepte,
Nici grija să-mplinească chemările poruncii,
Nici strigătele mele, ci stînd să mă aştepte,
Dormi mereu, cu pumnii la gură strînşi, ca pruncii.

Iar eu mergeam de-o viaţă cu gîndul că odată
Din zbor slăvitul înger îmi va ieşi-nainte,
Că-i voi cădea nemernic la poala luminată
Şi mă va lua cu dînsul sub aripile-i sfinte...

Cădea grăbit amurgul pe jalnica răscruce
Şi căile, tăcute, se desfăceau cumplite...
Sta sufletul în cumpeni pe care drum s-apuce,
Privind la tristul înger cu aripi ofilite...

Şi m-am plecat atuncea ca să-l privesc de-aproape,
Mai pîlpîia pe frunte-i un cearcăn de văpaie...
Încolo numai umbră, pe-aripe, peste pleoape...
Părea un biet războinic căzut într-o bătaie.

Avea hlamida ruptă şi-o aripă beteagă
Cu sfîrcurile boante şi pene zdrenţuite.
Zăcea grozav de palid, sleit şi fără vlagă
Şi-ncet scîncea în somnu-i cu vise chinuite.

Mi-am scos atunci vestmîntul şi, dornic a-l cuprinde,
L-am învelit cu grijă ca pe-un copil în boală,
L-am sărutat pe frunte, i-am pus la cap merinde
Şi-alăturea toiagul cu traista mea goală...

Dar el dormea, cu capul pe-o piatră,-n drumul mare,
Ca-ntr-un surghiun departe, abia suflînd, cu trudă...
L-am dezlegat cu milă de-ntreaga lui chemare
Şi-am ocolit pe-alături, prin somn să nu m-audă,

Şi l-am lăsat acolo dormind, căci înnoptasem,
Ca să m-afund tot singur în inima tăcerii.
Dar iată că pe calea ce-acuma apucasem
Îmi lumina ca focul Arhanghelul Durerii.

SODOMA...

Fugea departe Lot, ieşit din minţi...
Ardeau în urma lui Sodoma şi Gomora
Şi miezul nopţii flăcăra ca aurora.
Un val de vaiere şi de scrîşniri de dinţi
Şi urletele tuturora.

Se tot ţineau de el, ca un şivoi,
Dar n-avea voie să privească înapoi

Cetăţile îndrăgostirii mele,
Cu foc bătute, ard pe rug.
Se crapă sufletul, cad stele...
Cu mînile pe ochi eu fug.
În urma mea iubirea, blestemată,
Ca o Sodomă arde-nflăcărată,
Şi toată patima şi-ntreaga nebunie
Vor fi cenuşă pînă-n temelie.
Trecutul culpeş îl aud cum geme,
Cum pîlpîie şi cearcă să mă cheme
Cu glasul tot mai înecat de foc...
Dar cine-ntoarce capul se preface-n sloi,
Şi simt că de-aş privi o clipă înapoi,
Aş împietri de-a pururea în loc !

AMURGUL

Cerescul ghem de aur întreaga lui urzeală
Şi-a depănat-o-n fire de foc strălucitoare...
Ajuns la pragul zării gol, fără de beteală,
Rostogolit din ceruri, apune pe ponoare.

Strîngîndu-şi, friguroase, foiţele mărunte,
Se-nchide-ncet trifoiul şi floarea de ţintaur.
Din şesurile sure urcînd grăbit spre munte,
Amurgu-n mers despoaie colinele de aur.

Acolo unde calcă se stinge o comoară,
Se face vînăt plaiul pe care se tot suie ;
Şi după el, tăcute, din codri se strecoară
Un lung alai de umbre pe orice cărăruie.

Sosit pe prispa culmii, o clipă cată-n urmă,
Zorind să-şi strîngă cîrdul de umbre întins pe cale,
Ca un cioban ce-şi cheamă cu grijă-ntreaga turmă,
Apoi din nou porneşte şi scapătă devale.

Abia pe munţi atuncea mai fîlfîie lumina,
Ca pasărea rănită zburînd din stîncă-n stîncă...
Pe urma ei, din hăuri urcînd năvalnic clina,
Cu-o falcă-n cer s-o prindă, aleargă Noaptea încă,

Aleargă şi înghite de ciuda răzbunării
Toţi fulgii de lumină împrăştiaţi pe creste...
Se-nchid apoi deodată ocolurile zării,
Cu trîmbe de-ntunerec căzute făr' de veste...

Năvoade largi de umbră stau lumile să-ncapă,
Tot cerul prefirîndu-l ca unda pe prundişuri,
Din funduri nepătrunse trăgînd, ca dintr-o apă,
O mişună de stele ce ies la limpezişuri.

APUS DE SOARE

Din cutreieratul cer cu-ntinse arii
Coborînd pe munte, înfocatul Soare
Își oprește-o clipă încă telegarii
Cei cu trupul flăcări, coamele vîlvoare.

Și pornind acasă roibii, la hodină,
Pentru-ntreaga noapte singur și-i adapă
În nemărginitul iezer de lumină,
Revărsat în calea serii ca o apă.

LA POARTA PARADISULUI PIERDUT

Azi am trecut s-o văd, înstrăinată,
Grădina-n care-o vară ne-am iubit...
Podoaba-n zdrenţe-i spînzură uscată,
Rugini a prins frunzişul răvăşit,
Iar parcul, raiul nostru de-altădată,
Cu ziduri alţii azi l-au ocolit.

E ceasul vechi al dragostei, e seară,
Şi, dînd să intru, stau înfiorat :
Înaltul plop la porţi m-aşteaptă iară,
Dar toamna purpurie l-a schimbat
În galben stîlp pîlpîitor de pară,
Ce freamătă, de vînturi zbuciumat.

Şi-n vijelia ce s-a-ncins să-l bată,
Aprinsul plop acolo mi-a părut
Că-i sabia de foc neîndurată
Pe care Heruvimul nevăzut
O flutură spre lumea blestemată
La Poarta Paradisului pierdut.

DUREREA NEAMULUI

Nu vin spumos, nici păcură aprinsă,
Nici blestem furios de Prometeu :
Eu sînt Durerea voastră, necuprinsă,
Şi sînt un dar făcut de Dumnezeu.

Din visul vostru ars, căzut grămadă,
Din dorul, astăzi zgură și tăciuni,
V-am mai rămas doar eu, o grea plămadă —
Amestec de silitră și cărbuni.

Nu sînt vulturul fîlfîind în cușcă,
Nici răcnetul de leu izbit în piept,
Ci sînt un pumn de pulbere de pușcă,
Ce, sub țilindră, mută stau și-aștept.

Un pumn de iarbă, care doarme parcă
Pe fundul sufletelor tuturor,
Dar forța mea cumplită vă încarcă
Ca pe-o unealtă aspră de omor.

Înfricoșata pulbere-i la pîndă :
De-o scăpăra scînteia dedesubt,
Va nărui o lume sub osîndă,
Atîta foc și pară-n mine-am supt.

Va fi un fum, un vaier și-o lumină...
Detunetul la ceruri va urca
Şi neamul tot zbucni-va, ca o mină...
Scînteia mînioasă de-ar pica !...

Dar pîn-atunci păstrați-mă curată
În fund de suflete, la adăpost ;
Să nu mă ude lacrima vreodată,
Să nu-nmuiați năprasnicul meu rost.

Să stau acolo mută și-nghețată,
Din scrum de vis urgia să-mi încheg :
Un pumn de pulbere înfricoșată
În care zace trăsnetul întreg.

1918. Pacea de la Buftea.

AMURG PE LAC

În slăvi lumină lină cu stingeri potolite,
Pe lacul fără valuri odihna s-a lăsat...
Mijind de somn pe maluri, cu creştetul plecat,
Stau sălcii plîngătoare, ce-aşteaptă despletite.

Tăcuţi, spre sat pescarii duc în părîngă cina
Şi undele năvoade şi căngile de fier...
Iar largul ochi de ape, rămas privind la cer,
Parc-ar sorbi-n adîncuri, nesăţios, lumina.

SÎNT PEŞTERI

Tu nu uita că sînt în tine peşteri...
Un pas, o şoaptă, numai un suspin,
Sporesc acolo-n mii şi mii de creşteri,
Se-ngroaşă-n hăuri, se izbesc şi vin
Să zguduie pereţii arşi de lavă.
Şi tainiţa se umple de tumult,
Ca cerurile, sus, cînd tună-n slavă...
Şi creşte larma surdă tot mai mult,
De parcă sparge urletul tavanul :
Cutremur lung iscat dintr-un oftat...

Şi-adeseori cînd zvonul, ca orcanul,
Nebun s-azvîrle-n steiul detunat,
Ca-n peştera pierdută sub pămînt —
De larma izvorîtă din suspine
O piatră cade, altele-şi fac vînt,
Şi bolţile se năruie în tine.

VÎNĂTOARE VECHE

Ieşeau călări din curţile-ntărite,
În pas domol, spre luncile cu soare...
Chema voios un corn de vînătoare
Ogarii şui cu zgărzile-aurite.

Întinşi apoi, ca trîmba, pe ogoare,
Porneau să bată ţarnele-nverzite.
Ulmînd cu botul urmele găsite,
Chefneau copoii ageri prin răzoare.

Ducînd alaiul, mîndră şi dibace,
Trecea domniţa, sprintenă, ca glonţul.
Un şoim viclean, cu pene porumbace,

Pe mîna ei stînd gata să-şi ia zborul,
Îşi ciugulea din cînd în cînd cu clonţul
Lănţuşul strîns, ce-i sugruma piciorul.

IDILĂ

Cînd Primăvara prin livede
Păşeşte lin cu flori în poală,
Tăcutul Codru cum o vede
Ca un voinic viteaz se scoală.

Şi stînd în calea ei să iasă,
Cu dor năvalnic s-o pătrunză,
Încinge brîu de umbră deasă
Şi-mbracă zalele de frunză.

Ţesuţi din floare lîngă floare,
Îl prind potirii de minune ;
Dar cînd pe creştetu-i de soare
Un coif de cer albastru-şi pune,

Luceşte faţa lui întoarsă,
Căci de sub chivăra senină
Pe umeri largi i se revarsă
Bogate plete de lumină.

Cînd zîna pregetă, cu teamă,
Şi se opreşte pe cărare,
El mişcă braţele, o cheamă
Şi freamătă de nerăbdare.

Iar cînd a prins-o-n braţ de-a dreptul,
Ca toţi de nunta lor să ştie,
De vînt curat îşi umflă pieptul
Şi chiuie de bucurie.

OSÎNDĂ

Unde sînt, ce s-au făcut
Ochii ce mi-au luminat ?
Glasul care m-a chemat
Pentru ce-a tăcut ?

Cine-a tras așa grăbit
Mîna care mi s-a-ntins ?
Buzele ce m-au atins
Cine le-a strivit ?

Azi se zbate,-n iad închis,
Îngerul dezaripat
Care-o clipă-n zbor m-a luat
Către paradis...

Nevăzute răni mă dor,
Fruntea n-am unde s-o-nclin :
Pretutindeni numai chin,
Stingere și dor !

DIN CÎTETRELE DARURI

Din cîtetrele daruri ce Magi-i hărăziră
Nu i-a rămas acuma nimic să-l mai mîngîie,
Nici fir măcar de aur, de smirnă ori tămîie...
Şi darurile iată în ce chip îl slujiră :

Tot aurul pe care l-a dat cui sta să-i ceară
L-au strîns pizmaşii preoţi şi fu prilej pierzării :
Cu el plăti Caiafa, peşin, preţul vînzării
Cînd s-a tocmit cu Iuda să-l cumpere-ntr-o seară.

Iar smirna cuvioasă, amar de ani păstrată,
Abia de se ajunse cînd îl îmbălsămară,
Aşa că ucenicii cerşiră de-i turnară
Pe trupul plin de sînge mireasma consacrată.

În urmă, cu tămîia i-au afumat mormîntul
Cînd au venit să-l plîngă, în stol, mironosiţe...
Iar Maică-sa, smulgîndu-şi bogatele-i cosiţe,
Purta pierdută hîrbul şi tămîia pămîntul.

PROMETEU

Am migălit mereu să-mi fac o lume,
Dar nu m-am înjosit, ca Prometeu,
Spre-a-nsufleţi plămada mea de hume,

Să fur din cer un foc ce nu-i al meu.
Ci, nencetat ciocnindu-mă cu mine,
M-am străduit să scapăr singur eu.

N-am izbutit... Şi poate e mai bine.
Nu sînt destul de rece şi-mpăcat,
Ciudoasa rîvnă încă mă mai ţine.

Aş vrea scînteia, licăru-nfocat,
Cînd va ţîşni din suflet să răsară,
Să nu m-aprind ca un păiş uscat.

Să pot purta în mine jar şi pară,
Nemistuit de propriul meu foc,
Să luminez şi-n mine şi-n afară,

Să nu fiu mie însumi un obroc.
Cînd vulturul trimis să mă sfîşie
Va tăbărî cu groaznicul său cioc

Din inima-mi să rupă o fîşie,
Să-şi vadă pliscul negru luminat,
Şi-aprins pe loc de-atîta bucurie,

Să ducă-n ceruri taina ce-a aflat !

CÎNTAREA LEBEDEI

Cînta o lebădă-într-o noapte pe apa iezerului tainic,
Aci sălbatec, numai țipăt, aci ca molcom plîns de ploi.
Vrăjită, luna se oprise, încremenise vîntul lainic.
Dar ea cînta nepotolită și tot mai tare, ca un crainic
Trimis să-mprăștie o veste și-n sîrg să plece înapoi.

Acum cînta întîia oară. Nu bănuise ce putere
Zăcuse-n pieptu-i mut o viață, bătut de valuri nencetat,
Și nu se sătura s-asculte ea însăși strania-i durere.
Se mistuia cîntînd mai aprig și cu mai multă sfîșiere...
Tumult de chin și răzvrătire treceau prin versul zbuciumat.

Și cum plutea fără de știre între viață și-ntre moarte,
I se părea că umple lumea cu clocotul cîntării ei.
Simțea o smulgere adîncă, vedea atît, că se desparte.
Dar nu știa că isprăvitul, suprema clipă, nu-i departe,
Și-n dureroasa-i bucurie bătea al undelor polei...

Ea socotea că bucuria îi îneca, grăbit, gîtlejul,
Căci cîntecul, ca-ntr-o pustie, din ce în ce pierdut slăbea,
Nu-nțelegea că numai Moartea îi dă și harul și prilejul
Să cînte-n clipa cînd o-ngroapă în cripta apelor vîrtejul
Și nu știa, cîntînd, că moare, ci se pierdea plutind abia.

REVOLTĂ

Sufla un vînt din larguri și marea-ntărîtată
Își răscula adîncul ca prinsă-n spasm de friguri.
Nămestii de talazuri din zarea-ntunecată
Se năpusteau umflate și se izbeau de diguri.

Părea că trupul mării, sătul de-ncătușare,
Pornea război, să scape odată din robie,
Și oștile de valuri soseau fără-ncetare
Cu steaguri largi de spume și urlet de mînie.

Noianurile apei, sucite,-ntoarse, strîmbe,
Se clădăreau ca munții, se-ntortocheau în plaiuri
Și, pîn' la cer cu pumnii, zănaticele trîmbe
Cădeau, plesnind deodată ca mii și mii de maiuri.

Dar nicăierea marea nu s-arăta mai largă,
Mai vastă, mai măreață, mai groaznic de adîncă,
Decît acolo unde, cu pieptul scos s-o spargă,
Îi sugruma revolta tiranul dig de stîncă.

FANTAZIE

Răsare caldul soare în văile vieţii
Şi sufletul pe creştet sfios se aureşte
Ca un copac ce-n freamăt domol se dezveleşte
Din taina aburoasă în zorii dimineţii.

Cleştar bătut de flăcări e bolta-n veci senină...
Dar jos e încă umbră la poalele pletoase,
Şi trunchiul parcă doarme, cu crengile voioase
Ca nişte braţe-ntinse setoase de lumină.

De coarda lor Visarea şi-a animat culcuşul.
Ea fuge de la umbră în ploaia aurie,
Şi sufletul bea raze cîntînd de bucurie
Sub soarele ce suie din ce în ce urcuşul...

S-apropie amiaza şi sufletul aşteaptă...
Frunzişul i-l păleşte dogoarea strălucită.
Mereu mai mică, umbra se strînge, ghemuită...
Tulpina se-ncovoaie, deşi pornise dreaptă.

...Stă soarele vieţii în culmea strălucirii,
Dar sufletul slăbeşte sub arşiţa poverii :
Ce dulci şi moi acuma par umbrele durerii
Alături de lumina de foc a fericirii...

Căci rodnica durere cu astrul sterp odată
Lin umbrele-şi roteşte şi rînd pe rînd sărută
Pojarnicele arii, le mîngîie, tăcută,
Trecînd aripa-i rece pe viaţa-nfierbîntată.

Şi cînd cumplitul soare din slăvi încet se pleacă,
Cresc umbrele domoale deodată cu sfinţitul.
Lungindu-se ca şerpii, acopăr răsăritul
Şi-mping lumina-n zare ca sabia în teacă.

Se umple iar acuma obîrşia vieţii
De-o taină aburoasă cu freamăt şi răcoare,
Clipeşte molcom zarea şi nu mai ştii ce-i oare :
Amurg blajin de suflet sau zorii dimineţii.

RĂSĂRIT DE LUNĂ

Sus, tocmai între două piscuri ce străjuiesc ca doi pilaştri,
Încet s-arată luna plină pe muchea negrului pripor
Şi iese lin deasupra văii, în tinda munţilor sihaştri,
Ca o crăiasă-ntr-un pridvor.

Şi-n curtea cerurilor intră călcînd pe lespezi de lumină,
Pizmaşă, umbra se ascunde în fundul negrelor firizi.
Pe cînd la poalele Crăiesii, pletosul creştet îşi înclină
Noroade sombre de molizi.

AMINTIREA

Cum s-a trecut, plăpîndă, amintirea
Iubirii noastre, tocmai ca o floare
Ce-ntr-un pahar își plînge strălucirea
Uitată-n colțul mesei, unde moare.

Nu-i nimeni în odaia tînjitoare.
Oglinda-n podini și-a holbat privirea.
Perdele lungi țin calea către soare...
Păianjenii și-au întrerupt urzirea.

Privindu-se în cupă ofilite,
Din miezul veșted foile mîhnite
Se rup, treptat, c-o mută irosealā,

Picînd domol în umbra liniștită...
Și floarea amintirii, părăsită,
Se scutură petală cu petală

În apa vremii veche și clocită

DEZLEGARE

Cînd oare vei trimite îngerul, cel mare,
Ce spintecînd eternitatea ca un vînt,
Străluminînd să se coboare
Şi să-mi ridice lespedea de pe mormînt!
Sub crugul veşnic, care nu mă lasă,
Mă zbat, un îngropat de viu.
7 Mi-e plumb văzduhul, cerul larg m-apasă
Mai greu decît o pleoapă de sicriu.
Cătuşă mi-este biata cugetare,
Obloane pune mintea, şi tu vezi
Cum mă sugrumă simţurile-n fiare
Ca cinci năprasnice obezi!...

În fundul existenţei zac ca-ntr-o groapă,
Pereţi de lut mă strîng şi mă strivesc;
Mă roade patima pe-ncetul, ca o apă,
În pînzele durerii putrezesc,
Şi-n albia din care nici un val nu scapă
De-a lungul ciclurilor mă rostogolesc.
Ca şarpele mă încovoi în aspra luptă,
Mă-ntorc şi tot din mine muşc, nevrînd
O nemurire, pururi întreruptă
De moarte şi viaţă, rînd pe rînd.

Dar cum ai dat să înflorească spinii,
Un duh mi-ai pus în sîmburul ființei
Mai larg decît domniile luminii,
Mai vast decît hotarele voinței :
Desfă-l, că stă sub lespede pecetluit,
De-ntindere și vreme strejuit.
...Puterile-mi de-a lungul risipite
De-ar fi să le înmănunchez,
Ți-e teamă că la treptele-ți slăvite
M-aș înălța pe aripi răzvrătite ?

Dar aș veni ca să îngenunchez !

LA RĂSCRUCE

În suflet, ca pe-o cale pustie, sînt răscruci,
Întretăieri de drumuri sălbatice, străine,
Ducînd spre patru colțuri... Pe care să apuci ?
Meleagurile-s rele și nimeni nu-i cu tine.

Răspîntia e moartă, și cîți s-au perindat
Nu ți-au lăsat o urmă, un semn care s-arate
De-a nimerit vreunul pe drumu-adevărat...
Doar cruci fără de slove de-a lungu-s presărate.

Un han, din care numai pereții-au mai rămas,
Cu hruba părăsită, un puț fără izvoare
Și-un plop uscat alături, ca o spînzurătoare,
Îți spun că nu e locul făcut pentru popas.

Te simți pierdut departe... răscrucile-s pustii,
Și-ai vrea să fugi din aste paragini blestemate.
...În suflet sînt răspîntii : ajungi fără să știi
Și șovăi la o furcă de drumuri neumblate.

ÎN GRĂDINA GHETSEMANI

Isus lupta cu soarta şi nu primea paharul...
Căzut pe brînci în iarbă, se-mpotrivea într-una.
Curgeau sudori de sînge pe chipu-i alb ca varul
Şi-amarnica-i strigare stîrnea în slăvi furtuna.

O mînă nendurată, ţinînd grozava cupă,
Se cobora-mbiindu-l şi i-o ducea la gură...
Şi-o sete uriaşă sta sufletul să-i rupă...
Dar nu voia s-atingă infama băutură.

În apa ei verzuie jucau sterlici de miere
Şi sub veninul groaznic simţea că e dulceaţă...
Dar fălcile-ncleştîndu-şi, cu ultima putere
Bătîndu-se cu moartea, uitase de viaţă !

Deasupra, fără tihnă, se frămîntau măslinii,
Păreau că vor să fugă din loc, să nu-l mai vadă...
Treceau bătăi de aripi prin vraiştea grădinii
Şi uliii de seară dau roate după pradă.

SPECTRUL VIEȚII

Ai luat în mîna ta vînturătoarea
Să-mi treieri zilele ce le-am trăit
Ca să s-aleagă de-au rodit...
Și unele par albe, cum e floarea
Mălinului îmbobocit
Cînd primăvara îl dezmiardă boarea :
Sînt zilele în care am iubit.
Iar altele sînt galbene ca fierea ori șofranul,
Sînt zilele de pizmă și de chin,
Cînd mă ciudeam cum să-mi sugrum dușmanul...
Puzderie-s ca piatra de rubin :
Reci, grele, totuși par înflăcărate,
Sînt zilele de patimi și păcate
Cînd sîngele îmi clocotea în vine
Și inima mi-era departe mult de tine.

Puține sînt senine
Și-albastre ca cicoarea :
Acelea-s clipele cînd mă gîndeam la tine,
Și cu ce grijă le-a cules vînturătoarea...
Ici-colo-mprăștiate frunze-n vînt
Sînt zilele nădejdii spulberate...
Zac maldăr zile vinete de rătăciri îndurerate...
Și rare ceasuri aurii, de pace,-s învrîstate
Cu și mai rare ceasuri violete de avînt...

Şi-n orbul întuneric de mormînt
Începi să învîrteşti cumplit vînturătoarea,
Să-mi vînturi pleava vieţii (eu credeam că-i floarea !).
Şi tot mai iute răsuceşti mînerul,
Ca fulgerul ce răscoleşte cerul,
Şi tot mai mult culorile se-mbină,
Şi una-ntr-alta lunecă şi se topesc,
Şi-ntr-un vîrtej amestecate se-nfrăţesc :
Viaţa-mi trece pe sub ochi deodată toată şi deplină.
...Şi iată că pe fondul umbrei care mă-mpresoară
        Turburată,
Ca o văpaie pe-o comoară
        Îngropată,
Zăresc în mîna ta divină
Mijind ca o sfioasă, albă, roată de lumină.

PEDEAPSA MACULUI

Arde Macul să se-nsoare,
  Macul roşcovanul,
C-a pus ochii pe-o Cicoare...
Nu-i ca ea o altă floare.
Mîndră în tot lanul.

Peţitoare mai de viţă,
  Meşteră la toate,
Este Baba Gărgăriţă,
Mult vestita doftoriţă.
Ea din ladă scoate,

Şi-şi îmbracă cojocelul
  Roşu ca bujorul,
Cu bobiţe de tot felul,
Şi-nnodîndu-şi testemelul,
Repede-şi ia zborul.

Într-o foaie de zorele
  Duce tot ploconul,
Trei seminţe mărunţele,
Ca s-arate doar cu ele
Că-i bogat coconul.

Însă floarea mult iubită,
  Fată mai aleasă,
Nu-i cu Macul potrivită,
Ci-i cu Flutur logodită
Şi-i va fi mireasă.

Craiul Flutur, domnul mare,
  Mînios, pe dată,
S-aruncă pe vînt călare,
Şi-ajungînd la Mac în zare,
A pornit să-l bată.

Cu aripele-aurite
  Straşnic îl loveşte...
Jos cad foile izbite,
Şi din urmă, risipite,
Vîntul le goneşte.

Gărgăriţa,-nspăimîntată,
  S-a ascuns de frică
Într-un bob şi stă-ncuiată.
Iar mireasa, răzbunată,
Ochii şi-i ridică.

Rîd cicorile şi lanul...
  Creşte veselia,
Că din Macul Roşcovanul
A rămas acum, sărmanul,
Numai măciulia.

CLIPĂ LUMINOASĂ

Prin munţi coteşte o cărare
Ce se coboară pînă-n văi...
Ardealul tot sclipeşte-n soare,
Jos, în adîncile hobăi.

Un moţ bătrîn, proptit în bîtă,
Pe vîrful culmii s-a oprit.
Privirea lui nehotărîtă
Juca pe-ntinsul strălucit.

Părea că toate se alină
Şi din aprinsul tiv de zări
O mîndră zeghe de lumină
S-a-ntins pe trupul bietei ţări...

Privind sfinţitul cald de soare,
Rămase moţu-ncremenit...
Porni în urmă să coboare,
Şi noaptea văii l-a-nghiţit.

LACHE LOGOFĂTUL

Lache logofătul, noapte-zi călare
Colindînd moşia, bate şi înjură,
Iar boieru-i foarte mulţumit că-l are :
Nici un fir din holde nu i se mai fură.

Cu porunci să tragă, poartă puşci argaţii,
Ca să pună proaptă lumii nărăvite.
Lesne se-nţelege ce-au făcut turbaţii
Cînd au prins în lanuri un copil cu vite...

A-ncercat să fugă plin de groază piciul...
Sfîrîiau, morişcă, slabele-i picioare,
Dar l-au prins din urmă, l-au snopit cu biciul
Şi i-au luat la curte vitele,-n oboare.

Biete dobitoace de trei zile zbiară,
Răscolind oborul unde-s încuiate ;
Şi-ntinzînd grumazul peste gard afară,
Rag cumplit de foame şi se sting de sete.

De trei zile-ntr-una cu căciula-n mînă,
În zadar se roagă badea cu greşeala
Să-i sloboadă boii... Zi de zi l-amînă,
Ca să-i cate-n straţe toată socoteala.

Stă să plîngă omul... Ar voi să-ngaime
C-ar fi fost mai bine de făceau ispaşă,
Însă nu cutează : l-a băgat în spaime
Lache logofătul, mare ca un paşă.

POVESTE

Îmi înflorește Soarta ca pomul din poveste,
Din care peste noapte nimic nu se alege :
Un vuiet greu străbate tărîmurile-aceste
Și-o boare otrăvită, sosită fără veste,
Îi surpă toată floarea și nu-i dă timp să lege.

Așa, de ani stă pomul nerodnic în grădină,
Bătut la miezul nopții de-o mînă nevăzută...
Mi-am stors întreaga viață în chin și nehodină,
Pîndind cu îndîrjire la falnica tulpină,
Setos să prind vicleana putere neștiută.

Văd mugurii cum crapă și florile, deschise,
Urzind nălucitoare pe crengi alt cer cu stele.
Mă biruie atuncea un somn fără de vise...
Și dorm adînc sub cerga de albe flori ucise,
Ce-n zări spuzesc ograda de calcă toți pe ele.

Cînd mi-au crescut în urmă feciorii și aflară
De taina-nfricoșată ce-mi bîntuie Destinul,
Căzîndu-mi la picioare năvalnici se rugară
Să-i las pe rînd de strajă sub pomul sterp afară
Cu foile siștave și-amare ca pelinul.

Întîi porni Credință, feciorul meu cel mare...
Sub coif de flăcări ochii își deschideau genuna.
Cu paloș de lumină... n-avea asemănare...
A doua zi sta lînced sub dalba desflorare
Și s-a sculat zănatec și mut pe totdeauna.

Porni și mijlociul, eroicul Voință.
Cu arcul și cu lancea stîrnea o vijelie ;
Prăpastia-ntre faptă și-nalta năzuință
El o sărea în drumu-i semeț spre biruință...
Dar l-au adus... un schilav întins pe năsălie...

La tine mi-e nădejdea, copil mezin, Iubire...
Opri-vei tu ca floarea să nu mi se mai darme ?
Blajin, cu chip de fată și mijlocul subțire,
Ca să-mi aduci din vraja pizmașă izbăvire,
Tu pleci zîmbind la luptă, senin și fără arme !

NUCUL

În arşiţa de vară, sub soarele de-amiază,
Toţi arborii-n grădină cu frunţile plecate
Privesc în neclintire cum umbrele-alungate
Din ce în ce la poale se strîng şi se scurtează.

De lene toropite, trec ceasuri cu zăbavă...
Stau lîncedele clipe şi moţăie pe cale.
Din bolta încintată dogoarea curge pale,
Văzduhul tot e pară şi fierbe pînă-n slavă.

Cireşii nici nu suflă cuprinşi de piroteală,
Iar merii pe de lături ţin crengile pleoştite,
Pe cînd caişii gingaşi cu foile pălite
Se sprijină-n zaplazuri, sfîrşiţi de zăpuşală.

Doar nucul plin de umbră rămîne drept într-una,
Cupola-i grea de frunză punînd-o scut luminii,
Ca un monarh ce, falnic, în mijlocul grădinii
Cu braţele-nălţate îşi ţine sus cununa.

ACELAŞI CÎNTEC

De-ar fi inima-mi o piatră nestemată,
Un rubin din cale-afară greu,
Piatră însă, care să nu bată,
Pururi rece, limpede mereu,

S-ar întrece toţi s-o cucerească...
Lumea după lume-ar năvăli
Inima din piept să mi-o răpească.
S-ar cresta răboj în vremea pămîntească
Piatra unei fete dar cînd i-aş zvîrli.

De-ar fi inima-mi o piatră strălucită ?
Dar e mai presus şi mult mai mult :
E găoacea unde bate, surghiunită,
Veşnicia cu întregul ei tumult.

Undă după undă, neoprită,
Gîlgîie viaţa din celarul ei.
Fiece bătaie, şi-s atîtea-ntr-o clipită,
Năzuie să mute lumea din temei.

Flăcările toate de pe lume
N-ar iuţi o fierbere nicicînd,
Ca iuţimea ce cuprinde fără nume
Inima-mi, clocotitoare-n spume
Pentru-o vorbă, o icoană, ori un gînd.

Cînd te văd și tremur de m-aș stinge,
Simt cum stă să crape-acolo-n piept...
Încăperile-i se umflă, parcă-s mări de sînge,
Și-aș pica, dar de zvîcnirea-i mă deștept.

Și,-ntr-o clipă numai, iarăși o simt goală,
Ca un pumn ce s-a-ncleștat
Și mă-mpinge să m-arunc să-ți cad la poală...
Dar durerea descleștării iar m-a deșteptat.

Spune, care piatră nestemată,
Cît ar fi de minunată ea,
Ar păli și s-ar înflăcăra deodată
Și-ar zvîcni cînd te-ai apropia ?

Inima-mi, această piatră vie,
Cuib de forțe largi, dumnezeiești,
Pentru totdeauna ți-o dau ție
Și-n zadar mă rog ca s-o primești.

ICOANE DE TOAMNĂ

Pădurea-ngălbenită e-o vastă pălălaie
Aprinsă pe corlata căruntelor colnice,
Ce pîlpîie cînd vîntul se umflă s-o ridice,
Iar foile în spulber par picuri de văpaie.

Aşa ard codrii... pînă stă soarele să pice,
Cules ca o naramză de Seara cea bălaie...
Atunci s-adună umbra pe-a văilor copaie,
Şi nimeni nu mai cearcă muţenia să strice.

Furişă pleacă Seara şi spre apus se duce,
Dar Noaptea-i ţine calea, pîndind-o la răscruce :
O namilă flămîndă, greoaie ca un urs...

Trec grabnice vedenii de moarte şi prihană...
Amurgul pare-n nouri o uriaşă rană,
Prin care-al zilei sînge, lumina-ncet s-a scurs.

PATRU BRAZI

Peste brazii de la poartă, patru la un loc,
A trecut fără cruțare viforul de foc,

O ghiulea de peste muche aprig șuierînd
I-a surpat din rădăcină pe tuspatru-n rînd.

...La botezul fiecărui din băieții lui
Popa Stancu răsădise pui de brad cu pui.

Și-ngrijiră copilașii, patru-n șir mărunți,
De frățînii de la poartă coborîți din munți.

An cu an crescură brazii fala-ntregii văi
Și cu ei creșteau alături falnicii flăcăi...

Iar cînd oamenii, lăsîndu-și carele cu boi,
Ca luați d-un vînt, porniră trîmbă la război,

A rămas numai cu brazii popa amărît,
Ei țineau sfinției-sale, singur, de urît.

Șopot lin da cel din dreapta, frate cu Ion,
Ce lupta departe-n munte, sus, pe Alion.

Cel din stînga, plin de chiot, chipeș și învolt,
Era geamăn cu Ghiorghiță, luptător pe Olt.

Cei din mijloc, zvelți, de-o seamă, cînd se-nmlădiau,
Pe Matei și pe Nichita neaoș aminteau.

Iară popa, de pe prispă, stînd la sfat cu ei,
Îi certa : „Fii mai cu pază, unde sări Matei !“

„Tu, Ioane, zmeul tatii, prea mi te sumeţi,
Staţi cuminţi în adăposturi, dragii mei băieţi“...

...Năboiau puhoi duşmanii înţesaţi la strungi
Şi băteau înfricoşate tunurile lungi.

Izgoneau mereu pîrlojul cete de pribegi ;
Nu era o casă fără morţi, pierduţi, betegi.

Popa însă sta cu brazii de taină, cînd
O ghiulea de peste muche i-a tăiat la rînd :

Era semnul ce-l ceruse Domnului, supus,
„Că feciorii lui în luptă toţi i s-au răpus !“

N-a mai stat o clipă-n cumpeni, n-a mai cercetat...
Pregătind de-nmormîntare cu adevărat,

A spălat frumos buştenii, mîndru i-a gătit,
Cu lumini de cear-aprinsă i-a împrejmuit,

Şi sub coaja fiecărui strecurînd un ort,
A pus clopotul să tragă jalnic pentru mort.

Pic cu pic răşina scursă, timp îndelungat,
A cules-o ca pe-un sînge sfînt şi închegat.

Lîngă trunchiurile sparte ţăndările-a strîns
Şi trei zile încheiate, priveghind, a plîns...

Iar a treia zi-n odăjdii şi cu mult norod
A pornit cu viersul tare slujba de prohod.

Întinzînd pe năsălie trunchi zdrobit de trunchi,
Le-a citit întreaga slujbă, singur şi-n genunchi.

Jalnic i-a purtat tot satul ca pe nişte morţi...
Căinau copii şi babe pîlcuri pe la porţi.

Cu alaiul în ogradă apoi au intrat,
Şi la prispă, sub fereastră, brazii a-ngropat.

Zi şi noapte de atuncea, între lumînări,
Răsfoia psaltirea veche plină de-nsemnări :

„Azi, în ziua Bobotezei leat de la Hristos...
Dăruit-a mie Domnul prunc voinic frumos.

Am primit cu bucurie oacheşul cocon
Şi i-am pus spre prăznuire numele Ion"...

Cînd tîrziu sosi scrisoarea care a-ntărit
Că cei patru feţi departe toţi s-au prăpădit,

Vestea groaznică un geamăt popii nu i-a smult :
El de mult îi îngropase şi-i jelea de mult...

DOI GEMENI

A dat pe rod porumbul şi-acuma grabnic leagă :
La subţioara frunzei, pe verdele cotor,
Cresc doi ştiuleţi de-o seamă sugîndu-i seva-ntreagă,
Iar foile-i înfaşă în scutecele lor.

Şi cum tulpina zveltă îi leagănă, duioasă,
Ei par, purtaţi pe braţe de tînărul covrag,
Doi gemeni scumpi în faşă, cu părul de mătasă,
La sînul dulce-al mamei dormind lipiţi cu drag.

TREC VREMILE

Trec vremile... ca nişte ape
Şi faţa lumilor o spală...
Se luptă sufletul să scape
Din furtunoasa-nvălmăşală
Şi din şivoaiele de apă.

Ca-n încleştarea agoniei
S-afundă iar şi iar se suie.
Izbeşte-n porţile veciei,
Dar taina nimeni nu-i să-i spuie,
Şi iar s-afundă... şi se suie !

DESTINUL

Aud din fundul meu
Cum suie pe-ntuneric, dibuind, Destinul.
De ani se tîrîie mereu
Şi urcă necurmat cu toate piedicile şi tot chinul.
De-a lungul peşterilor vieţii mele
Cu hrube jilave şi-ntortocheate
El vine, pipăind cu mîinile lui grele
Pereţii reci... şi pietrele tresar speriate...
Înaintează cîţiva paşi şi şade,
Ascultă parcă negrăite şoapte,
Porneşte iar, se-mpiedică şi cade,
Învăluit de aburi şi de noapte.
Tăcut se scoală pipăind pereţii
Şi dibuind prundişul cu piciorul...
Şi vine-aşa orbecăind de-a lungul vieţii,
Tîrînd în urma lui, în lanţuri, Viitorul.
E orb şi vine după mine... Se îndreaptă
Să mă găsească
Şi urcă scări de blocuri răsturnate, treaptă după treaptă,
Un groaznic melc pornit să se tîrască
Prin întunericul din funduri nepătrunse,
Pe unde însuşi cugetu-mi n-ajunse :
E un dedal de săli, de gropi şi coridoare
Ce urcă, se sucesc şi se coboară,
Cu iezere de ape în vîltoare,
Cu năruiri de bolţi ce te doboară...
El dibuie într-una şi înaintează,
Mai stă de-ascultă, părul ud îşi stoarce,
Desfundă gurile-astupate, cercetează,

Şi cu ocoluri iar la loc se-ntoarce...
...Aşa de ani se tîrîie din fund spre mine,
Aud înăbuşitu-i pas cum vine
Şi-am îngheţat pe prag aici :
Mai sus de tine ùnde poţi să te ridici ?...
E-n mine... şi mă va găsi odată !...
Ascult cum umblă bîjbîind în adîncime
Şi nu-l cunosc ; ghicesc de ce mă cată,
Dar nu ştiu ce-mi aduce din întunecime...
Atîta ştiu doar despre el,
Că-i orb, că-i nendurat, că nu-i mişel ;
Că vine
Din fundul meu de ani întregi
Spre mine
Bătrînul orb răsturnător de regi
Şi că, cu cît înaintează în lumină şi tumult,
Cu-atîta întunericul îi copleşeşte ochii tot mai mult.

IMN MUNCII

Viteji ostaşi ai Muncii, un glas obştesc ne cheamă
La luptă cu Ruina atotcotropitoare,
Căci Munca-i Vitejia supremă, fără seamă,
Şi arma ei nenvinsă-i Unealta creatoare.

Viaţa însăşi cere, la toţi ne dă poruncă,
Stăruitoare-ndemnuri spre largă hărnicie :
„Porniţi fără de preget, copiii mei, la muncă,
Vă dau spre cucerire a mea împărăţie."

Să curgă val de lacrimi şi sîngele ca rîul,
Ce roadă vor aduce cînd munca nu le-ajută ?
De n-ar pica sudoarea pe glii, n-ar creşte grîul,
Căci stropii rodnici rana pămîntului sărută.

Robacea Muncă-i firul pe care-n sîrg aleargă,
În plin să se descarce, scînteia cugetării
Din fundul unui creier, zbucnită-n lumea largă...
Şi mii de mîini pe urmă strîng roadele Visării.

Şi-n mîna care ţine ciocanul cu putere
Îşi bate pururi pulsul o inimă de frate,
Ce crede şi iubeşte şi speră... în tăcere.
Ciocanul o ascultă supus şi-n ritmu-i bate.

De cade fără milă izbindu-şi nicovala,
El vrea să făurească un dor şi-o năzuinţă...
Prin el voinţa noastră îşi gîlgîie năvala,
Şi el e buzduganul zvîrlit spre biruinţă.

De lași din mînă tesla, ea zace-n tină, moartă.
Apuc-o, duh din duhu-ți pe loc o-nsuflețește :
Unealta e sfințită de gîndul care-o poartă
Și-i binecuvîntată atîta cît clădește.

Trec veacurile-n spulber și anii pier în spume...
La țărmul Muncii numai stă Omul și-ancorează,
Căci cea mai veche Taină și Lege de pe lume
E munca ce urzește, înalță și creează.

Din slăvi în slăvi răsună zvîcnirile cadenței,
Întreaga Lume este un vast Atelier
În care munca,-ntîiul Născut al Providenței
Cu brațu-i stăpînește peste Pămînt și-n Cer.

Ca pe-un copil ea crește pe Om și îl alintă,
Îl cîntă și trudește, nentrerupîndu-și mersul
Și, fără să se-ndoaie, purtîndu-l către țintă,
Pe umeri-i atletici ea duce Universul.

CURTE PUSTIE

A căzut un blestèm peste curtea pustie,
Au ars jitnițe-ntregi... iar stăpînii sînt morți.
S-a vîndut la mezat uriașa moșie
Și-i paragină tot... acareturi și porți.

N-avu parte măcar d-un fecior de ispravă :
Doi petrec prin străini și venitul își cer,
Altu,-n lume fugar, i-a făcut doar otravă,
Și-a-nchis ochii mîhnit răposatul boier.

Plînge locul întreg copleșit de răstriște...
Heleșteul s-a scurs năpădit de șovar,
Și-n străvechiul conac, unde nu-i pas să miște,
Se cojesc din pereți lostopăi mari de var.

E atîta de trist amurgitul luminii,
Pe cerdacul deșert, în cuprinsul străbun,
Că,-ntețit de urît, sus pe culmea ruinii
Țipă-n gol răgușit și stingher un păun.

SEARA

Se ofilește-ncet lumina
Și-apele-asfințitului bat lin în verde.
Un vioriu-închis umbrește sus senina
Și lina
Adîncătură a văzduhului ce-n slăvi se pierde.

Și-atîta e de subțire vîlnicu-nnoptării,
Spălat de ploaia ce-a tot curs în șir,
Că te străvezi prin pielițele zării
Și țipla depărtării
Ca printr-o foaie rumenă de trandafir.

Acolo, în apusul stins,
Pe-un jilț de nori stă blînda Seară,
Stă la fereastra lumilor, afară,
Și coase la gherghetul cerului, întins
Pe rama zărilor cu piscurile sloi de ceară.

Și coase fata-ngîndurată, aplecată pe gherghef :
Flori roșii cu miez galben și boboci de pară
Sub degetele-i moi, cu unghii de sidef,
Încep pe pînza cerurilor să răsară...
Și coase, pîn-ce ochii de-ntunerec prind s-o doară.

PE MUNTELE OBÎRŞIA

Sucindu-şi faţa spelbă, întunecatul munte
Îşi încovoaie ghebul acoperit cu jneapăn.
Din inima-i de piatră ies şipote mărunte,
Mustite prin pereţii cu schelele-n darapăn.

Căznindu-se să urce pe asprele hartane,
Ca şerpii, îşi înnoadă ienuperile tîrşii,
Pe cînd, gîlgîitoare, de-a lungul printre stane
Din coastele-i jupuite curg cele trei obîrşii.

Zănoage găunoase cu ochiuri de zăpadă,
Dosite în căldarea căscată şi adîncă,
Îşi apără comoara, ca nimeni să n-o vadă,
În ţarcuri făurite din colţi zîmbaţi de stîncă.

Aşa, proptit în slavă, îl calcă rar păstorii,
Şi pleşu-i fără iarbă stă mai presus de viaţă...
De zimţii lui în care se piaptănă toţi norii
Atîrnă floace sure şi laţe lungi de ceaţă.

În cuibul cald de gresii clocesc, stînd muţi, vulturii,
Ca pustnicii în fundul tăcutelor chinovii...
Dar ochiul lor străbate prin gura surpăturii
Pînzet de şesuri, pînă la poalele Moldovii.

Ca un voinic ce-n şuiet îşi fulgeră hangerul,
Aleargă-n vale rîul cu-al apelor adaos.
Din arsul pisc de munte, deasupra lumii, cerul
Adînc se arcuieşte, ca un imens pronaos.

BUCEGII

Din Piatra Arsă pînă-n Omul colan de munţi se tot înşiră,
Cu late cefe sprijinite în cintra cerurilor goale,
Şi-aşa vînjoşi, că parcă singuri adîncul slăvilor boltiră
În opintirea lor nebună, la început, cînd să se scoale !

Mugeau înfierbîntaţi de viaţă şi năzuiau mai sus trufaşii.
Să ducă-n inima tăriei, la zei, năprasnica lor pară,
Dar răbufniţi fără de veste, aşa căzură uriaşii,
Că a plesnit sub ei pămîntul şi pîn-la brîu se îngropară.

De-atunci înţepeniţi ca-n scoabe îşi scot doar trunchiurile sparte.
Ci tot semeţi rămîn d-a pururi : un pas nu le înfruntă clina.
Pereţi cu seninări ca sticla de lumea noastră îi desparte,
Şi nu-i atinge decît vîntul, cu ploaia, umbra şi lumina.

Tot trupul lor e numai gherle cu funduri încă nezărite,
Prăpăstii oarbe, guri de iaduri, ce nu văd nici o auroră,
Cazane groaznice şi ocne, în jurul cărora cumplite
Nămestii sure, încleştate, s-au prins de gît şi-ncing o horă.

Puşi ca o vamă robitoare în calea slobodelor vînturi,
Asupra lor în toată vremea îşi varsă trăsnetul vierşunul...
Bălane stive de ninsoare şi vulturi negri fără cînturi
Sînt rarii oaspeţi cu popasuri ce le mai mîngîie surghiunul.

Ca un imens arici de piatră pe zări ei își resfiră țepii...
Întregul arc e ca o falcă, și fiecare pisc, un dinte...
Dar peste toți, bătuți în slavă, străpungători se-nalță Jepii,
Înfipți în cerul singuratec ca două vechi, enorme ținte.

DE PE PRISPĂ

Suri ca penele de graur
Urcă munții în apus...
Un tighel îngust de aur
Seara-n jurul lor a pus.

Raze rupte în crîmpeie
Joacă-n zimții lucitori...
Poala cerului o-ncheie
Mohorîte benți de nori.

Parcă apele n-au graiuri...
Muți stau codrii toți în șir.
Trece umbra peste plaiuri
Și le-mbracă-n mohair...

De pe prispa noastră scundă
Văd pe guri adînci de băi
Cum se varsă, ca o undă,
Întunericul pe văi.

NORI DE VARĂ

Dînd buzna, ca de streche fugărite,
Cu cozile bîzoi şi coamele zburlite,
Sosesc cirezile de nori în goană
        Buluc ca valul,
        Cu mugete şi zvoană,
        Şi-nvălmăşite
Buhai cu zimbri, junci cu vaci cît malul.

Şi-nchise în oborul cerurilor late,
        Năvalnicele boaite,
Bălţate, negre ori ţintate,
Se îmbulzesc şi suflă-nspăimîntate
        Ca la vederea unei haite...
Se-mpung, se-ncalecă, se iau în coarne,
Zăplazurile zării stînd să spargă,
        Să scape, să se-ntoarne
        În lumea largă.

Atuncea Vîntul, asprul cirezar vestit,
Le-ncinge c-un harapnic lung pe loc,
Al cărui sfîrc, cu fulgere-mpletit,
        Din pleasnă scoate foc.
Ca bivolii, urniţi, greoii nori
Tot boncăie prin ceruri mugitori,
Că podinele slavei parcă s-ar fi rupt
Şi huruie pămîntul dedesupt...

Încet apoi se potolește ciurda,
S-aleg deoparte sterpe, gonitoare,
Căci biciul nu trosnește doar de-a surda...
Și grabnic se purcede la mulsoare :
Din ugerele care stau să crape,
Umflate cît niște cimpoaie,
        Potop de ape,
        Grindină și ploaie
Curg albe și spumegătoare peste stînci,
Jos, în șiștarul văilor adînci.

LUNA

Încet, Tăcerea
Desface lacătele-ntunecate
Şi larg deschide sumbrele-i altare...
Ce deslușit s-aude toaca-n ceruri!
...Nălucitoare
Lucind prin vastul Naos,
Din fundul nopţii se iveşte luna.

Cu ochii-nchişi,
Ea pare-un chip de sfîntă
Scris de-un zugrav pe zidul de-ntuneric
Cu aur şters şi învechit de vremuri...
Şi ca un cap de mucenită poartă
Cununa de lumină —
— Jur împrejur un cearcăn.

NUNTĂ ȚĂRĂNEASCĂ

Vin trudnici de la muncă și-și cîntă-n cor amarul...
Dar doi, rezleți din ceată, s-așteaptă pînditori.
Codana se preface că stă să rupă flori,
Flăcăul se oprește bătînd de zor amnarul.

Rămași departe-n urmă se prind nălucitori...
...Cu ei nuntește cîmpul : o salcie-i altarul,
Cristeii spun orații, conăcării stejarul
Și-o nuntă aurită se-ncinge pînă-n zori.

Asupra lor Iubirea veghează, priincioasă,
Le-alcătuie pătule de iarbă mătăsoasă,
Deschide Veșnicia și timpul cade mort ;

Și peste ei, în falduri prin slăvi desfășurate,
Anină cergi de umbră pe zodii atîrnate
Și-ncheie grabnic noaptea asemeni unui cort.

CĂZUT PE PIATRĂ

Eu sînt sămînţa care, de pumnii tăi zvîrlită,
S-a nimerit să cadă pe piatra blestemată...
Potop să plouă, apa alunecă îndată.
Iar roua dimineţii se zvîntă-ntr-o clipită.

Un soare viu de patimi mă arde şi mă seacă.
Chemat către lumină, tot simţul încolţirii
Se zvîrcole-n adîncuri cerîndu-şi dreptul firii,
Dar, făr' de reveneală, în arşiţă se-neacă.

Şi cine ştie oare ce rod purtam în mine,
Ce freamăt de viaţă sub coaja de argilă !...
Răzbeam să birui spinii, şi peste ei cu milă
Mi-aş fi-nclinat mănunchiul cu spicele-i blajine.

Acum, zăcaş pe piatră, nerăcorit de-o boare,
Aştept să mă sloboadă trimisu-ţi din osîndă :
O pasăre din ceruri să tabere flămîndă,
Avidă, să mă-nghită şi înapoi să zboare !

UREAZĂ-MI

Urează-mi luptă, nu-mi ura izbîndă,
Hotarul vieţii nu rîvnesc să-l mut...
Dar cum mă simt o flacără flămîndă,
Mă zbucium tot şi singur mă asmut...

Ţin rob, ca Navi, vulturul Trufiei,
Ca să-l reped, cu sîngele pe cioc,
Să-mi ţintuiască-n bezna bătăliei,
În loc de soare, zodiile-n loc ;

Buhavei Nopţi voi rupe cetluiala
Şi vînt mi-oi face ţeasta să-i despic ;
De-o fi să cad, aprinză-mă iuţeala :
Nu frunză-n vînt, bolid aş vrea să pic...

. . . .

Stau smirnă-n ceruri stelele şi cată
Cum trage spada mîna de pămînt,
Ca-n lama ei de veci predestinată
Să-şi vadă toate fulgerul răsfrînt !

DIN ZILE DE DURERE

Amurgul se cunună de-acum cu trista noapte.
Cad pînze largi de umbră şi-acopăr trupul ţării.
Din munţii încă vineţi şi pînă-n pragul mării
Se-nchid mîhniţi toţi ochii... Nici doine nu-s... nici şoapte.

Ceahlăul doar, departe, mai arde cu putere,
Şi culmea lui zbucneşte în flacări de comoară,
Arzînd ca o făclie ce pîlpîie-n durere
La căpătîiul ţării, ce parcă stă să moară.

ORFANII ȚĂRII

Acum, în vremea sfîntă a-nălțării,
Flămînzi și goi, cu chipurile supte,
Sînt mii și mii, orfani uitați ai țării,
Copiii celor ce-au căzut în lupte.

Odrasle smulse silnic din tulpină,
Menite-n dor și chin să se usuce,
N-au parte azi de-o rază de lumină,
Nu pot măcar să plîngă la o cruce.

Mărunți și slabi, cu haine zdrențuite,
Sfiala-i ține pururi la o parte.
De sărbătoarea țării fericite
Atîtea lacrimi încă îi desparte.

Îi cheamă unii, apoi iar îi lasă...
Pe drumuri numai viața lor se trece,
Și vitregind streini din casă-n casă,
Căpșorul palid n-au unde să-și plece.

Ce aspră li-i osînda suferinții :
Ei cred sărmanii c-au greșit vreodată,
Și-i vina lor că li-au murit părinții
Să facă țara mare și bogată.

Copiii celor ce-au căzut în lupte
Cu zeci de mii, orfanii scumpi ai țării,
Trec goi, flămînzi, cu chipurile supte,
Acum, în vremea sfîntă a-nălțării.

STEAGUL

Şi dacă Steagul nostru sfînt
Închide aripa lui ruptă
Şi cată trist către pămînt,
E că-i departe azi de luptă ;
Iar cei ce l-au purtat odată
L-au pus în sala-ntunecată,
Cum pui un mort într-un mormînt.

Uitat şi ţintuit pe loc,
I-e dor, i-e silă, i-e ruşine...
Dar de l-aţi duce iar în foc,
Sus, peste lănci şi carabine,
Făcîndu-şi aripi din furtună,
Ar fîlfîi cu voie bună,
Purtînd şi slavă şi noroc !

Cum plînge strînsul nostru Steag
Şi cere-o moarte triumfală :
Să vie gloanţele şirag...
El nu-i făcut să stea în sală.

Afară-n iureșe viteze,
Să cadă schije, să-l reteze —
Să-i facă țăndări lemnul drag.

Boțit, cu ciucurii în jos,
Azi zace-n sală ca-ntr-o criptă.
Un sur paianjen, migălos
Îl prinde-n mreaja lui, înfiptă
Ca o pecetă a ocării,
În mijloc, unde-i stema țării...
...Și, colbăit, de molii ros,
Atîrnă, fără de folos.

1918. Pacea de la Buftea.

POEME CU ÎNGERI

1927

COBOARĂ CUVINTELE

De-acolo, din pajiştea de aur a durerii,
Unde gîndurile pasc în turme neştiute,
Smulse din florile tainei şi iarba tăcerii,
Coboară cuvintele, negre mieluşele mute.

Sufletul pe poteci întortocheate
Le mînă şi le bate, suduind, la vale,
Plăpînde, blînde, neînţărcate,
Şi le duce să le taie-n zalhanale.

Fără de zbieret merg la junghiere :
File-nnegrite umplu pămîntul,
Căci lumea zilnic tot mai mult cere
Frageda carne de gînduri, cuvîntul.

Suflete, cioban rău, casap cu mîini crunte,
Vînzător de suflete, sus, din vechiul staur
Turma de gînduri s-a pierdut în munte,
Şi-i veştedă-n creier, pajiştea de aur.

L-AM LĂSAT DE-A TRECUT

L-am cunoscut de cum l-am zărit :
  Trimis înadins de soartă,
  Mi-a trecut pe la poartă
  Şi nu s-a oprit.
Era cu părul ca aurora,
Aripile, cu pene de lumină,
Lînced le tîra la picioarele tuturora,
  Prin pulbere şi tină.
Suia din prăpăstii ? Cobora din stînci ?
  Acoperit de mister,
Cădeau peste el umbre mari şi-adînci,
Ca peste toţi cei ce vin din cer.
Nu purta sabie, n-avea-n mînă crinul,
  Rătăcind pe stradă,
Şi-a aruncat doar ochii la mine-n ogradă,
  Unde năpădise cucuta şi pelinul.
Stam pe prispă, halucinat :
  M-a văzut... nu m-a văzut ?
Că nu mi-a luat aminte...
  Era aşa de abătut,
  Că n-am mişcat, n-am strigat,
L-am lăsat de-a trecut înainte.

ÎNGERUL DIN ODAIE

Cine nu mă iartă
C-am îndrăznit ?
Îngerul de la poartă
Nu m-a oprit ;

Îngerul de la trepte
Nu s-a uitat.
Albe şi drepte
Trepte-am urcat ;

Îngerul de la uşă
S-a dat la o parte...
Doamne, ce cătuşă
Ne mai desparte ?...

Am intrat în odaie,
Ferestrele deschise :
Fata cea bălaie
(Îngerul din odaie)
Mi-ntinsese mîna şi murise.

ÎNGER AMÎNAT

Au sunat prelung clopotele minții,
Doruri vechi porniră cu lumini de ceară.
Dar s-a ridicat Noaptea ca o fiară,
Auind pustiu și-arătîndu-și dinții...

Tu de-abia sculat, intri iar în groapă.
Vîntul duhurilor a încetat să bată...
Nu te mai faci înger, cum rîvneai odată.
Ajungi iar pămînt și te faci iar apă !

Coborînd pe line aripi de suspine,
La un loc cu viermii, lin să nu-i deștepte,
Se întoarce-n carne, alte vremi s-aștepte,
Alba îngerețe închegată-n tine !

Tac oprite-n loc clopotele grele...
Noaptea peste tine s-a lăsat pe labe ;
Linge, ațîțată, coastele ei slabe
Și, ulmînd lumina, mîrîie spre stele.

...Te amîi... și singur crezi în vraja Vrerii !...
Vrerea ta acuma-i numai oase goale,
N-are-o-ncheietură bună, să se scoale,
Și-i aține Moartea calea învierii.

ÎN PĂDURILE DE GÎNDURI

Se lasă fumul vremii greu, gros, înecăcios...
...Călcate, jefuite de toamna ce le-a ros,
Pădurile de gînduri îngălbenite tac.
Ici-colo, fără voie, suspină un copac
Cînd, ultima-n cuibarul frunzișului ucis,
O frunză se desprinde din creanga unui vis,
Cercînd ușor să zboare și-n urmă pică lin
Pe mlaștinile minții cu ape de venin.
Dar apele atinse se zvîrcolesc sub ea,
O piatră detunată n-ar fi căzut mai grea.
Arar prin codrii negri mai scapără lumini :
Sînt ochi aprinși de fiare, colți lucii de jivini,
Ce, singure, uitatul domeniu mai străbat.
Căci poftele-s la pîndă și urile se bat
Pe unde altădată, temut de vînători,
Vrăjitul Cerb de aur păștea culcat în flori.
Pe negre guri de peșteri el azi s-a mistuit,
Albinele simțirii de foame au murit
Pe fagurii vieții, mîncați de urși greoi,
Iar stupii amintirii, prădați, se surpă goi
În scorburile unde bureți miroase-a stîrf ;
Și umbra copleșește copacii pînă-n vîrf ;
Mormanele de vreascuri, înăbușind mustrări,
În codrii răi de gînduri au șters orice cărări...
...Pădurile de gînduri pe clina vieții tac.
Nu se clintește-n ele o creangă de copac,
Privind, în pragul serii de nori avani răpus,
Un soare fără raze ce scapătă-n apus
Și-nchide, rece, ochii, zîmbind nepăsător...
...E noapte. Cerul moare de somn deasupra lor

Şi cugetele, negre pe zările pustii,
Alcătuiesc acuma un codru de stafii,
Cu oasele întinse, prin nori, mai sus de cer.
Tu, Doamne, ştii că-i bine şi-i drept ceea ce-ţi cer,
Nu zăbovi la ruga uscatelor păduri:
Trimite-un pîlc de îngeri, în spate cu securi.

DUREREA

Oprită să urce în ceruri vreodată,
Durerea n-are aripi, să-şi facă vînt,
Ci calcă, peste lespezi încovoiată,
Înger pururi încătuşat de pămînt.

Adîncu-i glas n-ajunge la stele...
Braţele-i vîntură cenuşă şi lut,
Presărîndu-le peste răni grele.
Dar Domnul a ales-o de la-nceput.

În ochii ei luceşte, încă neînţeleasă,
Lumina, semnul lui izbăvitor,
Şi a pus-o mai presus, crăiasă
Şi pildă, îngerilor tuturor.

Ea nu ştie... Dar cînd somnul o doboară,
În miezul nopţii şi-al tăcerii,
Marii îngeri pe pămînt coboară
Şi se pleacă de sărută picioarele durerii.

GRÎU COMUN

Ce snop mă scuturase, mărgea lîngă mărgea ?
Plecat ușor asupră-mi, un înger culegea...
De cum m-a luat în palmă, atît am înțeles,
Că nu sînt bun de roadă și nu sînt soi ales :
Nu m-a întins la soare, chilim de chilimbar,
Nici nu m-a pus la păstru, sub lacăt, în hambar,
Ci chiar din bătătura de arii m-a pornit,
Și-n huiet dîrz de ape și pietre m-am trezit
La marea moară-a lumii, acolo unde-n scoc
Se zvîrle apa vremii și-nvîrte viața-n loc.
Deschis, vărsat cu sila, încerc să mă răscol,
Dar sacul zace lînced, un leș de suflet gol.
...Grăunță cu grăunță din coșul plin mă las
Și-ncet sub piatra lumii mă macin fără glas,
Și bob cu bob, de voie acuma mă sfărîm,
Să mă-ntregesc odată, deplin, pe alt tărîm.
Morar, plecat cu grijă pe-al lespedei aspriș,
Destinul priveghează cumplitul măciniș,
Cît singur doar mă mîngîi cu pilde și poveți.
...Și cad, făină vie, în albele coveți.
Holbați, întind căușul flămînzii, la cerșit,
Ca fumul de subțire în mîna lor palpit...
...Ajuns, după atîta scrîșnire și zbătăi
Ca Domnul să mă-mpartă la toți săracii săi,
Aștept ca din făina ce-o dăruie duium
Să ia și pentru dînsul o poală de uium.

LUMINĂTORUL

Am fost ca nerodul din poveste
Ce căra soarele cu oborocul
În casa-i fără uşi fără ferestre...
Şi-şi blestema întunerecul şi nenorocul.
  Ieşeam cu ciubărele minţii, goale, afară,
  În lumină şi pară,
  Şi cînd mi se părea că sînt pline,
  Intram, răsturnîndu-le-n mine.
Aşa ani de-a rîndul
M-am canonit să car lumina cu gîndul...
  Atunci ai trimis îngerul tău să-mi arate
  Izvorul luminii adevărate :
El a luat în mîini securea durerii
Şi-a izbit năprasnic, fără milă, pereţii.
Au curs cărămizi şi moloz puzderii,
S-a zguduit din temelii clădirea vieţii,
Au curs lacrimi multe şi suspine,
Dar prin spărtura făcută-n mine,
Ca printr-un ochi de geam în zidul greu,
Soarele a năvălit înlăuntrul meu.
  Şi cu el odată,
  Lumea toată...
Îngerul luminător a zburat aiurea,
Lăsîndu-şi înfiptă securea ;
Cocioaba sufletului de-atuncea însă-i plină
De soare, de slavă şi de lumină.

APUS APOCALIPTIC

Grădinile Luminii se-ntunecă în zare
Şi raiul înserării mai fumegă departe...
Prin zidurile-i arse şi porţile lui sparte
Încet s-afundă-n hăuri cumplita-ncăierare.

Descolăcit din neguri se-nalţă-un şarpe laur
Ce umple-ntreg apusul cu cozile-nnodate...
Fug îngeri din înfrîngeri cu frînte lănci de aur
Şi pier din cer arhangheli cu arcuri descordate.

PE DRUMUL DE AUR AL SIDONULUI

Pe drumul de aur de la Sidon
Veneau trei călăreți în iscoadă
Și-ntrebau pretutindeni de un cocon
Prorocit de-o stea cu coadă.

De mult mergeau așa, fără folos,
Dar neabătuți de alte ispite ;
Și coborau, zornici, Iordanul în jos,
Prin pulberea stîrnită de copite.

Seara vorbeau liniștiți între ei
Ce-au să găsească și cum are să fie ;
Răsuna voios drumul de clopoței,
Și ei își mîngîiau bărbile — colilie.

„Eu, spunea unul, numai să sosesc,
Și-am să cunosc locul îndată ;
Mi s-a arătat în vis palatul crăiesc,
E cît un munte de marmoră curată."

Celălalt răspunde plin de îndemn :
„Eu nu știu de palate, nici de munte...
Eu cunosc pruncul. S-a născut cu semn.
Trei stele, una-n piept, una-n spate și-alta-n frunte."

„Adevărat, adevărat, întărea Gaspard,
Cine-i mag-astrolog nu se pierde :
Eu știu că deasupra cetății lui ard
Trei sori, unul alb, altul roșu, altul verde."

Aşa tăinuiau înţelepţii, cu ifos tustrei...
...Dar, păliţi de-un haz fără pereche,
Pufnea calul, se cocoşa de rîs cămila, sub ei,
Şi chiotea asinul, pleoştind o ureche.

BOTEZUL

Simt sufletul cum prin adîncul din mine curge, ca un rîu,
Ce-și mînă turburele-i ape spre-o neștiută mare moartă,
Cînd prin deșerturi blestemate și cînd prin holde mari de grîu,
Închis în albia vieții, încolăcită ca o toartă.

Cu vaduri largi și limpezișuri lin revărsate peste prund
Să-l poată trece orișicine, în toată voia, cu piciorul,
Sau cu vultori nebănuite și ochiuri repezi, fără fund,
E-atît de înghețat pe-alocuri că nu-l poți sparge cu toporul.

Departe, la o cotitură, un înainte-mergător,
Cu mîna dreaptă ridicată în semn de mistică minune,
Veghează tainic peste ape și ochiul lui fulgerător
Străluminează mîlul negru, însemnă aurul și spune :

„Nu știu în piscul sterp, de unde țîșnești, nici cine te-a suit,
Nici cine-alături cu scînteia te-a pus în cremenea pustie,
Și-apoi te stoarce și te-mpinge pe praguri, nezăgăzuit,
Ca iar din șesuri să te-nalțe în munți, așa de-o veșnicie..."

„Nu-ntreb ce țări vei mai străbate călătorind astfel mereu,
Nu-ți număr morile pe țărmuri și dacă marea e aproape,
Dar, suflete, tu azi ești rîul în care-un fiu de Dumnezeu
Va coborî să se boteze și, gol, sălășlui-va-n ape !"

ISUS PE APE

Isus umbla pe ape şi namile de valuri
Se prefăceau, supuse, în lespezi la picioare.
O pîrtie, croită de-a dreptul pînă-n maluri
Îi netezea ca-n palmă talazuri şi vîltoare.

Departe-n sorbul lacom, cu vîntul împotrivă,
Nevolnici, ucenicii uitase să se roage ;
Corabia, o coajă de nucă costelivă
Trosnea în pumnii mării, clătindu-se din doage.

Furtuna înteţită-i orbea cu praful apii
Şi pulberea amară le îneca gîtlejul...
Dar tot vedeau cum colo se umilesc nahlapii
Şi-ntr-o cărare lină se schimbă-ntreg vîrtejul.

Şi, încleştaţi de spaimă cu mîinile pe funii,
Priveau cum uriaşa nălucă se tot duce :
Cu braţele în lături plutea-n bătaia lunii
Tăind şi cer şi ape ca o imensă cruce.

PREGĂTIRI DE CINĂ

Venise primăvara și sterpele gorgane
Cu tort de flori alese își peticeau chilimul...
Și doldora de mărfuri, de bani și caravane
Se pregătea de Paște întreg Ierusalimul.

Pe ulițe un zbieret de miei fără-ncetare
Și aburi calzi de azimi veneau din curți vecine;
Copii, fugiți din joacă, cereau, scîncind, mîncare
Și s-agățau de poala grăbite-i gospodine.

Isus, din foișorul cu șița înverzită
Privea deșarta cazně și robotul zadarnic...
O silă uriașă și-o milă nesfîrșită,
Ca umbra și lumina, luptau în el amarnic.

Chesat și aprig Iuda se tînguia la poartă
Oprind din drum casapii cu mieii de vînzare;
Ioan pleca la apă cu vasele de toartă,
Iar Petre-și da cuțitul pe gresii și amnare.

Cu multă greutate găsiră precupețul
Ce s-a-nvoit să intre cu mielul în ogradă
Și dup-o grea tocmeală, peșin plătindu-i prețul,
L-au înșfăcat și veseli i l-au adus să-l vadă.

Era un miel molatic cu lațele plăvițe,
Mirositor a lapte — și-l toropise somnul,
Cu fruntea cucuiată de două mici cornițe,
Și presimțind scăparea, a behăit spre Domnul.

Atunci duios şi paşnic, ca un păstor din munte,
Isus îl luă în braţe cu-adîncă sfîşiere,
Îl sărută cu sete pe bot, pe ochi şi frunte,
Apoi întoarse capul şi-l dete spre junghiere.

Cu mîneci suflecate voioşi îl apucară,
Îi scoaseră cordeaua, smulgîndu-i clopoţelul.
Doar Iuda-nţepenise, holbat, năuc pe scară
Privind sărutul tainic ce osîndise mielul.

CINA CEA DE TAINA

Băteai domol şi norii silnici cercau zadarnic să te-ascundă
Cînd ţi-am deschis, în noaptea aceea, cămara-mi sufletului
scundă.

De cum intraşi, tîrînd lumina de lunga-ţi haină aninată,
Chilerul mi-a părut mai muced, poiata mai întunecată.

Şi-n duhnitorul întunerec pîndind prin colţul înfoiat,
Eu însumi n-aveam loc, bicisnic, ci stam pe brînci şi-ncovoiat.

Dar ridicaşi din tindă mîna uşor spre-a binecuvînta,
Şi iată, se bolti tavanul,-nălţîndu-se deasupra ta.

Te-am cunoscut, deşi veniseşi un tainic oaspe nechemat,
Şi-am priceput că ţi-este sete şi încă, Doamne, n-ai cinat.

„M-am abătut să fac la tine, de-ngădui, cina cea de taină...
Chiverniseşte pentru Paşte şi pune-ţi grabnic altă haină,

Adună rudele şi soţii cu slugile, la sărbătoare,
Şi toarnă apă caldă-n vase, să-i spăl frăţeşte pe picioare."

„Stăpîne, ţi-am răspuns, şi glasul în gît mi se făcuse ghem,
În tot pămîntul n-am pe nimeni să vie-atuncea cînd îl chem.

Sărac şi fără de prieteni mă ocolesc de mult drumeţii,
Căci n-am nici azimă, nici sare pe masa goală a vieţii.

Privește, ca-n pustietate-i : Doar eu în fața ta mă scol
Și nu-i o dramură de pîne să-ți pun nainte pe pristol"...

...Atunci spre inima-mi crescută purtîndu-ți slobod brațul
drept,
Ca dintr-o lacră nencuiată mi-ai scos-o repede din piept,

Ai rupt-o, lesne ca pe-o roadă ce coaptă spînzura de ram,
Și n-am simțit nici o durere, așa de bucuros eram.

Apoi, frîngînd-o bucățele, cum nu aveam la cină soți,
M-ai dus tăcut la o răscruce și-am împărțit-o-n zori la toți.

SUFLETUL

Sînt porumbelul călător al lumii...
Zvîrlit de însăşi voia mîinii tale
Din Arca vieţii pe tărîmul humii,
Mă uit şi numai ape văd în cale.

De atuncea fîlfîi fără de-ncetare.
Potopul încă nu şi-a tras zăporul
Şi n-a crescut măslinul sfînt pe care
Să-mi odihnesc măcar o clipă zborul.

Pe ape moarte rătăcesc ca orbul,
E mîl adînc pe piscuri... Şi mă-nec.
Din hoit în hoit alerg la fel cu corbul...
N-am unde sta, îngăduie-mi să plec.

Sînt porumbelul tău, ursit de soartă
Să nu-şi mai uite cuibul niciodată :
Ascuns, instinctul nesmintit îl poartă,
Cît de tîrziu, la cuib, prin lumea toată !

Bat vînturi mari pe sus, dar vînturi line,
Iubirea bîntuie ca la-nceput...
Din trist surghiun, din lumi de hoituri pline
Îngăduie să mă întorc la tine
Şi făr' de ramura ce mi-ai cerut...

Îngăduie-mi... şi-atuncea tot mai spornic
Vîslind prin nori, pe nori şi peste nori,
M-oi înălţa la Tine, Doamne, dornic
Cum se întorc la cuibul lor, statornic,
Hulubii lumii pururi călători.

COLINDUL NINSORII

A suflat prin cer un vînt,
  Răsturnînd stupinele.
Azvîrlite pe pămînt,
  Năpădesc albinele.

Prisăcarul lui Hristos,
  Prăpădindu-şi cheile,
Mi se uită mînios
  Cum i-a spart ştiubeile.

Negrii stupi rostogoliţi
  Tot văzduhu-ntunecă,
Dar din stupii răscoliţi
  Roiuri albe lunecă ;

Şi căzînd pe drum, prin sat,
  Dumnezeu mai ştie-le,
Pretutindeni s-au lăsat,
  Cotropind cîmpiile.

Zile-ntregi albul sobor
  Fîlfîie-aripioarele,
Se astîmpără din zbor
  Doar cît iese soarele.

Stau tot timpul gerului,
  Dar cînd vine binele,
Lin, de dorul cerului,
  Se topesc albinele.

GÎNDURI DE IARNĂ

Aş vrea să ştiu ce face norodu-ntreg de jivini,
Cînd pier înnămeţite şi ape şi pămînturi,
Iar ţara e, din munte şi pîn' jos, în crivini,
Batalıştea ninsorii şi-a celor patru vînturi.

Aş sta-ndelung de vorbă cu urşii din bîrloguri,
Să-mi spună cum e iarna la dînşii în bungeturi,
Cînd peste zmeurişuri zăpada cade-n stoguri
Şi zace cît căpiţa pe rugii din mureturi.

Dorm, graşi, în scorburi stupii, ticsiţi de miere nouă,
Miresmele din lume acolo-s strînse, cheaguri,
În timp ce ei, ca ţîncii, sug labele-amîndouă,
Şi mormăie, săracii, visînd că sug din faguri.

Cum ies acum bursucii cam năräviţi la lene,
Cînd nu-s croite pîrtii prin grelele omături ?
Cum mai răzbat puiendrii şi vulpile viclene,
Cu cozile învoalte, tîrîş ca nişte mături ?

De veveriţa, însă, chiabură şi-nfoiată
În vechea ei scurteică, nu-mi pasă, orîce-ar spune,
Ea fură toată vara şi-ascunde la poiată,
Iar iarna stă pe vine şi sparge-n dinţi alune.

Mai milă mi-e de corbii ce spun cui stă să-i creadă
Că-n cuib le crapă oul de gerul Bobotezii ;
De ciutele ce scurmă cu unghia-n zăpadă,
Şi nu găsesc o frunză cu ce să-şi ţină iezii.

Gîndesc la vierul trupeş, cum nu-i îngheaţă teful,
Cătînd cu grohot jirul sub neaua-n clădăraie ?
Mi-e tare drag colţosul că nu-şi prea strică cheful,
Ci, dîrz, doar pentr-o ghindă se pune la bătaie.

Aş înfrunta cu lupii viforniţa cumplită,
Păşind, ca nişte umbre, înşiruiţi pe brană,
Şi n-aş lipsi din haită în noaptea sorocită,
Cînd Sfîntu-Andrei îi cheamă să le împartă hrană.

Mi-ar spune bieţii iepuri cum şi-amăgesc duşmanii,
Cum scapă vii din gura potăilor calice,
Şi ca dovadă multor prigoane şi păţanii,
Mi-ar arăta chiar pielea julită de alice.

M-aş strecura la şerpii înţeleniţi în găuri,
La broasca ce se-ngroapă de vie ca fachirii,
Să prind sfiosul scîncet al vieţelor din hăuri
Murind strivit sub alba muţenie a firii.

PĂDUREA

Pădurea-n primăvară-i o frescă luminoasă,
Cu cerul plin de pete, subţire şi-aburit,
Acum întîi schiţată de-o pensulă sfioasă,
Mijind, neisprăvită, pe-un fond nedesluşit.

Dar vara e un triptic : poieni, copaci, izvoare...
O pînză măiestrită din pastă-mbelşugată,
Trăind, fremătătoare, în rama ei de soare,
Cu mase mari de umbră, ce strălucesc deodată.

În toamna caldă, plină de şopot şi ecouri,
Pe vale mărginită de ape ca de-un tiv,
Pădurea-şi desfăşoară bogatele-i panouri,
Cu galbene alaiuri în stil decorativ.

Apoi, tîrziu, în iarna, cu ramuri îngheţate
Pădurea se preschimbă în friză de zăpadă,
Sculptată-n alba piatră a zărilor crispate,
Pe-un strîmt frontal de ceruri ce parcă stau să cadă.

O frescă luminoasă şi dulce-n primăvară,
Un mare triptic vara şi toamna un panou,
În friză de zăpadă schimbată iarna iară,
Pădurea e de-a pururi acelaşi — alt tablou.

PRIMĂVARĂ

Îmboldiți de sfîntu soare,
Din oborul somnului
În cirezi șerpuitoare
Ies toți boii Domnului.

El boarul lor se pune,
Dînd înlături porțile,
Și mi-i scoate la pășune
De prin toate borțile.

Și cu roșu mi-i boiește
Curățind copitele,
Mi-i însemnă și grijește,
Să nu-și piardă vitele.

Și mi-i poartă prin grădină
Lature cu lature,
Boii roșii pasc lumină
Pînă ce se satură.

Apoi, după ce colindă
Curtea și cărările,
Înșirați ursuz pe-o grindă,
Își soresc spinările.

Și mișcînd, pîn' pe-nserate,
Coarnele-mpungacile
Au uitat că nemîncate,
Îi așteaptă vacile.

RĂSARIT PE CÎMPIE

Din cuibul zorilor de vară
În fund, pe şesuri,
Zbucneşte-un vultur uriaş de pară,
Scăpărător, cu fulgere în pene,
Şi umbrele s-acund, grăbite
Ca stol înspăimîntat de presuri
De pe tărîmuri pămîntene
De-un şoim de aur fugărite...

Hultan de foc arzînd fără de pace,
Priveşte-o clipă, ţintă, lumea plină,
Apoi, cînd se avîntă şi-şi desface
Covîrşitoarele lui aripi de lumină,
Izbeşte pînă-n bolta cerului cu ele
Şi bate slăvile încovoiate,
Năprasnicul ciugulitor de stele,
Cu sfîrcurile mari de raze-nvăpăiate.
Şi slăvile cu zări nencăpătoare
Se tot întind
Fremătătoare
Şi se aprind
În ghearele vulturului schimbat în soare.

ŞTIUBEIUL DIN CODRI

În miez de codri, unde un pilc de fagi se roagă,
E un ştiubei cu apă, pitit într-o viroagă :
O scorbură-ngropată în huma care crapă
Deschide-n oibul văii un ochi curat de apă
Ce-n bulbul lui culege şi suge spre lumină
Izvoarele pierdute adînc în stînci şi tină.
O salcie sucită se-ndoaie ca o iasmă
Pe apa visătoare cu miros de aiasmă
În care-un cerb de aur în orice dimineaţă
Se-apleacă s-o descînte c-un fir de izmă creaţă,
Cînd zorile se scutur' ca florile răsurii
Şi umplu de lumină altarele pădurii...
Pe fund, o broască verde de două ori răsfrîntă,
Ca sufletul de tristă, se umflă-ncet şi cîntă.
Alăturea un şarpe, încolăcit verigă,
Îşi doarme încă somnul ascuns sub o ferigă,
În timp ce apa creşte, dă lin pe dinafară,
Pe-un şipot se prelinge şi-n iarbă piere iară.
Aicea zeci de urme s-adună şi se-ncurcă,
De vier care coboară, ori ciută care urcă,
Ce-şi tipăresc copita, ori laba sau piciorul,
Ca-ntr-un calîp, în clisa ce-mprejmuie izvorul.
Şi-n apa ce se strînge în urmele de fiară
Nostalgic boul-bălţii se tînguie spre seară.
Dacă străbaţi vreodată, străine, la ştiubeie,
Pe unde vin doar zmeii şi zînele să beie,
Făcînd căuş din palmă sau coş din foi de brusturi,
Prea mult să nu te-apropii, te-nţepi şi-ai să te usturi,
Că-l apăr, oţărîte, mînate de pitici,
Un codru de cucută şi-o oaste de urzici.

AMIAZĂ PE MUNTE

Aleargă un cerb peste creste,
Piere-n dumbrăvi și iar iese la gol,
Zbucnesc pocnete de puști făr' de veste
Și clocotul dă văilor ocol.

Iată, năluca a scăpat devale,
Uite-o acum țîșnind în strîmtori.
Zadarnic vor să-i iasă pieziș în cale
Toți cîți pîndeau la țiitori.

Cîrduri de hăitași pornesc să coboare
Și tulesc în găvanele-adînci.
Amiaza, lungită la soare,
Privindu-i, adoarme cu capul pe stînci.

Se stinge prelung către Neagra Tatră
Cornul ce-a sunat pîn-adineaur'...
Pe-albastre singurătăți tăcerea-i iar de piatră,
Liniștea — de aur.

HAITELE MĂRII

Ascunse-n adîncul de neguri al zării
Şi veşnic la pîndă stau haitele mării :
Cînd albe corăbii, tiptil, din limanuri
Ies, ciute răzleţe,
Şi pleacă-ndrăzneţe
Să pască pribege pe-a apelor lanuri,
O haită de vînturi se-nşiruie iute
Şi-aleargă, ca lupii pe urme de ciute...
Iar ele,
Ciulind mlădioase urechi de vîntrele,
Din scurt fugărite, s-aştern doar pe goană,
Năluce
Năuce,
Săltînd încolţite de crunta prigoană.
Căci haitele-ntinse la fugă-ndelungă,
Cu limbile scoase zoresc să le-ajungă,
Şi sar peste şanţuri scobite în mare,
Trec peste zăgazuri
De mii de talazuri,
Coboară şi zboară prin văi de vultoare,
Şi iar ies pe creste de ape umflate,
Urcînd munţi de valuri, pe nerăsuflate.
Dar iată c-ajunse, cu urlet, vînatul...
O clipă-ncetează chefnitul, lătratul...
Apoi o-mpresoară şi drumul i-l taie.
Corabia zbiară şi-i numai zbătaie,
Căci haita cumplită
Cu spume şi bale, în goană stropită,

Îi sfîșie coasta și-i sare-n spinare,
Îi spintecă burta de scînduri și fiare,
Îi ronțăie schela și-i sfîrtecă botul,
Și-abia-într-o clipă o-nghite cu totul ;
În colții năprasnici, catarge, odgoane
Trosnesc, sfărîmate, ca biete ciolane...
...Și nu mai e urmă de navă...
Ici-colo, doar așchii pe apa buhavă
Și haite de vînturi flămînde și rele
Se-ncaier-acum între ele...

MĂRGĂRITARUL BOLNAV

Închis adînc în fundul sipetului tăcut,
Lăptos ca o-mpietrită broboană de colastră,
Pe-ngusta perniță de catifea albastră
Tînjea mărgăritarul de-un dor necunoscut.

De-o boală neștiută zăcea, captivul, ros.
O racilă ascunsă îl îmbîcsea cu ceață
Și-l pistruia cu pete subțiri, ca o albeață
Pe ochiu-i fără ape și tot mai somnoros.

Bătrînul Gad, zaraful, plîngînd cu dinadins
Își cerceta comoara cea dezmierdată zilnic,
Pe cînd mărgăritarul, din ce în ce mai silnic,
Mocnea ca o lumină ce-aproape e de stins.

Și astfel nestematul se ofilea-n sipet
Și lîncezea-n neștire, învăluit în scamă,
Dar nimeni nu putuse o clipă să-și dea seamă
Ce taină dureroasă îl mistuie încet.

Zadarnic o fecioară cu sufletul păgîn
L-a aninat pe sînii-i bălani și tari ca piatra :
El, ce trăise-n vremuri pe piept la Cleopatra,
Zăcea posac și rece acum, ca un bătrîn.

Îngălbenit pe-alocuri, sfărîmicios, avar
Lăsa să se strevadă o zare tot mai slabă
Și-și oblojea lăuntrul și inima-i bolnavă
Cu-o pojghiță zbîrcită și turbure de var.

Se închidea în sine osos și aburit...
Ca floarea vie smulsă din umeda grădină,
Nemaiavînd adîncul cu seva lui marină,
Crăpa, pierzîndu-și lustrul, uscat și jupuit...

Murea mărgăritarul cu stingeri și alean,
Secat de-un dor năprasnic și fără alinare,
Și-n lunga-i agonie visa departe-n mare
Un cuib de scoici bătute pe-o creangă de mărgean.

CA O BAIADERĂ

Frumoasă, lîncedă şi goală,
Mlădia Noapte-n faţa lumii iese,
Jucînd din şoldurile largi, domoală.
Desprinsă de pe ţîţele păgînei preotese,
Îngusta-i cingătoare în văzduhuri scapă :
Rămîne goală-n cer pe dalele seninătăţii,
Ca o dănţuitoare, gata să înceapă
Dumnezeiescul danţ al voluptăţii.

Şi-n goliciunea-i, cuiburi vii de taină
S-ascund în delta coapselor ei strînse.
Cad pletele-nstelate, dar nu-i fac o haină...
Pe ochii cercănaţi bat gene moi şi plînse...
Şi cum îşi mişcă ritmic pîntecele sacru,
Şi-l saltă, baiadera neagră şi divină,
În mijloc îţi ia ochii — aur peste nacru —
Buricul, încrustat cu luna plină !

PLOAIE MARE

O ploaie și un haos s-au așternut pe lume !
Bat îngerii în tobe de nori, și Dumnezeu
Cu fulgere își scrie pe ceruri al său nume,
Iar trăsnetul rostește, citind, cuvîntul greu.

Abia spre miezul nopții s-alină-ncet furtuna...
Rar picuri de pe ramuri mai cad răsunători...
I-atît de ud și rece pămînt și cer, că luna
Își leapădă nestoarsă cămașa ei de nori.

METAMORFOZĂ

Omidă uriaşă strivită între nori,
Vărgată cu cenuşă, cu aur şi cu sînge,
Lumina se tîrăşte spre margine de zări
Şi în gogoaşa nopţii tot mai adînc se strînge.

S-a-nchis grădina serii cu porţi de abanos...
Dar mîine răsări-va din cellalt colţ al vieţii
Un flutur, ce va umple, învoalt şi luminos,
Cu aripile-i albe tot cerul dimineţii.

STROFE PENTRU O FATĂ

Știu de ce ești albă și nepăsătoare...
Carnea ta e suflet înghețat ; de ger,
Aburii stau încă țurțuri și ninsoare
Toată dimineața zilei lui prier.

Gerul dimineții și-al copilăriei
Dăinuiește-n tine, dezmorțit puțin...
Sînii duri, doi țurțuri, spun din crețul iei
Prourul vieții rece și senin.

Carnea ți-e de suflet, sufletul de carne,
Unul și același sloi, de ce să-l rup ?
N-a-nceput în aburi gheața să se-ntoarne,
Albă, numai suflet, suflet încă trup !...

Dar, încet, sub ochiul soarelui de vară,
Moleșită-n zîmbet, sau în lacrimi noi,
Toată amintirea strînsă-n carnea clară
Aburind, sui-va suflet înapoi...

Izvorăsc din carne sufletele oare ?
Știu atît, că dacă astăzi ești de stei,
Carnea-nduioșată și-atotștiutoare
Îți va face-un suflet din topirea ei.

OSTROV ÎNCINS DE APE

Ostrov încins de ape e sufletul din mine,
Mîncat mereu de valuri şi bîntuit de vînturi,
Deşi stingher de-a pururi, prin asprele lui vine
Se leagă-n adîncime de vastele pămînturi.

Piticul bulz de stîncă, ce-i gata să s-afunde,
Cînd, îmbălat cu spume, îl zguduie orcanul,
E, nevăzut, un munte cu temelii profunde,
Ce, repezit din funduri, străpunge-ntreg oceanul.

El, petecul de tină, abia-nălţat de-un deget
Peste robia apei ce-l sapă să-l dărame,
E pisc ajuns şi culme ţintită fără preget,
Solie spre viaţă din scoarţa humei mame.

Ostrov încins de valuri şi măcinat de vînturi,
Aceeaşi coajă-l leagă-n adîncuri nevăzute
Cu toate celelalte ostroave şi pămînturi
Zăcînd oricît de joase, de-afunde şi căzute.

NOAPTE DE MARTIE

Se face moină-n suflet, cu pîclă-mpovărată ;
Din sloiul amintirii cad picuri tot mai vii,
Şi inima, hrănită, porneşte rar să bată,
Cu sînge alb de visuri şi de melancolii...

La geamul meu stă noaptea şi vrea să intre-n casă,
În carnea ei de neguri ard stele mari de foc ;
Cum n-o poate cuprinde cămara ce m-apasă,
Mă scol şi suflu-n gînduri şi-n noaptea mea-i fac loc.

Ea intră şi tîrăşte alaiul tot de-afară :
Se umflă-n mine ape, trec turme de ţigăi
Şi aburii lăuntrici iau chip de primăvară,
Cu sîni rotunzi de măguri şi coapse moi de văi.

Sosesc, scăpaţi şi teferi din cuşcile-ntristării,
Cocorii bucuriei, solia-ntîiei berzi,
Şi şesurile minţii, miriştile uitării
Le-mprourează iarba cu mii de gînduri verzi.

Pe dealurile vremii iernează neaua încă ;
Dar cîntă gura dulce a vîntului de sud,
Momită, gheaţa-şi crapă pleoapa ei de stîncă,
Surîde şi pe gingeni şi-a prins sărutul crud.

Cînd pururi veşnicia vorbeşte numa-n şoapte,
De unde-atîta foşnet şi susure şi sfadă ?
Mă plec, ascult în mine prin sufleteasca noapte
Şi-aud cum se dezbracă pămîntul de zăpadă.

TOAMNA

Jos, pe tărîmul unde cad vorbele ucise
Şi unde-abia străbate doar gîndul dus ca vîntul,
Azi, cotropit de umbra ce-i zvîrle-ntreg pămîntul,
Stă raiul amintirii cu porţile deschise.

Grădinile-amintirii se scutură de roade
Şi pajiştile-amare îngălbenesc de poame ;
Uitarea îşi trimite arar, cînd li-este foame,
Furnicile ei negre şi viespele-i iscoade.

Miroase pretutindeni a mucigai şi-a miere.
O fructă ciugulită de pasărea durerii
Mai spînzură scheletic de vreascul ros al verii :
Din hîrca ei sămînţa rînjeşte în tăcere.

Aluneci ici pe cărnuri de fructe-nsîngerate,
Dar nu le vezi din iarba ce le-a cuprins, dospite ;
Ici calci pe pulpa dulce a poamelor strivite...
Şi duci pe tălpi mireasmă de amintiri uitate.

Din tot ce-a fost grădina pierdut-acum în zare
Plîngi crengile uscate ce le-a surpat furtuna.
Şi-n toamna ta săraca, plecînd, nu iei nici una
Din roadele-amintirii muşcate de uitare.

DESPĂRȚIRE

Cînd fîlfîiși năframa în albul steag al mînii
Se oglindea amurgul în apele fîntînii ;
Alături, săgetată în inimă de frică,
În clipa despărțirii gemu o turturică,
O rodie necoaptă căzu, de vierme roasă,
Crăpînd, înăbușită de iarba somnoroasă
Și, trist, pe poarta serii spre umbrele pieirii
Ieșea, pălit și rece, luceafărul iubirii,
Trecînd ca peste-o rană, pe-un vînăt cer ca fierea.
Plecat peste fîntînă, vedeam în fund durerea
Cum turbura adîncul venind să se adape
Și prefăcea în sînge cleștarul scump de ape,
Cum se stingea amurgul și veștedul luceafăr
Și cum porneai departe și singură tu, cea făr'
De milă, luînd cu tine în albul steag al mînii,
Ca-n zări să mi le fluturi, năframele luminii,
Lăsîndu-mă, din golul fîntînii cu balaur,
Să mă privească noaptea cu ochii ei de aur,
Pe cînd, cerind și dîndu-și c-un bun rămas iertarea,
Se-mbrățișau în umbră iubirea și uitarea.

ÎN VIE

Cînd soarele coboară, din ceruri stînd să iasă,
Tu urci, cu el în faţă, spre via neculeasă,
Aşa că multă vreme îl mai zăreşti pe coamă,
Rostogolit acolo, o fabuloasă poamă
Căzută fără veste pe dealul viei tale.
Şi-n asfinţitul umed ce stăruie pe cale
Un plop, aproape negru în seara asta gravă,
Îşi nalţă foişorul de frunze-n vînt şi slavă;
În vîrfu-i, peste via sinistră stînd de pază,
A poposit o clipă cea de pe urmă rază,
Lingînd uşor cu limbă de aur sumbra turlă...
Alăturea pîndarul, bănuitor, în surlă
Încarcă-n sîrg săneaţa, gătindu-se de noapte.
Un miros lung de putred, de teasc, de foi răscoapte
S-amestecă cu greaua muţenie din vie.
Trei linuri mari aşteaptă în cramă, trei sicrie,
Şi-n spaima nenţeleasă sclipesc lîngă părete
Cosoare-ncovoiate ca aripi de erete,
În timp ce-n largul hrubei ce gurile-şi deschide
Un şir de buţi şi-antale cer alte Danaide...
Şi noaptea care vine trudită de departe
Aduce ca o veste năprasnică de moarte,
Tomnaticilor struguri spunîndu-le-nţelesul,
Că mîine-n zori începe, cu chiote, culesul...
Tu ai să stai la umbră, pe iarba otăvită,
Sub nucul cu ceardacuri de frunză-ngălbenită,
Privind cum, smuls din coardă, prunc dolofan, ciorchinul
Abia acum începe viaţa,-ntîi cu chinul:

Numai călcat de soartă dă vinul și puterea
Și-ar mucezi, stafidă, de n-ar veni durerea.
Dar, grijuliu, dînd roate și-nconjurînd fîneața,
Îi fulgeră din spate pîndarului săneața :
Și-ai să te vezi deodată în tunetul săneții
Sărind să furi ciorchinii din viile vieții
În clipa cînd, la pîndă, ochindu-te, străjerii
Ți-au ciuruit prin suflet alicele durerii.

OBOSEALĂ

Alege numai crinii cu lăncile de floare,
Crăiesele lalele cu fusta-n patru foi,
Dar nu uita că totul, gust, miros și culoare
Sînt fapta unei cepe înfiptă în gunoi.

Și lasă-mi, mie numai, cucuta și pelinul,
Pestrița mătrăgună cu peri la subțiori,
Eu știu de mult că mierea e soră cu veninul,
Culese amîndouă de pe aceleași flori.

Cu zîmbete de aur, sau lacrime de sînge,
Lumina e aceeași în zori sau de-o-nnopta,
Și-n marea umbră care pe toate-ncet le strînge,
Amurgul meu e frate cu dimineața ta.

De te-a ajuns urîtul pe cale și ți-e frică,
Oprește-te din goană, statornic, la răscruci —
Vedea-vei patru dîre spre-o zare-n veci unică
Și drumul că-i același, de vii sau de te duci.

...Și totuși din cenușa ce zace obosită
Așteaptă să renască aprinsul Phoenix iar,
Cînd toată bucuria ce-o ai agonisită
Putea-vei, fără murmur, s-o dai durerii dar!

ZILELE

Trec zilele cu sacii goi în spate,
Ca niște cerșetoare alungate,

Din casă-n casă și din poartă-n poartă,
Pe ulița vieții cea deșartă.

Cu tălpile rănite, zdrențăroase,
Sînt numai piei întinse peste oase.

Zadarnic tot întind căușul mîinii,
Le-ntîmpină și le petrec doar cîinii.

Cîte-un copil pitit pe după ușă
Le-azvîrle-n poală pietre ori cenușă.

Trec zilele ca niște cerșetoare,
Burează des și nu-i un pic de soare.

Și ele bat flămînde la zaplazuri,
Dar nimeni nu le-ntreabă de necazuri.

Așteaptă lung, dau roate, nu se-ndură
Să plece iarăși făr-o-mbucătură.

Tîrziu, cînd toți cinează pentru seară,
Pornesc tîrîș și ies din sat afară ;

Acolo e o casă-n drum, pustie,
Fără de gard, cu geamuri de hîrtie.

Nu-s uşi, nu-i foc, dar ele dau de bine,
Şi intră să se culce-ntre ruine.

Şi-adorm, aşa, lihnite, despuiate,
Că le găseşti a doua zi-ngheţate.

ARGONAUT

Priveşti bătrînul munte pe înserat, şi iată
Cum stă lăţos şi paşnic cu muchea-ncovoiată,
Bătut pieziş de soare, ce-n coamă-i se cufundă.
Îţi pare de departe, cu fruntea lui rotundă
Şi miţele de codri roşite de rugină
În care amurgeşte tomnateca lumină,
Berbecul mitologic cu lîna grea de aur,
Încremenit acolo şi gras de-atît tezaur.
În fund mînat de vînturi, greoi de gînduri rele,
Un nor întruchipează, cu vîsle şi vîntrele,
Plutind spre fabuloasa Colchidă a virtuţii,
Corabia lui Iason cu toţi argonauţii...

Din valea-n care umbra se lasă ca o lavă,
Faci semn să se oprească nălucitoarea navă,
Şi aprig, sus la proră, pornind pe urma oii,
Te-ntîmpini şi te-amesteci o clipă cu eroii.

CA-N BASMUL CU GREUL PĂMÎNTULUI

„Uuu... n-aude, n-avede !“... ce glas obosit
Ca-n basmul cu Greul Pămîntului strigă ? !
Tresar ascultîndu-l și văd, deslușit,
Un Zmeu și-un voinic încleștați — verigă !

„Uuu... n-aude, n-avede“... urechea-mi destup :
Cum strigă stăpînul în luptele-i crunte,
Și ceata-i, puiendrii de vulpe și lup,
Sosește cu Ursul, cu Greul, în frunte.

„Uuu, n-aude, n-avede“... chemarea de sus
Ajunge la mine în van să se sfarme,
Căci sufletul strigă, ca-n basme, răpus,
Iar Trupul, el, Greul Pămîntului, doarme !

DIN ÎMPĂRĂŢIA SUFLETULUI

Stă Suflet-voievod alb-colilie...
Pe ţara lui, cenuşă şi ţărînă,
De-un cîrd de ani e seceta stăpînă.
Şi-n toată pîrjolita lui împărăţie
N-a mai rămas decît o singură fîntînă.

Fîntînă rea, bătută de osîndă,
Nu poate nimeni să s-adape,
Că-n fund, şuierător, stă-n veci la pîndă
Balaurul nesăţios, prăsit în ape.

Stă Sufletul cu cîrja dinainte...
Jur împrejur, pămîntul lui crăpat
E plin de albe oseminte
Ca văile lui Iosafat.

Şi se usucă împărăţia, iască,
Pînă ce bietul necăjit popor,
Pentru un pic de apă-ntr-un urcior,
S-a învoit în fiecare seară să plătească
Balaurului, bir, o fată şi-un fecior.

...Aşa de ani. Uitase sufletul, cînd iată,
Soseşte un pristav întunecat :
Că mîine vine rîndul să trimeată
Pe singura lui fată, fata de-mpărat,
Plocon balaurului blestemat.

CRÎMPEI DE BALADĂ

Şi-a făcut Iubirea paloşul de ceară,
Coiful de cosiţe, pavăza de flori
Şi-a plecat cu suflet lacom ca o fiară,
Tronu-mpărăţiei lumilor să-l ceară,
De-a băgat întreaga lume în răcori.

Înlemniţi, toţi craii, fără nici o luptă,
Coborînd, domnia singuri şi-o curmau...
Unul cîte unul cu cerbicea ruptă,
Dosădiţi, netrebnici, cu puterea suptă,
Voievozii-n lanţuri cîrduri o urmau.

Dar un pui de lele din tot largul firii,
Făt-Frumos ursitul nu s-a dat bătut ;
Şi de focul ciudei şi-al împotrivirii
S-a topit vicleanul paloş al Iubirii,
Şi cu el odată fata s-a pierdut.

A purces Durerea urma să i-o cate,
Şi-a tocit, sărmana, un toiag de fier,
Nouă tălpi de criţă straşnic ferecate,
A trecut pustiuri încă necălcate,
Pîn-a dat de-un munte ce urca la cer :
Şi-a-nceput să-l suie cu desaga-n spate !

DOCHIA

Stă între surate harnice şi toarce...
Toarce, dar nu cîntă... Numai ochii suri
Din cerdac spre munte sperioşi întoarce :
Bîntuie departe foc peste păduri.

Muls uşor din caier de lînă seină,
Nevăzutul oaspe, doru-şi face loc.
O surată toarce, toarce şi suspină,
Dochia o prinde dulce de mijloc !

Azi ea nu mai spune ca la orice veghe :
„Arme celor teferi, flori pentru cei morţi !"
Tremurînd, în spate, îşi mai ia o zeghe...
Au răzbit duşmanii pînă lîngă porţi.

Cozile plăviţe azi le-a-ncins pe frunte
Şi-a secat izvorul basmelor cu zmei...
Trebuie să fugă mîine-n zori la munte,
Şi cu ea să ducă cîrduri de femei.

A trosnit o grindă !... Ce nebună spaimă :
Porţile cetăţii, iată-le, se sparg...
Albă cum e varul nu ştie ce-ngaimă
Şi-a rămas cu ochiul pironit şi larg.

Şovăiesc în neguri minţile ei treze,
Mierea ei din suflet s-a făcut venin :
Colo, sus, pe ziduri, de pe metereze,
Îi rînjeşte-n ţeapă capul lui Longin.

I-a-nghețat o clipă inima sărită
Și, așa întreagă, s-a făcut de sloi,
Stînd între surate dreaptă și-mpietrită
Ca o stană albă pe un plai cu oi.

DECEBAL

Cu fruntea-mpovărată de gîndurile morții,
Trecea furiș prin noapte spătosul rege dac...
Destinul lui zvîrlise, greșit, cu stînga sorții...

În fund, ca o făclie aprinsă-ntr-un cerdac,
Pe zariștea de piscuri se înfipsese luna,
Privind, încremenită, cum regele ortac

Se duce pe coclauri să-și tăinuie cununa !
O mînă de prieteni și-un pîlc de slujitori
Purtau comoara celui învins pe totdeauna.

Și vechile odoare, ca stelele în nori,
De-a latul năsăliei tînjeau închise-n lacre.
Se-ncovoia spinarea atîtor purtători

Sub tărgile cu aur, argint și scule sacre.
Ardeau departe-n șesuri cetățile de vii,
Veneau pe vînt talazuri de fum și neguri acre,

Cu bucium surd de lagăr, nechez de bidivii.
...Și cum călca-n hîrtoape, din fruntea lui plecată
I-alunecase stema în mîinile-i pustii.

Mai grea decît o stîncă din munte despicată ;
Purta doar însuși leșul rostogolitei țări
În palmele-i strivite, la groapa-ntunecată.

Tăind, pieziș, costișa pe fire de cărări,
Pășea domol tăcutul alai de-nmormîntare,
Și schiopăta eroul ștergîndu-se în zări,

Nevolnic ca o biată străină arătare.
Și cum din spate luna-l bătea necontenit,
Doar umbra-i la picioare mai rămăsese mare,

Lungită peste malul spînatec și teșit...
O umbră uriașă ce dăinuie și-acuma,
Zvîrlindu-și speriosul contur neliniștit,

Încoace, peste veacuri, parc-a-ncrustat-o huma.

. . . .

Tîrziu ieșiră-n vaduri pe-o plavie de rîu
Ce se zbătea-n zăgazuri învultorîndu-și spuma

Cu ape abătute și valuri puse-n frîu.
Acolo, în prundișul din albia secată,
Sub aspra priveghere a negrului călău,

Săpau în taină robii o hrubă larg căscată,
Mormînt grozav asemeni unei adînci genuni
În care să încapă o patrie-njunghiată.

A fost cumplită clipa cînd stema din străbuni,
Simbolul marii Dacii, s-a prăvălit din toartă
Sunînd a gol în fundul boltitei văgăuni...

S-a năzărit deodată că-nfrîntul rege poartă
În loc de cap o hîrcă rînjită dureros,
Pe care-ntipărise sentința aspra soartă,

Iar mîndrul cap cu plete ar fi sub stemă, jos,
Căci n-a putut s-o lase vădană nici în groapă.
Ucișii robi țipară în urmă fioros...

Şi iară se-ntoarse-n matcă nedomolita apă,
Mînîndu-şi peste taină bulbucii spumegaţi,
Deasupra hulei oarbe, nestrăbătută clapă.

Împrăştiase spaima pe toţi... Întărîtaţi
Lătrau morţiu căţeii pămîntului în borte,
Că pîn' la ei sub lespezi, tot mai apropiaţi,

Răzbeau năprasnic paşii greoaielor cohorte.

TUDOR

Din munţi, şi ca ei cu pieptul de larg,
Coboară un drumeţ spre cîmpie.
Opreşte prin sate năvalnicu-i şarg
Şi bate în porţi cu mînie.

Atîta doar strigă din şea : „Hai, sculaţi !"
Şi pleacă vijelios mai departe...
Dulăii prin curţi s-ascund speriaţi,
Căci zornăie-n mîini un vraf de obezi sparte.

Nu vede, n-aude, aleargă întins
Prin pulberea nopţii, fără hodină,
Dar pînă şi orbii cu ochiul lor stins
Zăresc cum din paloş îi ţîşneşte lumină.

În urmă-i se umflă, albind, un ciopor
De inşi cu topoare şi flinte,
Şi creşte, şihoaie, spumosul popor
Cu Tudor gonind înainte.

El trece „cu hainele morţii-mbrăcat",
S-abată din ţară zăporul zaverii...
Dar duhul iuţimii l-a întunecat,
De pare că-i norul cu grindeni al verii ;

Amar und' s-o sparge, amar şi prăpăd,
Zvîcnesc cruciş trăsnetele urii,
Şi-a vremilor maluri de greul năpăd
Se surpă pe unde calcă pandurii.

UN GLOTAŞ

Patru corbi, ulmînd un stîrv
Sub o salcie săracă,
S-abătură, trei pe-o cracă,
Unul, ca un moţ, în vîrf.

Şi deşi era război,
Chiot lung de tun şi larmă,
Mortul paşnic din noroi
N-avea chivără, nici armă.

Găurit de-un glonţ în goană,
Plin de sînge şi de fum,
Scurt picase lîngă drum
Un glotaş dintr-o coloană,

Cu minteanul trenţăros
Strîns c-o sfoară unsuroasă,
Cum plecase-n zor de-acasă...
...Şi zăcea morocănos.

Iar din capul împuşcat
Sta căciula terfelită
Peste faţa lui boţită
Ciugulită de vărsat.

Slut, mărunt, spetit de munci,
Numai oase, gîlci şi noduri,
Se trudise pîn-atunci
Să hrănească şapte ploduri.

Multă vreme s-au zgîit
Corbii marilor războaie
La căciula lui de oaie
Şi la trupul lui pîrlit.

Fîlfîiau pe crăci, lihniţi,
Dar deprinşi cu leşuri grase,
În bocanci şi cuirase,
Îl priveau nedumeriţi :

Omul harnicei Ilinci
Peste jilave obiele
În picioare-avea opinci
Şi nădragii drept pe piele.

Nu zăcea măreţ, lungit
În vreun gest de biruinţă,
Ci chircit, încolăcit
Şi zgîrcit de suferinţă.

Şi din chipu-i de calic
Înţepat de-o barbă rară
Nu spunea nimic, nimic,
Că murise pentru ţară.

Ploconindu-se-n sfîrşit
După multă croncăneală,
Alungînd orice sfială,
Bunii corbi s-au învoit

Şi-ntr-un glas l-au căinat —
Că viu n-a fost vreo scofală,
C-a murit tot fără fală —
Şi pe urmă l-au mîncat.

PE DECINDEA DUNĂRII

Pe decindea Dunării, la vale,
Printre triste miriști cu ciulini,
Trece-n baltă, legănat agale,
Un chervan cu covilitir de rogojini.

În tot cîmpul nici un fir nu-i verde,
Mișcă vîntul albe colilii,
Drumul lung în zări pustii se pierde
Sub un cer de mari melancolii.

Boii moi se lasă pe tînjeală,
Grebenele roase-i dor,
Osiile gem cu-ncetineală
Și slomnesc un fel de doin-a lor.

Omul stă cu capul gol și mînă,
Înfundat în maldărul din car ;
Și-ațipit, cu jordia în mînă,
Se tot duce drum fără hotar.

Cît un urs, întins, el dormitează
Peste sarica din patru piei de oi,
Numai ghioaga aprigă-l veghează,
Ghintuită cu alămuri noi.

Cînd deschide ochii, vulturește,
Peste roata zărilor năprui,
Inima-i se umple-n piept și-i crește,
Parcă șesul, tot, ar fi moșia lui.

„Foaie verde firul peliniţii"...
Cîntă cărăuşul cătinel
Şi, treziţi, cu el odată cîntă sciţii
Ce-au trecut cîndva prin stepă, ca şi el!

CÎNTEC SUFLETULUI

Suflete, navă călătoare,
Ce străbați, îndrăzneață, lumile,
Nu-mi zvîrli patimile-n vîltoare...
Ia-mi-le și du-mi-le.

Nu căta că sînt grele
Lăzile cu aur ale călătorului :
Vom plăti cu aurul din ele
Vamă corsarilor, bir dorului.

Tremură trupul, văzînd abisurile ;
Nu-l asculta... L-a năpădit osînza,
Desfășură pe vergi visurile,
Sus, cît mai sus urcă-le pînza.

Printre spumele sfărîmate
Și-ale norilor negre liote
Toate vînturile înhămate
Să te ducă numa-n chiote.

Și la cîți ți-or striga „stai, abate,
Alergi spre pieire“, spune-le
Că pe suflete din eternitate
Le poartă spre țel furtunile.

Numai la cîrmă să fie dibaci
Cel ce strunește apa și mugetele,
Și tu de la Domnul ai cîrmaci,
Zi și noapte, cu schimbul, cugetele.

DESTIN

1933

GÎNDULUI

Gînd slăbănog, deprins numai la şes
Să calci în pulberea de vorbe tocite ;
Gînd lesnicios ca o femeie, copilăros la înţeles,
Urmînd lenevos pîrtia de tălpi şi copite,
Nărăvitule să dormi pe puf de cuvinte :
Scoală şi găteşte-te, că de-acum înainte
Am să te port prin vorbele cele mai colţuroase,
Să te înglodească şi să te doară.
Razna, din albia limbii de rînd afară,
Pe cărări de piatră abia slomnite
În graiul cu urcuşuri bolovănoase,
Peste praguri de expresii încremenite,
Sus pe coclauri de munte,
Un munte de calm şi tăcere,
De unde apele au cărat toate vorbele mărunte
Şi unde văzduhul miroase a cimbru şi-a miere.
Acolo să aţipeşti pe stînci de grai tare,
Somn sfios, ca fiarele,
În noaptea cu stele pe ilic.
Să răsari treaz şi ciulit o dată cu soarele,
Neliniştit, ager şi voinic
Şi aţintit, prădalnic, ca la vînătoare,
La orice foşnet, gîndule, să sari în picioare !

TRISTA MINUNE

Încă puţin, şi triste minuni s-or împlini,
Curînd suava carne va fi iar albă piatră,
Din cerul frunţii, ochii polar vor asfinţi,
Dar pîn-atunci ţin calde tiparele pe vatră.

Am tescuit din scorburi cuibare otrăvite,
Ascunse cu viespare sihastre la un loc,
Şi-am scurs din trunchiul cărnii, prin patimi ascuţite,
Răşina unui suflet ce-i gata să ia foc.

E-acolo şi mireasma de floare închegată,
Şi seva albă-a multor cereşti singurătăţi,
De-i rînduit să arză, n-o mistui deodată,
Ci toarnă-o pentru negre şi lungi pustietăţi.

Să pot prin obştea nopţii să luminez iubirii
Şi risipit pe lături să nu mă vărs curgînd,
Împlîntă, Doamne,-n ceara molatec-a simţirii
Vertebre tari de cuget, feştila unui gînd.

TÎRZIU

Ţi-ascunzi în faptă visul ca un junghier în teacă,
Lăuntricele steme le stingi şi pleci stingher :
Nu te-ar opri nici ape, nici vîntul tot să treacă,
Nici alba profeţie a zorilor în cer.

Ca o albină-n cîmpul cu firele răscoapte,
Aştepţi prisaca morţii, cînd brumele s-aştern,
Să intri, ca-ntr-un fagur de linişte şi noapte,
Flămînd de neagra miere a somnului etern.

VINUL LUMII

Nici plug, nici sapă : suflet. Ia sufletul cu tine.
Vezi, cumpăna de zodii spre scorpie se-nclină,
Şi-n grelele podgorii vărsate pe coline
Ne cheamă dimineaţa cu chiot de lumină.

Şi lutul şi calcarul, cum sînt în veci săracii,
Azi fuseră mai darnici, şi-n cel mai sterp ungher.
Nădejdea îşi înfipse puternică aracii,
Să urce viţa vieţii tot rodul ei în cer.

Întinde toamna-n slavă lungi funii de cocoare,
Tu ia ca pentru vrajă o tufă de pelin :
Voioşi strivind ciorchinii în linuri curgătoare,
Din boabele durerii să facem lumii vin.

VIS RĂU

Inelul asfinţirii, de aur cu rubine,
Desprins din glezna nopţii alunecă pe şes.
Cu moartea mea de mînă, bat maluri şi rovine,
Dar apele m-alungă şi luntrile nu ies.

Încovoiaţi pe săbii ard îngerii la poduri.
Sub ochii lor sălbateci pe-alăturea, supus,
Trec sprijinit în suflet ca-ntr-un toiag cu noduri,
Tăiat din mărăcinii pustiilor de sus.

În cumpăna osîndei trag singur greu cît crugul ?
Dar am fost stea cu sînge ! Voi ştiţi ca-n mări de-a rînd
Adîncul se măsoară cu plumbul, nu cu fulgul,
Şi-n strălucirea lumii amestec şi eu gînd.

Himera mîntuirii destul m-a supt, căpuşă,
Sosesc în trup cu toate păcatele vîlvoi.
De n-ar fi amintirea o dîră de cenuşă,
Cum am găsi cărarea întoarcerii în noi ?

EVA

Ai jupui pămîntul de pajiști să-i faci rochii,
Ai sfîșia pulpane de ceruri rînd pe rînd,
Rîvnești să-i scrii poemul mai lin cum deschizi ochii,
Din înălțimi de vorbe și albăstrimi de gînd.

Te vezi cu mîna-ntinsă spre-un fruct cu must de
noapte,
Trunchi tînăr de măr dulce sta trupul zvelt de vis.
Pe buzele iubitei treceau șerpi moi de șoapte,
Aidoma cu șerpii divini din paradis.

Coline dunărene vegheau peste coclauri
Și dîmburi de țărînă închipuiau cununi,
Zideau alți îngeri raiul, îl încingeau cu lauri
Și vă umbreau de soare imaginari păuni.

Te vezi cu mîna-ntinsă spre măr și simți catena.
Peste zaplaz de stele priveai în jos din cer.
Un duh mai curb ca noaptea dereteca ghehena
Și ancora luminii se cufunda-n mister.

Încremenise raiul cu paznici la intrare,
Corabie-adormită pe cosmicul abis,
Tu stai cu mîna-ntinsă spre albul rod prin care
Îți deschidea păcatul dinamic paradis.

Nehotărîtă, clipa căzuse în genunche.
Ideea,-nfricoşată, din arc se desfăcu :
Trecu în alt plan jocul. Şi dincolo de muche
Şerpi, lauri, aur, lume şi viaţă, se pierdu.

Dar pururi şi-n pofida arhanghelului mare,
Ea poartă-n sine mărul cereştilor arvuni,
Şi treaz de prăvălire, tu-l caţi cu-o-mbrăţişare,
Şi-astfel te-alcătui singur din hîrburi de minuni.

BACANTĂ DANSÎND

Începe să culeagă văzduhul cu piciorul.
Lumina între pulpe, deschide ochii vii :
În alba colivie a coapselor mlădii,
O neagră porumbiță se zbate și-și ia zborul.

Dar fluturele mîinii un vîlnic a desprins,
Ce-și desfășoară norul pe sînii dimpotrivă,
Și-n luminișul tainic, sub pîntece aprins,
Unde tînjește-ascunsă mult galeșa captivă.

Nu-i dans apoi, ci spumă de văl năuc. Și cum
O-nvolburează pînza de horbotă-argintie,
Bacanta rătăcită e-o dulce vijelie
De linii fulgerate printr-un vîrtej de fum.

ŞARPELE

Aidoma cu apa alunecos şi verde,
Ieşit din lutul galben, din pietre şi dudău,
Se cuibărise-n prunduri lumina să-l dezmierde,
Neştiutor de bine, nevinovat de rău.
Vechi voievod al lumii cu vîrsta grea de stîncă,
Domnea semeţ în zale de solzi peste nisip ;
Venit din noaptea lumii nu-şi scuturase încă
Nici roua de pe gînduri, nici visul de pe chip.

Simţind cum se preface prin chin şi năruire,
Scăpa din asprul cleşte al trupului vărgat,
Şi ameţit de vraja din tainica-nnoire,
Înnăpîrlea pe prunduri un şarpe-nverigat.
Despotmolit ca gheaţa din aspra-ncătuşare,
Se cufunda în raze şi se urca-n senin
Şi nu ştia el singur în marea lui visare
De se umplea pe-ncetul cu soare ori venin.
La fel de gol, de verde şi unduios ca apa,
Plutea, idee pură, în sînul caldei firi,
Cînd l-a zărit un paznic, şi-l ciopîrţi cu sapa.
Zvîrlit din slăvi în carne cu crîncene zvîcniri,
El n-a ştiut, şi-n somnu-i lupta să se adune.
Cătîndu-se-n ţărînă fărîmele s-aleg,
Şi pînă ce amurgul s-a stins ca un tăciune,
În fiece frîntură s-a zvîrcolit întreg.

AȚIPIRE

Șarpele arterelor încolăcit îmi strînge
Tîmplele reci sub șuvițe de-argint :
Cu vinele-i mlădii pline de sînge,
Unde-i azi gura marelui sorgint ?

Am sorbit din el cînd nu-mi era sete,
Rumegușul vremii l-a astupat,
Țevi plesnite, cu rugini și pete
Pleava zilelor abia mai străbat.

Din urmă cineva mai aleargă și mă strigă :
Clintită de glasul aproape cunoscut,
Scrîșnește, mișcată, încă o verigă
Din lanțul amintirilor de plumb și lut.

Lasă-mă, întoarce-te, nimeni să nu țipe !
Cu ficații roși de cîinosul trecut,
Descătușat de pe muntele de clipe,
Ațipesc și visez că mă strămut.

HOREB LĂUNTRIC

Urc muntele de gînd cu aspre galbe
Cătînd frunzarul rugului aprins :
Doar mugetele tunetelor albe
Mă vor vesti că, Doamne, te-am atins

Şi-şi vor croi, făcîndu-le puzderii,
Pe mătcile urechilor drum nou,
Că, pînă-n fund, bulboanele tăcerii
S-or turbura sub bulgări de ecou.

Atunci scoţînd sandala minţii moale,
Cu sufletul desculţ prin jarul dur,
Păşind în vîrful gîndurilor goale,
Voi cuteza să calc pe spirit pur.

POEZIE

M-am băgat surugiu la cuvinte :
Le momesc cu văpăi, le hrănesc cu jăratec,
Le strunesc în ham de gînd, cînd lin, cînd sălbatec,
Le-ncing cu harapnicul dorului şi mînă-nainte !

Ca să nu zboare la cer ca puricii din basm, pripite,
Mă plec la fiecare, migălos faur,
Şi-ncalţ agerile versuri la copite
Cu potcoavele rimelor de aur.
Oprim în nori, la palatul de cleştaruri
Să furăm umbra frumoasei din vis fără trup, nici sînge,

Dar scorpia-i după noi. Arunc în urmă zaruri,
Coif şi buzdugan, toate grelele-mi daruri :
Inima, sufletul, minţile nătînge.

Loc, loc ! Rădvanul coboară pe pămînt,
Dar aci se destramă crăiasa de imagini,
Amuţesc, speriaţi, zurgălăii de rime-n vînt,
Chingile se rup, caii răzvrătiţi, cuvînt de cuvînt,
Strîng aripile şi fug înapoi prin paragini.
Rămîn, negre, dîrele roţilor pe albele pagini.

SOSEŞTE FERICIREA

Coliba ta din vîrful colinei e-o minune.
Apusul îi clădeşte un coif de paie noi,
Şi aurind tristeţea pustiilor păşune,
Prelung surpatul soare se uită înapoi.

Lucind ca o troiţă mutată-n bătătură,
Se-nalţă lin năluca fîntînii cu vîrtej,
Găleata aninată de lanţuri peste gură
Se leagănă în umbră ca floarea pe un vrej.

Lumina îşi dă duhul şi-ţi zace la picioare,
Prelinsă în ţărîna schimbată în chilim.
Un sînge cald de înger sclipeşte pe ponoare
Şi calci cu teamă-n iarbă ca-n fulgi de heruvim.

Îţi simţi un ceas profetic şi nu poţi sta în casă,
Ci ai porni-mpreună cu soarele spre mări ;
Neliniştit trecutul ca un destin te-apasă,
Cînd, răspunzînd deodată uitatelor chemări,

Suind domol poteca bătută de ispite,
Pe sub gutuii pustnici şi sub uscaţii meri,
Cu gura-mpodobită de zîmbete mîhnite
Soseşte fericirea albită de dureri.

PESCUITORUL DE GÎNDURI

În sufletul cu ape cînd turburi, cînd domoale
Necontenit zvîrli mreje de vorbe împletite,
Ca să le scoţi de-a pururi netrebnice şi goale,
Sau ciuruind de mîluri amare şi clocite.

Şi totuşi, jos acolo, afund, unde ascunse
Simţirile-n ghioace rodesc mărgăritare,
Stau aţintite gînduri de aur, neajunse,
Ce line prin amurgul adîncului fac zare.

Amăgitor răsfrînte de recile lor ape,
Ies uneori părelnic şi-ating la ţărm ţărîna,
Jucînd aşa de blînde şi-atîta de aproape,
Cît să te pleci pe suflet şi să le prinzi cu mîna.

Arar doar cîte unul ca-n vis se aridică
Sfios pîn' la năvodul cuvintelor viclene
Şi săgetînd limanul s-apropie cu frică.
Încremenit, nu sufli ; sloit, nu baţi din gene.

Şi iată-l viu, se zbate sălbatec, prins în fire :
Se-nmoaie-n aur mreaja urcînd nălucitoare,
Dar gîndul ager sparge reţeaua ta subţire,
Ce-ţi cade, sfori de vorbe-ncîlcite, la picioare.

Cufundătorul numai s-aruncă şi se lasă
Cu ochi deschişi prin hăuri vuind întunecate :
Strivit de greutatea ce-n adîncimi apasă
Şi podidit de sînge, la ele-abia străbate.

TOIAG DE ÎNGER

Îmbătrînesc. Destinul mi-e însă tot copil ;
Isteţ să prinză păsări şi să doboare poame
Aruncă lesne pîinea la cîini, şi cînd i-e foame,
Întinde mîna goală spre-arhanghelul Gavril.

Hoinar prin codrii lumii, nu ţii cu el la mers,
Dar n-are spor, ci cată comori peste coclaur,
În pietre sparte vede scîntei de-argint şi aur
Şi-n orice suferinţă, sămînţa unui vers.
Sătul de slovă neagră, cu degetul condei,
Izvoade noi de stele şi flori vrea să dezlege.
Şi-ades se pleacă-n tină cu frică şi culege
Porunci de mult uitate în urme vechi de zei.

În van îi spui de moarte, de Domnul Sabaot,
Zîmbind curat ca unul ce nu-şi ştie păcate,
El se şi vede-n ceruri, mai mare peste toate,
Că-şi ia toiag de înger şi umblă raiul tot.

ERGA KAI IMERAI

Au asfinţit cocorii, dar zilele-i visează.
Nemărginirii tale toamna i-a pus hotar.
Adună-te din ape străine şi-ncetează
Să pescuieşti oceanul pentr-un mărgăritar.

Culcat peste prăpăstii cu stele vii şi nalbă,
Cătînd cu gura perle şi alge moi de vis,
Cu braţele-nnodate de gîtu-i, cîrmă albă,
Pe luntrea cărnii Evei pluteşti către abis.

Zadarnice prinoase pentru descătuşare,
Ard mieii aurorii junghiaţi în norii sterpi,
În fiecare noapte din ramuri de visare
Lăuntrica ta rouă se scutură pe şerpi.

Întoarce-te la ţărmul despodobit de sare ;
Pioşi curg munţii limpezi îngenuncheaţi în pini.
Acolo unda clară nu-i apă, ci cărare
Şi paşnic pasul pune suspine printre spini.

Destupă tot nisipul din vrăni şi iar fă-ţi drum pe
Străvechile gîtlejuri de suflet şi senin
Spre stratul unde huma rodeşte pietre scumpe
Şi în simţirea gemă cresc sîmburi de rubin.

Prin marile amurguri de sulf şi de sulfine,
Ca varniţe pe maluri de lungi singurătăţi,
Cobori de taie iadul în ocnele din tine
Şi scoate-i la lumină minunile-n bucăţi.

DEASUPRA SIHLEI DE IMAGINI

Corsar cu brîul roşu de nori tîrîş în zare
Şi cu hangerul lunii înfipt într-un oblînc,
Amurgu-şi scufundase corăbiile-n mare,
Averile vărsate mai flăcărau adînc.

Spărgînd seninătatea cleştarelor înalte
Şi-un cer de piatră scumpă în gheare vii de ger,
Cu vîntul în corola de aripe învoalte,
Un vultur înflorise pe-o pajişte de cer.

Suiau pe zidul lumii luceferii zorele,
Ceardacurile umbrii îmbrăţişînd mai strîns.
Vuia lăuta nopţii din pîntecu-i de stele
Şi-n albia visării curgea izvor de plîns.

Lumina cărnii tale mijea sub mîngîiere
Şi mîna mi-era plină de zîmbetele ei.
Ne-ardea în ochi de ceară un aur nou, de miere,
Şi suflet mi-era cerul împodobit cu zei.

Am adormit o vreme în sihla de imagini,
Călcam pe şerpi de versuri încolăciţi în vis,
Şi puii-nchipuirii zburdau peste paragini
Cu tinerile rîuri scriind un gînd închis.

Scurma în piatră dorul ca viermele răpus
La porţile ţărînei căzut în calea lungă —
Dar sufletul veghea atît de sus,
Că moartea nu putea să-l mai ajungă.

AŞIJDERI CRINULUI

Aşijderi crinului de cîmp sălbatec,
Nici eu nu ţes şi nici nu torc.
Momit de slava cerului văratec,
Cu ghimpii goi spre tine mă întorc :
Îndură-te şi-aruncă un mintean
De flori cu-mpărăteşti petale
În cîrca spinului brumat de-alean
Din bărăganul pajiştilor tale.
Şi, toamna, cînd va sta să veştejească,
Trimite-ţi mielul paşnic să mă pască.

Ca pasările cerului, nicicînd
Nu ies să ar, nici ostenesc să secer.
Uituc, mă iau din zori aşa flămînd,
Cu stolul fluierarilor la-ntreceri :
Azvîrle din hambarul îngerilor sfinţi
Un pumn de boabe binecuvîntate
Pentru-un doinar hoinar şi fără minţi,
Pierdut în codrii lumii fermecate.
Şi-n iarnă, ca să trec în ţări cu soare,
Repede-ţi şoimul sfînt, să mă ia-n gheare.

AŞTEPTARE SUB CORTUL PUSTIEI

Te-aştept, deasupra-mi cu vasta nopţii şatră
Împunsă-n coastă de luna cu corn.
Ascult : inima-mi, căţel al pămîntului, bate sau latră ?
Chiupul ei de-aş putea să-l răstorn,
Să-l fac ţăndări trîntindu-l de-o piatră.
Te-aştept. Pe masa punerii înainte
Aşez gîndurile frămîntate, azimă căznită :
Dacă la început a fost cuvîntul, părinte,
De ce lumea n-a fost în gura ta o vorbă fericită ?
Ce mi-a rămas din alianţa cu tine ?
Eu m-am jurat pe lut, tu pe cer.
Nici unul legămîntul nu şi-l ţine —
Tu te-nfunzi în nori, eu în humă, şi pier.
Eu nu pot urca mîinile pînă la stele,
Să umblu cu degetele printre ele
Pe hrisovul cu steme de aur mort...
Tu nu prea pogori pe ţărîna pustie,
Cu îngerii tăi să mănînci pîinea mea, sub cort,
Ca-n dumnezeiasca de-odinioară Xenofilie.
Prin chinovarul apusului zbura un călător,
Voievod înfricoşat al puterilor pămîntene,
Plutea cu aripi de lemn fără pene
Şi fum se deşira în urmă-i fuior.
Eram gata să crez că eşti tu
Şi m-aş fi aruncat cu obrazu-n ţărînă,
Dar arhanghelul de fier s-abătu —
Şi căzu prăbuşit din slavă-ntr-o rînă.
Stai, omule, nu te pleca. Mai bine
Întoarce-te cu sufletul în sus, către mine.

Uită-te la crin şi la nalbe
Cum ţin drepte bardacele lor albe.
Îngeri iuţi, aprigele albine
Trec şi poartă polenul de la floare la floare,
Ca pe-o evanghelie rodnică şi-nvietoare
Purtată din o stea roşie într-alta albastră,
Din cîmp în glastră.
Şi-adîncurile de petale
Muiate-n rouă de aiasmă
Înalţă osanale de mireasmă.

PLÎNGERE CĂTRE HERUVIM

Aripile şi-au oprit vîrtejele albe,
Şi-a-ngenuncheat pe munte puternicul heruvim
Printre ale zorilor înflorite nalbe.
Şi aşteptînd să culeagă tristele noastre jalbe,
Plecat, asculta şi răbda să i ne jăluim :

Cum o să-i duci Domnului negre lăcrămaţii de piatră,
Scrise cu pămînt şi fără timbru de stele ?
Săraci, nici cenuşă de suflet nu avem în vatră,
Murim de foamea ce nu o alină pîinile grele.

Vezi Dunărea ? nu ducem lipsă de apă !
Simţi vînturile fluturîndu-şi coamele ? Belşug de văzduh.
Avem carne ce de prea mult sînge crapă,
Dar carnea şi sîngele nu ni se fac duh.

Cîmpurile ni le taie trenul, cerurile aeroplanul,
Dar domol prin praf pe toiag supus
Bătrînul Dumnezeu nu ne-a mai călcat Bărăganul,
Şi pe apele noastre nu mai umblă Isus.

Îmbuibaţi cu aur, de alt dor am gemut :
Deschide-ne tezaurul cel mai presus de fire,
Vistiernice al Domnului temut,
Şi cu orice dobînzi şi bir de nefericire,
Dă-ne din avuţia cerească ce-am pierdut.

Pune îngerimea toată să-l roage.
Spune-i ce zăcăminte ne dorm sub dezastre,
Şi că pentru răscumpărare, biete suflete miloage,
Îi dăm haraci tot venitul vieţilor noastre
Şi-i punem în mîini inimile noastre, zăloage.

Nu ştiu, a stat pe Ceahlău, Penteleu, ori Negoi,
Era în somn şi n-am cunoscut creasta,
Dar fii binecuvîntat că ţi-au strălucit printre noi
Genunchii de jar pe-un munte din ţara asta.

ORBUL

Tîrziu, după ce s-a tămăduit,
Orbul a întîlnit iar pe Isus ;
Şi aprig, îndurerat şi învrăjbit,
L-a oprit şi l-a dojenit.
Domnul asculta trist şi supus :
„Hei, atunci cînd mi-ai dat iar vederea,
De ce nu ţi-ai arătat toată puterea ?
De ce ai scuipat jos în gunoi
Şi mi-ai mînjit pleoapele cu noroi ?
Căci ce folos să văd şi apoi,
Aşa cum văzusem şi mai înainte,
Cu-aceiaşi ochi, la fel cu cei de cîine ori de broscoi,
Aceeaşi durere, aceleaşi morminte
Şi-acelaşi joc de umbre şi de strigoi ?
În loc să-l fi tăvălit în tină,
De ce n-ai muiat degetul tău în lumină,
Şi cu el să mă fi atins pe pleoape ?
Era de-ajuns o singură rază
Din lumina cea adevărată să cază,
Şi ochii mei de carne ca nişte muguri să crape,
Să-mi înflorească ochii cei veşnici pe care
Mi-i făgăduise cuvîntul tău cel mare.
Atunci aş fi zis şi eu că ai săvîrşit minune,
În loc să blestem pururi şi să sînger,
Să fi privit lumea cu ochi de înger
Şi toate să le văd dumnezieşti de bune.

Era mai bine în vechea întunecime :
Era întunerec, dar era şi adîncime.
Orbirea aţîţase o lucoare în mine
Şi dibuiam în genunile lăuntrice, pline
De presimţiri şi vedenii luminoase,
Cum presimţi florile după miroase.
De cum mi-ai deschis iar ochii de tină,
Văd lucruri, dar nu zăresc lumină.
Ce folos că mi-ai redat privirea,
Eu n-aşteptam vederea, ci mîntuirea."

ISUS DIN COPILĂRIE

Isuse, ca să te urci la Ierusalim de Florii,
Treceai și prin orașul unde eram la școală.
Cum te-așteptau sufletele de copii să vii,
Plîngînd pe la gazde-n cămăruța goală !
Tu ne mîntuiai și ne trimeteai iar la părinți,
Cu brișci și căruțe pornindu-ne-acasă
Sub soarele cu luciri fierbinți
Pe drumuri domoale de plasă.
Și ajungeam la cuiburile noastre prin sate
Înaintea rîndunelelor întîrziate.
Amurgurile își ardeau în cer rășina
Prin nori întruchipînd răstigniri și vedenii.
Clopotele mîhnite înmormîntau lumina
Și lin o coborau amestecînd-o-n denii.
Toată săptămîna ți-o închinam numai ție
Și patimilor tale minunate,
Dar bătea în noi, ascuns, tainica bucurie
Că toate sînt un joc măreț și tu le birui pe toate.
Joi porneam în cete la pădure
S-adunăm călțunași și viorele,
Umpleam de chiot și cîntec dealurile sure,
Uitînd că ești mort și c-o să te împodobim cu ele :
Zăceau pe sfînta masă biete flori vinete, încă înfrigurate,
Și printre ele lucea, vie, zugrăvită pe icoană,
Roșia floare a coastei tale însîngerate
Și stropii de sînge picurați din coroană.
Dar dacă zarzării erau înfloriți, făceam jaf,
Și te-năbușeam sub troiane de cununițe
Pe tine și tot alaiul de pe sfîntul epitaf,

Iosif, Nicodim, mironosițe
Și Maica Domnului cu mahrama pe cosițe.
Vineri te prohodeam apoi de-a bine.
Biserica era o slavă de fum și pară,
Vădanele boceau toți morții pe-afară,
Mama mă strîngea la piept cu suspine
Și muream și noi toți cu tine,
Pînă ce duminică înviam iară :
Tu ca să te urci la cer și să te schimbi la față,
Noi să ne-ntoarcem jinduiți la viață,
La ouă, la miel, la cozonaci
Și la scrînciobul aninat între copaci.

Mîngîietorule încununat de spini,
Oricîte amărăciuni am înghițit pe cale,
Mi-s încă stupii sufletului plini
De toată mierea amintirii tale.

PE DRUMUL CIOBANILOR

Păstor și frate-al poeziei mele,
O mîn la șesuri și o urc la munte,
S-o răcorească vînturi, ploi s-o spele,
Și-n zori pornim cu soarele în frunte.

Port zile-ntregi un vers plăpînd în glugă,
Și strofa ruptă, pînă să se-nchege,
O duc pe umeri singur, fără slugă,
Cum duc ciobanii oile betege.

N-o-nchid în țarcuri, ci ades i-e masul
Pe lunci de sat, pe-un șold de deal cu viță,
Și slobodă și-alege-n drum popasul
La ape dulci sub brațe de troiță.

Și-atunci cînd iarna peste noi s-abate
Și lupi și neguri vor să ne sugrume,
Din albe piscuri de singurătate
Luăm drumul sufletului și ieșim din lume.

FLORII

Era o vreme dulce cu aburi pe zăvoaie
Şi dangăte de clopot în turlele de fer,
Cîntau în prag cocoşii prevestitori a ploaie
Cu gîturile-ntinse spre apele din cer.

Pe măgurile negre cu poalele jilave
Mijea un fir de sate răznite de la drum,
Ieşeau pe brînci din iarnă cătunele buhave
Şi îşi scoteau la soare căciulile de fum.

Departe pe pîrloage, băjenărind uitate,
Un pîlc de capre albe îngenunchea umil;
Suind spre grinduri, cîrduri de vite-ngîndurate
Păşeau ascultătoare de-un cîine şi-un copil.

O paşnică tristeţe punea fără de ştire
În orice coş de piepturi un suflet nencăput;
Lumina sta pe uliţi, rîdea prin cimitire,
Dar se sfia să intre în casele de lut!

Pe Domnul primăverii îl aştepta pămîntul,
Isus venea cu iarba. Şi sălciile-n vad
Din bumbi de muguri proaspeţi îşi descheiau vestmîntul
Şi-n cale ploconite i-l aşterneau, plocad.

PRIMĂVARA ÎN CIMITIR

Ograda cea mai verde din sat e cimitirul.
Aeriene sălcii duc prapore de ramuri
Și-n clipa cînd lumina pe cer își pune mirul
Întîmpină pioasă Floriile cu ramuri.

Fiori subțiri de iarbă cutreieră țărîna
Și nervi suciți de troscot scot colțul înainte:
Din pragul dimineții făcînd la toți cu mîna,
S-abate primăvara întîi pe la morminte.

Cetatea morții, astăzi fără strigoi și iasme.
Sub steaguri largi de soare e vrajă și descîntec.
Uimiți pășesc copiii într-un ostrov din basme
Cu verde gras și aur, cu freamăte și cîntec.

Cutremurul pătrunde în gropile cîinoase,
Sar furnicați toți morții de-atingeri și mișcare:
Ce duhuri sfarmă lespezi și-ajung pînă la oase?
Vin rădăcini flămînde cu sfredele în gheare.

AMURG

Amurg de zmeură pe munte, vara,
În poala serii înroşite
Toţi rugii cerului şi-au scuturat povara :
Mormanele răscoapte zac strivite.

Stă-n zare ciucur pîrga sîngerie.
Adulmecînd din umbra lor adîncă,
Ies urşii nopţii plini de lăcomie
Şi zmeura amurgului mănîncă.

SEARĂ ÎNTÎRZIATĂ

În iezere de miere se cufundase seara
Şi drojdii de lumină cădeau la fund subţiri,
Dar clipa-n care noaptea pe lume-şi pune gheara
Tărăgănea lungită cu-ntoarceri şi opriri.

Plouase mai devreme, şi codrii, grei de apă,
Se scuturau cu ropot şi n-aţipeau curînd ;
Evlavia tăcerii nu cuteza să-nceapă,
Căci păsările-n cuiburi tot mai cîntau în gînd.

Din umbra ce-şi vărsase mireasma ei jilavă,
Un brad bătrîn şi pustnic privea cum, sus, stingher
Urcînd către lumina ce se-nchidea în slavă,
Cu largi rotiri un vultur se-nşuruba în cer.

A-nvineţit deodată văzduhul tot. Din partea
Uitatei nopţi un crainic împrăştia fiori :
Urcat pe-un munte galben şi-aidoma cu moartea,
Cosea pe zări amurgul livezi de roşii flori.

NOAPTEA

Din negrul munte-al nopții, pe pieptul lumii pus,
Au izbucnit obîrșii de slăvi cotropitoare
Și s-au vărsat deodată cernitele izvoare,
Rotindu-se, acolo, în mările de sus.

Izvod al morții, somnul pe toate le-a supus.
Împresurat de umbre și stele veghetoare,
Și legănat în poala tăcerii robitoare,
Ca un copil în fașă pămîntul doarme dus.

Un fir nu se prelinge din marele mister :
Căci noaptea stînd de pază nimica să nu-i scape,
Cu mîinile-apăsate pe naltul zodier,

Dospind întunecimea în care să se-ngroape,
Cu grijă își strecoară posacele ei ape
Prin vastul ciur de aur al veșnicului cer.

PEISAJ

Ș-a abătut pe șesuri un stol greoi de pluguri
Ce sfîșiară cîmpul în lung și-n lat, lihnite,
Iar peste carnea vie trecură tăvăluguri,
Și cheaguri mari de humă se mărunțeau, strivite.

În piept cu-o rană neagră zăcea lungit pămîntul,
Mîncat de ciori și singur, fără un pai ori floare :
Doar cerul milostivnic și fratele său vîntul
Îl mai spălau cu ploaie și-l oblojeau cu soare.

TOAMNA

Fugari pe mii de toamne peste răscruci de vînturi,
Rupţi funigei ce cîntă din firele subţiri,
Trec uluiţi cocorii departe de pămînturi
Şi stepele vieţii foşnesc de amintiri.

O seară mîhnitoare urzeşte peste creste
Lumină căptuşită cu umbră de zamfir,
Şi liniştea, asemeni cetăţii din poveste,
Se sprijină pe-o floare, se razimă de-un fir.

Doar apele albastre se fac încet de sînge
Şi-n fiecare iezer străbate cîte-o stea.
Un înger în fîntîna durerilor mai plînge,
Dar nimeni nu-l aude cînd lacrimile-i bea

IUBIRE ÎMBĂTRÎNITĂ

De vreme ce iubirea, bătrînă slăbănoagă,
Își ia de-acum toiagul și pleacă-ncet spre schit,
Cu sila smulge-i floarea ce-n mîna ei se roagă
Și țăndări fă oglinda în care s-a privit ;

Sfîșie-i lung hlamida, despoaie-o de inele
Și-i zvîrle-n foc condurii cu aur la călcîi.
Ucide-n cuib perechea de sure turturele
Ce v-a-ngînat sărutul în zilele dintîi ;

Dar lasă-i amintirea cu miros trist de ceară :
Cînd va veghea în miezul tăcerii din chilii
La iezere de apă cu negură și seară,
Din sloiul ei să-și toarne urîtului făclii.

CALIACRA

Sihastre porţi de mare cu stînci desferecate,
Spărturi pustii în maluri cu prăvăliri în gol
Spre rîpile căscate,
Aci se isprăveşte pămîntul. Adunate
Stau păsările albe sau sufletele, stol ?

Şi iată altă lume zbucnind pe neaşteptate
Cu zările suite pe coame de pripor ;
Şi-atît cît ochiul bate,
Albastre bărăgane de ape clătinate,
Cu alte bărăgane de cer deasupra lor

EFIGII MARINE

Un vînt zburlit pornește din țărmuri să tresalte
Și ia de hățuri fumul, iar sprintenul vapor,
Ajuns în piscul mării cu apele înalte,
Se clatină pe muchea albastrului pripor.

E-o seară uriașă ca un sfîrșit de lume —
Din albe clăbuceturi de ape ce se sparg,
Mînînd cirezi de valuri, săltați pe șei de spume,
Se-ntorc ciobanii mării, delfinii dinspre larg.

Apusul se tîrăște pe-un cer de pietre scumpe
Și cade-n mierea mării, cu luntrile furnici,
Din redia pietroasă privesc departe cum pe
Un mal de aur arde o casă de chirpici.

AMIAZA

Amiaza neclintită atîrnă ca o spadă
Pe creştetul vieţii cu vîrful aţintit :
Adînca împietrire se urcă la zenit,
Cu liniştea-ncleştată de spaima să nu cadă.

Amiaza mea s-anină de-un funigel de gînd :
    Rupă-se, dar, firul plăpînd,
    Prăvale-se tăişul oricînd ;
Aud ciocîrlia ! Nu mai pot sta :
Mă-ntorc să-mi iau din ţarini inima ce cînta.

DIMINEAȚĂ DUNĂREANĂ

Bate vîntul Dunărea, o scoală
Și-i aruncă pîclele pe maluri.
Apele rămase-n pielea goală
Tremură și se-nvelesc cu valuri.

Muți, pescarii-și spală grabnic fața
Și smeriți se-ntorc de se închină
Unde-n cer anină dimineața
Albele-i icoane de lumină.

Plescăind din labe de lopată,
Stol de lotci acopăr răsăritul,
Și-aplecați pe unda-nvolburată
Oameni cătrăniți iau pescuitul.

Unul singur mrejile nu-și suie,
Nici cîrlige, nici voloc, nici plasă,
Ci sărind în șaica lui cea șuie,
Drept pe sforul apelor se lasă.

Fără preget năzuie la vale,
Taie-n lung șuvoaiele năuce :
Șerpii Dunării să-i iasă toți în cale,
Ar răzbi prin ei și s-ar tot duce.

La ostroave jos își mînă șaica
Unde-n sălcii, albă-subțirică,
Îl așteaptă Crina bulgăroaica,
Cu ochi mari și umezi de vițică.

Bate vîntul Dunărea în faţă,
Cîrd de lotci adîncurile-i scurmă,
Numai şaica, pasăre răzleaţă,
Dup-un cot s-a şters fără de urmă

HOŢI DE CAI

Pocnet de harapnic scurt a detunat.
Spartă,-n gol tăcerea ţăndări a zburat ;
Valvîrtej prin vadul nopţii trec năluci,
Om cu ghebă neagră, cai plini de clăbuci.
Pe un cer cît lumea stelele nu-ncap,
Şi sub cerul ăsta nu se merge-n trap.
Urcă din porumburi şopot nenţeles ;
Cît o şură aprinsă iese luna-n şes.
„Hii, căluţii tatii, hii la drum întins.
Pîn-acuma nimeni urma nu ne-a prins.
Am gonit o noapte, de-am scăpa încai
Să intrăm în ţara hoţilor de cai :
Înecat de iarbă, sur de praf ori glod,
Bărăganul slobod n-are voievod.
Iureş, ca la nuntă ! Hii şi hai şi hai,
C-am pătruns în raiul hoţilor de cai !
Alei, şarg amarnic, tu leu-paraleu,
Ce tot fluturi capul şi ciuleşti mereu ?
Ori ţi-e dor de hamul vechi cu clopoţei
Şi nu-ţi place ştreangul din curmei de tei ?
Înteţeşte goana, fulger să te văz,
Că nu-ţi dau merticul, traista cu ovăz !"
Îmboldit de vorbă ca de-un şfichi tăios,
Şargul fuge-n salturi sforăind zmeos.
Încovoaie coarda gîtului mlădiu
Şi lungit s-aşterne şleaului pustiu.
Umbra lor pe laturi aripi a deschis
Şi se duc pe apa cîmpului ca-n vis.

Ţuşti ! sar lighioane... uite-le, nu-s... pier...
Şi se umflă zvonul stepei, val, la cer.
„Lăturaş, bălane, goană la ceatlău,
Că te paşte biciul, ceasul tău cel rău.
Nu v-am scos din grajduri, noaptea, să vă plimb,
Telegarii tatii, vreau doar să vă schimb :
Ducem toţi o vreme viaţă de soboli,
Şi-ntr-un tîrg departe vă prefac în poli.
Dracul ne-o cunoaşte colo în oraş
Şargul schimbă părul, eu mă fac geambaş !
Hii, cîrlanii tatii, hii şi hai şi hai,
Trageţi la limanul hoţilor de cai !
Poposim la hanul unde-n prag, cărunt,
Şade hoţomanul, moşul Dor-mărunt,
Aşteptînd ciracii cu chimirul plin
Să le ia cîştigul pe-o vadră de vin.
Dar acum abateţi către alt tărîm
Şi-mi zburaţi pe mirişti, brişca s-o sfărîm.
Nu simţiţi că vine de la tîrle fum ?
Ies hoţeşte zorii şi ne prind în drum.
Zor, s-ajung bordeiul cu parmaci căzuţi.
Şi-o-nghiţi pămnîtul caii nevăzuţi.
Larg e Bărăganul, Doamne,-ţi mulţumim,
Hai, căluţii tatii, să ne mistuim !
    hii şi hii şi hai
    bieţii hoţi de cai !“
Somnoroasă, stepa toarce tot mai lin.
Vîntul amiroase-a fîn şi a pelin.
Văruit de lună, şesul aţipit
Dintr-un singur greier ţîrîie-aiurit.
Ei prin apa lunii merg pîn' la oblînc
Şi se şterg din roata cîmpului adînc
Şi cu apa lunii se tot duc pe-ascuns,
Hăul stepei-i soarbe mut şi nepătruns,
Zările iau faţa solzului de crap,
Lumea-şi trage ţolul nopţii de pe cap.

DIN FLORI

Nu se clintea o frunză în codrii de porumb.
O fată doar tîrîndu-şi picioarele de plumb,
Cu gleznele umflate şi coapsele butuci,
Trecea plîngînd năucă sub arşiţa de tuci
Şi blestema, călcîndu-l, răzorul, azi urît,
Pe unde colindase cu dragostea de gît.
Umbla de mult fugara gonită de părinţi,
Şi-a-ngenuncheat deodată cu scrîşnete din dinţi,
Pe maică-sa chemînd-o cu jale un răstimp,
C-a apucat-o chinul de facere în cîmp.
Trîntită în neştire pe-un maldăr de pelin,
Îşi cuprinsese-n braţe tot pîntecul ei plin,
Şi-l apăsa strîngîndu-l cu vaiet rătăcit,
Că-l spintecau din şale cuţit după cuţit.
Sub soarele năprasnic cu vîlvoră de foc,
O încingeau mai tare dureri peste mijloc.
N-avea o mînă dragă s-o mîngîie cu-alean,
La cap şi-n sîn să-i puie un fir de leuştean.
De-atîtea munci cîinoase şi crîncen zvîrcolit,
A ostenit să geamă şi-o clipă-a aţipit,
Cît să-şi înghită cleiul amar al arsei guri,
Şi iar o înteţiră cumplite tăieturi.
S-a-ngemănat un ţipăt c-un scîncet lin, apoi
Muţenia cuprinse pădurile de foi.
Tîrziu zbură o barză la cuib c-un şarpe-n cioc ;
Scotea o iepuroaică puiendrii ei la joc ;
Sub cortul unui brustur ciulit şi verzi ca el,
O broască pitulase un tainic brotăcel
Şi-o fată amăgită, sub arşiţa de plumb,
Lăpta un pui sălbatec în codrii de porumb.

ZMEU BĂTRÎN

Muriră zmeii, parte în poveste
Şi parte în dricul zilelor de rînd;
Mai este unul, dacă tot mai este,
Dar va pieri şi-acesta pe curînd:

Vădan de aripi, n-are nici măsele
Cît pietrele din morile domneşti,
Ci nişte găunoase pietricele,
Cu care glojdăie baboi de peşti.

Dar bea tutun şi spirt de cel mai tare
Şi scoate fumul vălătuc pe nări,
Iar limba-i veninoasă tihnă n-are,
Scuipînd mereu sudalme şi ocări.

Cînd pandalii îi vin, se ia la sfadă
Cu lumea-ntreagă arţăgosul moş,
Cotonogeşte cîinii din ogradă,
Zvîrle cu paloşul după cocoş.

Deşi e gîrbov, fiara, şi tuşeşte,
Zmeoaica-l ţine în bordei, legat,
Căci ar mînca, aşa bătrîn cum este,
Hapsînul, toate fetele din sat.

BĂRĂGAN ÎN AMURG

În aur de pojarnic și spumă de scumpie,
Rostogolind apusul la margini de pămînt,
Își joacă Bărăganul talazu-i de cîmpie
Cu iezere de ierburi zănatice în vînt.

Sălbătecimi albastre, sus, cerurile toate ;
Jos nici un nor de dealuri pe-atît pămînt senin.
Un car șoldiu și-afundă corabia pe roate,
Călătorind prin vaste limanuri de pelin.

Departe, ancorată-n singurătăți, umilă,
O tîrlă-și țese-alene gogoașa de fum des.
În jur de arii albe cu ape de argilă,
Dorm turme de căpițe îngenuncheate-n șes.

Lumina-n zări topită și-a scurs pe cîmpuri ceara
Și-n hăul de porumburi trec visuri de polei.
Împotmolită-n grîne abia se mișcă seara,
Dar cresc arhipelaguri de umbră-n urma ei.

Posomorîri înalte ori pasări. Aiurare.
Miraje scoase-n calea însetoșatei nopți,
Sclipind prin somnul stepei dospită de visare,
Amurgu-n fund e-o geană de crîng cu vișini copți.

IONICĂ

Ionică era un copil sălbatec, de țară,
Neam de neamul lui nu ieșise din sat afară...
Maică-sa, o sărmană vădană,
Torcea zi-noapte pentr-un pic de hrană,
C-atît copilaș îi mai rămăsese din șase.
El crescuse în rînd cu viermii de mătase,
Ei mîncau frunzele și el dudele,
De aceea părul lui era ca borangicul,
Încîlcit, parcă se jucase-n el pisicul.
Ochii lui albaștri își trăgeau asemănare
De la floarea inului pe care
Maică-sa de copilă
Îl strîngea, chite, să-l pună la topilă
Și-l răsucea apoi cu cînepa-n ștreanguri.
În glasul lui cînta stolul de granguri
Cu care-mpărțea frățește cireșile coapte
(Căci da șarpelui casei blidul lui cu lapte),
Tonurile de jos i le înprumutaseră cucii
Pe care-i aștepta de cum înfrunzeau nucii,
Cele de sus i le dăruise privighetoarea bogată,
De cuibul căreia nu se atinsese niciodată.
Și așa s-a trezit cîntînd într-o primăvară,
Culegînd din paragini ștevie amară.
Dar îl strigau pițigoii în ulmetul din preval :
Ici în deal, ici în deal, ici în deal.
Cintezii îl iscodeau din tufiș :
„Cin' ți-a zis, cin' ți-a zis, cin' ți-a zis ?"
Și el, în poala cămășuții cusută cu arnici,
Ducea acasă mai mult brebenei decît urzici.

Toată vara colinda poienile Muncelului
Şi păzea boabele de aur ale muşeţelului,
Să nu le fure vîntul, de la gît, horbota cu colţişori,
Parcă satul l-ar fi pus vătaf peste flori.
Seara i se părea că este un roi de albine
Ce zboară încărcate din pajiştile cu sulfine
Şi duc toată mierea zilei — lumina de sus —
În fagurii amurgului din munţii în apus.

Cînd păsările şi frunzele se scuturau de pe cracă,
Venea pentru el o toamnă săracă,
Fără mîngîiere şi fără făină,
Doar c-o poală de gutui de la vecină,
O funie de ceapă spînzurată de grindă
Şi-o crosnie de vreascuri în tindă.
Negurile rodeau încet copacii
Şi pe sfîntul soare îl mîncau vîrcolacii.

Iarna şi-o trecea pe vatră, la cald, în cenuşă,
Cu ochii afară la zăpada jucăuşă,
Şi-urechea-aţintită la greierul cu-avînturi nenfrînte,
Singurul ceteraş ce-l mai îndemna să cînte.
Atunci a-nvăţat povestea cînd a plecat pe cărare,
Lăcrămînd, Maica Domnului cea mare ;
Şi-a făurit în gînd un buzdugan de criţă,
A ucis un zmeu şi-a scăpat o domniţă,
Mai rămăsese doi zmei şi balaurul cu şapte capete,
Ca apoi fata cea mică şi împărăţia să capete.

U-iu... bucuria lui cînd au stat ploile
Şi l-au trimis să pască oile
Pe pajişti, sub codri, departe de tot...
Grivei zburda cu limba scoasă d-un cot,
Iar el păşea mîndru cu traista vărgată-n spate,
Împărţind turmei iarbă şi dreptate.
Atunci a cunoscut întîi pe Dumnezeu :
Cînd a intrat în codrul adînc şi greu !
Umbla uluit, ca pe alt tărîm, aiurea,
Basmul nu era mai frumos ca pădurea,

Sau pădurea era basmele toate la un loc !
Apa vîntului şuia prin frunze ca pe un scoc
Şi-o vrajă-l fura spre funduri, aproape-n silă :
De copacul ăsta a fost legat Murgilă,
I-atîrnă încă funii de viţe sălbatece...
În rariştea de ici au jucat zînele lunatece,
Prin scorburi stau pitici cu căciuli ascuţite,
Ei au strivit pe cărări ciupercile otrăvite ;
În bunget şi-a prăpădit doamna condurul
Pe unde Strîmbă-Lemne îşi duce huzurul...
Dar ce luceşte ca jarul într-un rug din viroagă ?
Doamne, tu te-ai întrupat în zmeură şi fragă !
Ionică gusta carnea căpşunii plină de mireasmă

Cu smerenia cu care lua anafură şi aiasmă.
Apoi a început să ducă oile la scaldă.
Apa se strîngea pe prunduri dulce şi caldă,
Nisipul dogorea ca în culcuşul unei vetre,
Fete albe băteau rufe albe, de pietre,
Pînă ce jilişteа se-nvălea cu pînze ghilite,
Acolo,-n şuviţele de ape risipite,
Gîndind la Isus cum trimetea săracilor hrană,
A prins cu mîna întîia mreană.

Cînd a-mplinit şapte ani a bătut învăţătorul
La poarta maică-sii să-i dea feciorul.
S-a bucurat Maria, dar, aşa, cu sfială,
Şi l-a gătit pe Ionică de şcoală.
Aici era numai ochi, urechi şi minte...
Da răspunsuri ca din cărţile sfinte
Înainte de a sloveni abecedarul.
Din toată făptura lui se revărsa harul ;
În ochii lui se oglindea lumea toată
Aşa de limpede şi descurcată,
Că ştia totdeauna ce trebuie să facă.
Era adînc şi putea să tacă :
Pe ce punea mîna, brodea fără greş,
Îşi făcuse singur cel mai bun fluier din cireş,

Purta vitele fără băț, căci îi ascultau glasul,
Lăsa dorul zălog, oriunde-i călca pasul,
Îl iubeau albinele și-l lăsau să le prindă roiul,
Dregea maică-sii vîrtelnița și războiul
Și-i ajuta la țesut mai bine ca o fată.
Povestea la clăci *Alexandria* toată,
Știa conăcăriile și cimiliturile,
Cînta de căscau păsările la el gurile.
Învățătorul zicea să-l trimită la carte,
C-o s-ajungă dascăl mare la oraș, departe.
Dar maică-sa, biata Maria,
Rîvnea pentru feciorul ei popia
Aici în sat, la Biserica dintr-un stejar.
De-ar trăi să-l vază slujind la altar
În locul părintelui Nae, care se-mbată
Chiar în Săptămîna luminată
Și cade-n șanț tocma-n ziua Învierii,
De-l duc acasă pe mîini străjerii.
Trecuse anul. Biruise zgripțori și zmei
Și-n împărăția gîndului se-ntărea cu temei.
Mai rămăsese de ucis balaurul blestemat,
Ce pîndea la răspîntia drumului spre palat.
Într-o noapte s-au luat la luptă :
A tras sabia, sabia ruptă !
Balaurul l-a-ncolăcit, l-a îmbălat,
I-a trecut coada peste grumaz și l-a sugrumat.
Ionică s-a trezit horcăind, abia trăgînd răsuflarea :
„Mamă, mor... lumînarea !“
Pe Ionică-l lovise anghina.
„Scapă-l, Doamne, scapă-l !“ A venit baba Gherghina :
„Gușter, maică“... și i-a turnat gaz pe gît,
Ionică pînă seara și-a dat sufletul, și-atît !
Și l-a bocit maică-sa, și cu ea tot satul
Și tot natul,
Parcă le murise împăratul.

COIFUL DE AUR

Așadar, visul s-a izbîndit,
Basmul nu minte, povestea e adevărată :
Coiful de aur, coiful vrăjit
Era pe lume și l-a găsit
Un copil lunatec, pe-o coastă nearată.
Un biet copilaș dintr-un sat de munte
Pășuna vara vitele pe coclaur
Și, scormonind cu bîta mușuroaiele mărunte,
A scos la lumină chivăra de aur.
Plină de pămînt, ponosită, fără luci,
Zăcea uitată sub iarba grasă,
Ca un blid înnegrit, ca un găvan de tuci.
Dar inima copilului a zvîcnit de bucurie
Și chiuind fără să știe
A pus-o-n cap și-a venit cu ea acasă.
A purtat-o așa mîndru ca un împărat
Multă vreme fără să se sinchisească,
Rîdea satul de el ca de un nebun
Ce umblă în cap cu un ceaun,
Dar el simțea pe frunte har adevărat
Și mir picat din mîna dumnezeiască.
Voi ați găsit de copii în țărînă strămoșească
A poeziei chivără de aur.
O îngropase acolo fără să-și mai amintească,
Norodul, marele faur.
Și ați purtat-o de-atunci necontenit
În pofida multor ponoase ;
Părul cîrlionțat sub ea v-a-ncărunțit,
Dar inimile au rămas voioase.

SOSESC CODRII

Se scutură anii frunză cu frunză,
Şi vine o toamnă obositoare,
Cu cer spălăcit ca o pînză
Purtată îndelung şi ieşită de soare.

Oraşul trezit din lîncede linişti
Se umple de care cu lemne şi verze,
Şi spun cărăuşii mîhniţi că din mirişti
S-au smuls spulberate cele din urmă berze.

Lemnele aruncate cad pe caldarîmuri
Şi zgomotele mă izbesc mustrătoare :
Vin codrii la mine de pe alte tărîmuri,
Sosesc păduri doborîte de topoare.

Privind din geam trunchiurile sparte
Clădite la zid stive de stive,
Gîndurile-ntoarse-mi-aleargă departe,
Peste spinări de codri şi plaiuri grive.

Amintiri scăpate de mult din cuşca minţii
Şi-ascunse-n codrii putrezi ai uitării
Vin înapoi momite de holdele căinţii
Şi-abia răzbat prin sita de zile-a-nstrăinării.

Le-ntîmpină cu braţe chircite, fără vine,
Un suflet mic şi galben, uscat ca nişte moaşte.
Cu ochi holbaţi trecutul se uită lung la mine,
Uimit mă cercetează şi nu mă mai cunoaşte.

PRIN SITA ZILELOR

Eram copilul pădurarului din Valea Mătăcinii.
Viața nu mă desfășase din scutecele umbrei și luminii.
Toată zarea amintirii de copil ridicat copăcel
Mi-o umple un om mare, cu copoii după el,
Cu pușca în mînă și murgul gata.
Era tata.
Cînd pleca, în scăpăratul zorilor de aur,
Lua cu el noaptea și o ducea pe coclaur :
Altfel nu s-ar fi făcut ziuă în tot satul.
Cînd, seara, se-ntorcea pe mînă cu o secure
Știam că tot el aduce noaptea din pădure
Înadins, ca să mă culce pe mine, neastîmpăratul.
Uneori noaptea intra în sat și-n ogrăzile mele
Pitulată-n carele-nfoiate cu crăci și nuiele
Ce coborau legănat prin amurgurile-nvinețite
Cu iarbă și frunzare pentru vite.
O mîncau făr' să știe plăvanii cu coarne ca luna,
De aceea aveau botul negru și umed totdeauna.
Curînd am aflat că noaptea nu este
Roabă la tata, ca-n poveste.
M-am mîngîiat învățînd lucruri și mai minunate :
Cum a prefăcut sfîntul Petru piatra-n azimă
Pentru copiii văduvei, cînd trecea cu traista-n spate
Spre „cetatea-ntr-un pai sprijină și-ntr-un fir razimă".
Mai știam că fîntîna din deal e gîtleju pămîntului,
Cui se pleacă — îi fac vînt în ea știmele mîniate ;
Cunoșteam toate fețele vîntului.
Vîntul iernei era alb și des ca un fuior,
Vîntul toamnei, galben și tușea ușor,

Vîntul verei, cînd albastru, cînd volburos ca focul ;
Dar cel mai drag, vîntul de primăvară,
Era un vînt verde, vînt sprinten — cu el îmi făceam jocul.
Mă chema şuierînd să ne luăm la trîntă afară ;
Cînd ostenea, se culca pe-o cracă-nflorită,
Suflînd dulce şi uşor ca surioara mezină-adormită.

PISICA POPII

Eram un ghindoc şi mergeam cu tata în codri odată,
Eu îi duceam cornul cu care chema la judecată,
Ca îngerii din cer, pe furii de lemne.
Păşeam aţintiţi la dîre şi semne.
Dacă speriam hulubii, se deşteptau gorunii ;
Copacii toţi stau smirna, căci noi li-eram stăpînii.
Pe pulpeşele trunchiuri cu vine încordate
Urcau cruciş nojiţe de iederi înnodate.
Cînd, ce giuvaer mi-a sclipit jos în iarbă ?
O sculă grea, de aur, bătută-n nestemate !
Astă-noapte, jucîndu-se de-a baba oarbă,
Zînele au pierdut-o din pletele inelate,
Sau s-a desprins din descopciatele lor rochii ?
Ah, e cu boabe de zmarand de-ţi ia ochii
Şi-n piezi cu două şiruri mărunte de rubine...
Stai, n-o fi căzut cînd şi-a frecat coarnele de tulpine
Cerbul din basme, cerbul vrăjit ?
Nu !... Spunea bunicul că-n loc tăinuit
Ies la mari răstimpuri şerpii să se bată
Cînd vor să-şi aleagă împăratul, singuri :
Şerpii din dudaie cu pielea vărgată,
Şerpii şui de apă, negri, cu urechi,
Şerpii groşi cît butea, aţinuţi prin crînguri,
De sub talpa casei, de sub poduri vechi,
Şerpi ce dorm cu anii, descîntaţi prin bozi,
Şerpi bătrîni cît lumea, şerpi mărunţi şi plozi,
Aţîţaţi de slavă, vin plesnind din cozi,
Şuierînd din scorburi, lunecînd prin găuri,
Unduind din mlaştini, şerpuind din tăuri,

Furişaţi din bîlciuri unde zac în cuşcă,
Vin şi-ncing cumplită, mută-ncăierare,
Se-mpletesc în funii, spumegînd se muşcă,
Gîtuiţi se-nnoadă, strînşi într-o-ncleştare,
Se izbesc mai ţepeni ca drugii de fier,
Şi se bat ca orbii, pînă-n zori, cînd pier
Mistuiţi în găuri, înapoi în tăuri.
Dar din cruntul sînge vînzolit în iarbă,
Cu venin şi bale verzi amestecat,
Într-un cheag de aur strălucit se-nchiarbă,
Luminos, un tainic mîndru nestemat.
Cine îl găseşte — asta-i isteţimea —
Se face-mpăratul a toată şerpimea.
Tăticule, tăticule ! şi-n gene-mi tremură stropii.
Las-o, copile, e o omidă : pisica popii,
Din ea iese un flutur ca o nestemată, cînd i-o veni sorocul !
...Am văzut cum mi-a căzut din cer zodia cu norocul !

IARNA DE ALTĂDATĂ

M-am jucat o vreme lîngă două cruci.
Aud plîngînd pe mama : „Aoleo, unde te duci ?"
Şi văd cum a băgat pe bieţii bunici
Sub două muşuroaie uriaşe de furnici.
Anul s-a veştejit apoi încet şi s-a scuturat peste gropi.
Vara tînjea în şesuri culcată pe snopi,
Apoi toată zestrea toamnei a risipit-o-n grabă,
Crivăţul sturloibat, ginere rău, fără de treabă.
Şi noaptea norilor de iarnă umplu cerul cu nomol.
Codrul tot mai zdrenţăros se despuia domol,
Şi prin răvăşeala copacilor zgribuliţi de frig
Soarele se prevedea ca un inel, luna ca un cîrlig.
Doar brazii răsculaţi băteau cu vîrfurile norii
Şi făceau semn lung încotro s-alungau cocorii.
Peste tot pregătiri ascunse, tremur şi şoapte,
Cerul toamnei îşi scutura stelele coapte,
Pînă ce m-am trezit deodată cu o dimineaţă bălană,
Şi toţi codrii îmbrăcaţi într-o albă blană,
Mai frumoasă ca sarica tatii din cui.
Fruntea pămîntului era plină de troiene, cucui lîngă cucui,
Şi pădurile nămeţite dormeau nepătrunse,
Doar lupii desflorau alba lor taină.
Tata îşi ardea în lulea gîndurile ascunse,
Îngînînd o veche daină :
„Codrule, straiele-ţi grele
Ţi le smulge vînturi rele
Şi le-azvîrle prin vîlcele,
Zace zăpada pe ele.

Şi de părăsit ce eşti,
Iarna te călugăreşti."
Şi vedeam aievea un uriaş călugăr culcat pe spate,
Cu plete albe peste rasa neagră de crengi uscate.

Cînd cerul aspru se tăia cărări-cărări-limpezişuri, X
Ieşeam cu tata sus în grui pe-o pîrtie cît palma,
Croită de lupi, de iepuri, de vulpi, cu cîinii de-a valma,
Şi priveam în sat peste răzoarele de acoperişuri.
Din hornul nostru, ca din o glastră,
Pe tulpina mlădioasă,
Înflorea învoaltă peste casă
Floarea fumului, albastră.
Alteori, cînd vîntul bătea peste ogeacuri,
Fîlfîiau fumurile ca nişte steaguri.
Jur împrejur se semeţeau pe zările line,
Înălţaţi peste norodul de muncele şi coline,
În caftane de zăpadă, munţii strînşi ca la divan,
Penteleul ca un vodă purta soarele gugiuman.
La coborîş alunecam pe dărdăuşuri lustruite,
Peste ape tari şi lucii ca pietrele sclivisite.
Prin negurile ici-colo sparte,
Lumea pădurilor înţelenite se ivea departe,
Cu namile de codri suitori
Sub cerurile pecetluite cu nori...
Şi din vrăjmăşia albă de afară intram la vatră
Cu inimile grele de piatră.

CHEIA DE AUR

Pe vremea aceea mă închinam mereu,
La masă, la culcare, la sculare :
Rugăciunea era cheia de aur cu care
Întorceam ornicul sufletului meu
Şi-l potriveam să meargă după Dumnezeu,
Seara, dimineaţa şi la tot pasul,
Cum îşi îndrepta tata după soare ceasul.
Domnul mă asculta şi puteam orice să-i cer.
Dar aveam cunoscuţi şi prieteni toţi sfinţii din cer.
Isus mi-era ca frate-miu ce dormea-n copaie ;
Îl născuse mama în tinda de lîngă odaie,
Culcată, ca Maica Domnului, pe-o mînă de paie.
Acolo mai erau adăpostite două oi bolnave,
Un viţeluş cu picioarele slabe,
O cloşcă sub pat şi-o pisică cu pisoi,
Care s-au bucurat la naştere împreună cu noi.
Într-o noapte ne-au cîntat îngerii la prag,
Am sărit din somn să-i apăr de cîini :
Duceau, doinind, o lumină mare, ca un steag,
Şi purtau steble de stele-n mîini.
Glasurile cădelniţau în vînt :
„Hai, ler, leroi, Doamne sfînt".
Multă vreme le-am auzit, pînă au zburat din sat.
Cheia de aur s-a pierdut şi sufletul a stat.

VARA ÎN MIEZUL CODRILOR

Fața pămîntului nu mai era goală și spealbă.
Soarele păscuse iarba cea albă,
Înverzea peste tot cocleala ierbii adevărate,
Pajiștile se făceau ca ouăle încondeiate,
Bubuiau bolovanii tunetului rostogoliți în slavă,
Lumina agăța pe dîmburi un puf, o pleavă,
Scuturată din lîna turmelor de nori călătoare,
Pădurile se umpleau de umbră turburătoare,
Sufletul se umbrea de dor și jind,
Trupul verii se zărea mijind
Prin cămăși de frunze în carnea cireșelor pîrguite,
Sus, între coapsele pomilor atîrnînd ispite...
Știam un cotlon zăvorît în inima bungetului, unde
Un brad pustnic se-nchina frînt de jumătate,
În fața unui stejar ce-și rotunjea biserica de crengi plecate
Pînă-n ocolnița cerurilor afunde.
Intram ziua-n amiază ca-ntr-un amurg aicea
Unde nu străbăteau decît mierla și pitulicea,
Țiriind fugărite de ereți.
Ruji și carpeni împleteau o colibă cu pereți
Și m-afundam cu gîndurile într-un vis fără nume.
Lumina de amurg verde era de pe altă lume,
Și-n inima aprinsă simțeam printre bătăi
Cum gîlgîie tăcerea vărsată peste văi.
Cînd mi se ura să mă uit în zările sufletului,
Mă suiam ușor în foișorul de foi al stejarului,
Într-un cuib uriaș de vultur, părăsit,
Unde vedenia lumii mă ținea aiurit :

Munţi voinici de gît cu cerul se-nălţau cutezători,
Cu pieptare verzi de codri şi căciuli albe de nori.
Albastre sihăstrii de plaiuri, coame negre de păduri.
Deasupra mărilor de frunză, stropindu-le cu picături,
La nunta-mpărătească a firii pe-ntinsul drumului de cer
Alerga soarele de vară ca un năvalnic colăcer...
Ades se abăteau furtunile. Apucat de furii,
Vîntul se umfla ca o foală şi ţipau cimpoaiele pădurii,
Nori focoşi trceau ca nişte îngeri luptători,
Codrii huiau şi se vînzoleau sub nori.
Cînd se potolea urgia, din fund de lumi, duruitori,
Încărcaţi cu ploi mănoase porneau chervane mari de nori.
După ce negura îşi împrăştia scama puzderii,
Dumnezeu anina luceafărul cercel în urechea serii,
Pe albe lespezi de nori rămaşi culcaţi în trepte,
Urcam cu gîndul la el scările drepte.

SOMNUL LA MARGINE DE CODRU

Închid ochii şi mă gîdilă aievea pe gene
Toată vraja nopţilor codrene.
Dormeam pe pajişti la marginea pădurii, afară.
Codrii aromeau uşor în poala cerului de vară.
Seara cu ochi galbeni, închişi pe jumătate,
Ca o ibovnică arzuie întîrzia pe culmi înnoptate.
Cerul de fildeş vechi îl scrijeleau lăstunii,
Pînă ce se albăstrea lin ca bruma prunii.
Trîntit pe-un polog de fîn, cu ochi în stele,
Le priveam pînă se amestecau cu gîndurile mele.
Răsăreau ca nişte flori prinse în al cerului plaur :
Neaşteptată primăvară a văzduhului, în care
Aerul tremurat îmbăta ca un vin tare.
Din apele nopţii îngerii scoteau căuşul lunii de aur,
Să adape nevăzutele păsări din rai.
Gîndurile mi-erau de stele
Numai lumină, fără grai,
Uluit ţineam miezul scînteios din ele
Pînă ce simţeam cum de sus, din adîncuri line,
Se scutură neagra floare a somnului pe mine.
Prin păienjenişul genelor umbre se torceau aţe
Şi ne trezeam cu roua pe visuri şi flori în braţe,
Prinzînd dimineaţa, ca pe fata din dafin goală,
Cum întindea mîna şi culegea stelele-n poală.
Jos pe plaiuri unduia o fîneaţă de ceaţă.

Pe care soarele o cosea cu o rază.
O strîngea pale-pale cu pază,
Şi o înălţa căpiţe deasupra pămîntului,
Hrană pentru telegarii vîntului.

LA SCHIT ÎN MUNTE

De Rusalii suiam o zi-ntreagă pe poteci mărunte,
La hramul Sfintei Treimi, sus la schit, în munte,
Ocoleam văgăuni, urcam în piept dihamuri,
Prin codrii grei numai vălmășag de umbre și ramuri.
În fund de chiojduri clocoteau fierbători în furii,
Din trunchiuri înțesate se zideau întunecimile pădurii,
Aburi se tîrau din ascunzișuri să facă vrăjile pămîntului,
Frunzele jucau ca ielele pe funiile vîntului,
Spiridușii săpau în măruntaie hrube de sobol,
Muntele sub picior suna găunos a gol.
Cu răcori de teamă ne strecuram prin gîtlejuri
Unde șerpii curpenilor sălbateci ațineau cîrcei de vrejuri,
Noroc că înaintea noastră cu aur pe pene și creastă
Sălta din copac în copac, călăuză, pasărea măiastră.
Apoi începeau să sticlească ușor zările săgetate,
Și deodată scăpam în raiuri de poiene luminate :
Micșunea lîngă micșunea, cicoare lîngă cicoare,
Ochii pămîntului se deschideau limpezi, de floare,
Și ne priveau cum trecem, căprioare.
Nu se clintea nimic și totuși simțeam o adiere,
Oare gîndurile noastre miroseau a miere
Sau din sufletul florilor, unde se plămădea ascunsă,
Răzbătea mireasma mierei nenăscute încă ?
De-acuma, bucuroase că văd făpturi noi,
Pajiștile se țineau tot drumul după noi.
În vîrf încremenii. Urcate de nevăzute puteri,
Pietre uriașe atîrnau în cer,

Prin norii, strînşi pe furcile colţilor caier,
Stînci despletite pluteau în aer,
Culmi spînzurau de-un fir de ceaţă ;
Albe stane, ca slòi năprasnici de gheaţă
Prelinşi din straşinele tăriei albastre,
Se desprindeau aeriene peste genunile lumii noastre.
Nămestii de ţancuri se sprijineau pe vînt,
Încît muntele ţinea mai mult de cer decît de pămînt
Şi-n nemărginirea tăriei ce-l primea în inima ei,
Muntele, tot, sta în zbor oprit, cu aripi de stei,
Vîrtej de piatră cotropind văzduhul plin,
Despărţit de lume, cu prăpăstii de senin.
Ca Moisi desculţ călcam cu evlavie pietrele cereşti,
Prin spărturi priveam în jos ca prin fereşti,
Departe sub noi, cum cu fulgere fără bubuituri,
O furtună neagră crăpa pe păduri.
Graiul se sfia de muţeniile străvechi,
Numai tăcerea amiezei ne ţiuia în urechi.

Pe pajiştea din poarta schitului se ţinea hramul.
Ici un moş îşi lepăda traista, colo un cal hamul,
Şi pe curătura cu cîţiva meri întinzînd frunzare
Repede se înfiripa un sobor pestriţat cu ştergare.
Doi coropcari îşi desfăceau tolbele pline de cordele,
De fluturi, de arnici, bricege şi mărgele,
Într-un raft aveau cărţi cu cîntece de stea şi vicleim,
Un călugăr vindea icoane de la Ierusalim.
Oamenii scoteau merindele din legătură,
Sticle cu ţuică treceau din gură în gură...
Dar minunea cea mare era tabla cu alviţe :
Un roi de copii cu plete plăviţe
Ne strîngeam împrejur, gata să ne prindem de ele,
Bîzîind împreună cu muştele pe lîngă acadele.
Atunci m-am dumirit ce erau pietrele scumpe,
Verzi, roşii, galbene, sclipind în basme tot aşa cum pe

Scîndurica de brad sticlea aievea în soare
Comoara caramelelor nălucitoare.
Seara ne apuca acolo și potolea poiana.
Un amurg sărbătoresc ca la nunta din Cana
Își pleca peste petrecerea lumească chiupul de zamfir
Cu apele preschimbate în iezere de vin profir.

ZÎNELE DE AUR

Ne-ntorceam odată noaptea de la fîn,
Miresmele se-ntreceau să ne dezmierde
Și la vraja unui basm bătrîn,
Adormisem în car pe maldăr verde.
Mergeam, lin, pe tărîmul celălalt,
Unde m-așteptau un stol de zîne
Pe-un prund de aur pîn' la nori de nalt.
Cînd, la o margine de sat,
A trecut pe lîngă noi, zorit,
Prin întunerecul destrămat,
Un cîrd de fete plecate la ghilit.
Purtau pînze-n cap și poale-n brîne —
A fost o vedenie de taină și noroc.
Am crăpat ochii o clipă și i-am strîns la loc :
Jucau sterlici de umbre și lumini, amestecat,
Și cerul se înălbea ușor,
Ca într-un descîntec lin cu vorbe line.
De-atunci zorile au rămas pentru mine
Un cîrd de zîne învoalte și bălane,
O horă zglobie de surate codane,
Cu fote negre suflecate pe pulpele albe,
În cosițe plăvițe înnodînd maci și nalbe
Pornite cu noaptea-n cap spre răsărit
Către jiliștea lumii, la ghilit.
Ele trec pe lîngă streji adormite
În vîrful picioarelor,
Și nesimțite
Pe corlățile ponoarelor

Aleargă în tăcere,
Cu vălătuci de beznă, lăicere
Şi trîmbe de noapte în panere,
Spre gîrlele de aur tăinuite în fund.
Acolo se apucă să-nălbească grăbite
Pînzele nopţii vrăjite
Pe prundurile cerului afund.
Le flutură-n zare şi-n vînt
Şi le-ntind pe redii de lumină
Dincolo de margini de pămînt.
Apoi s-aruncă şi ele-n scalda senină
Şi, goale, ies şi se tolănesc alături pe prund.

CENTAURUL

Ascuns în desişul destinului meu,
Ascut săgeţi, ciocnesc fier şi piatră.
Însumi amnar, visul cremene : limbi de curcubeu,
Herghelii de flacări îşi ţîşnesc nechezul pe vatră.
Singuratec în munţi înţelepţi,
Sihăstria mi-e împodobită cu jocuri.
M-am desprins greu de stînci, de brazii drepţi,
Dintre urşii moşneni alungaţi de focuri...
Deplină-mpletire, tăcere şi gură,
Mă-nconjur de mine şi-mi chem un contur.
Cobor spre argila din alba-mi structură,
Mă urc pîn' la aur, la spiritul pur.
Cuceriri, cuceriri. Dospiri în străbuni,
Corcituri. Strîng lacrimi. Culeg floare...
Lin licărind din văgăuni,
Amforele gîndului le înalţ spre izvoare.
Iată, văzui nor senin. Cum ? Nu-ntrebaţi.
Noi nu sîntem copaci, frunza să ne cadă.
Slavă şi aur, centauri fîrtaţi,
Cu mine, peste plaiuri, cavalcadă.
Muntele cîntă cu aurora-n gheare
Din toată roua codrilor de păsări şi fiare...
Nu-i de ajuns tolba din care trăgeţi :
Inima e o altă tolbă cu săgeţi...
Curpenii jindului greu m-au încins.
Pîclele dorului stau lungi şi grele...
Născut, nu făcut. Cine mîna şi-a-ntins
Pe ţintarul cerului să se joace-n stele ?
Nu-i chip ? Nu-i slobod ? Atunci aici jos,

Rîvna. Gîtlej pururi uscat. Cît ne-o fi lerul,
Tot ce-i mai mare, mai scump, mai frumos.
Să bubuie sub noi pămîntul cum tună cerul.
Dîră măreață, dîra de fapte,
Dureze punte peste zi și noapte...
Noroc, hoți de viață ! Vreau destin umplut
Ochi, ca un chiup cu vin biruitor,
Ș-apoi, înapoi, în piatră și-n lut,
Urcior spart de tăria dorului după izvor.

Zbucnit de sub peceți, în pridvoarele lumii,
Privii dimineața peste umerii timpului gol,
Puterea nu-și află lăcaș în zidirile humii :
Faptele sufletului și marea-nlăuntru, ocol.
Culmea vasală spre văi stă-nchinată,
Din tine spre tine nu poți să treci.
Stînca e de cărări însăilată,
Între carne și suflet nu bat poteci.
Cimbrul fu mai viteaz ca noi, cuceri văzduhul.
Dezleagă-ți mireasma din inimi tare,
Avîntă-ți polenul și scutură-ți duhul.
Sîngele-și trage obîrșia din mările-amare !
Sirene rătăcite mai cîntă încă-n el
Și cormoranii roșii se sfîșie închiși.
Smulge-ți un schiptru-aromat, toarnă-ți inel.
Și-ncepe domnia din anii nescriși.
Așezări de-nceput, lăuntrice zidiri,
Căci orice stăpînire pornește cu cetate,
Șanțuri și lanțuri adînci pe simțiri,
Metereze-n gînd, porți cu-amintiri ferecate...
Temelii de chin, cheamă uriașii să-ți ajute.
Sobolii vicleni au știința hrubelor crunte,
Blocuri de voință peste nămestii de virtute,
Bolți de dor, graiul zvîrlit punte :
Nemuritoare, cetatea și-a înfipt aripa pe munte.
Dar alba semeție din care rîd străjerii
Se sprijină-n adîncuri pe pîrghia durerii.
Voievod rar îți vezi supușii trudnici în vale,

Vremea, vechil spurcat, îi mînă la muncă,
Să scurme jos, răsturnînd în ogoarele tale
Suflet negru, suflet rodnic, pămînt gras de luncă.
Zăbavnic caţi la semne şi păsări totodată,
Stau corbii-n norii negri ca schimnicii în strane
Şi inima îşi paşte în pajiştea-ntristată
Un sînge ce se cere să gîlgîie prin răni.
Fiara zeilor, fiară trufaşă murmură-n jug.
Sub măduva luminii mai lină ca un vînt,
Mîngîierea morţii trage alături cu ea în plug,
Şi sub copite sfinte plînge-ntîiul pămînt.

Dibuire-n azur, iubire. Copcă în cer deschisă,
Conac de lumină pe oarbe văi de nori...
Mă tulbură minunea îmbobocită-n clisă.
Văd fecioria lumii sub hoarda de fiori,
Genuna dimineţii cu alba ei răcoare
Se dezgheţa-ntr-un iezer de aur zîmbitor.
Lin, ţurţurii somnului picurau lingoare,
Topiţi în abureală şi adîncimi de dor...
Pîndeam vînatul vînăt venind înspre săgeată
În pajişte străină la margini de destin.
Foşnea tufişul soartei bănuitor şi, iată :
Mi-a izvorît din zodii, în loc de ciută, o fată...
Călca pe flori şi gînduri năluca de senin :
Toţi vulturii voinţii-mi căzură în vîltoare
Şi gîndurile-mi toate-i picară la picioare,
Curate, scuturate de patimi şi venin.
Dezmeticire în azur. Iubire. În carnea smerită prag.
Între noaptea trupului şi zorii sufletului îngînare,
Mă îndrăgesc pe mine în tot ce-mi fuse drag
Şi-mi trece îngereşte vremea cea mare.
Amestec firi vrăjmaşe. Îmbunez duhuri rele.
Huma scoate răsfrîngeri din lumea cealaltă,
Un şarpe lunatic coteşte între stele
Şi broaştele cîntă în cerul din baltă.
Lovit de dor scot sunet de aur greu
Şi lumea toată-i numai ecoul meu :
Luceferi şi gîze, cu păsări şi peşti

Plutesc analoage şi-alături pe apă,
Oglindiri ideale, imagini cereşti,
Potrivnice în planuri, se strîng să se-ncapă.
Zăbovire-n azur... Iubire, ea mi-a zîmbit...
De sub cununiţa sprîncenelor ochii m-au ţintit,
Steme-albastre bătute-n cerul frunţii nalte.
Fulger de sînge. Piatră suavă... Val de viol
încremenit.
Duh alb de adorare începe să tresalte,
Milă de boiul crud, milă de mîini, de mijlocul
subţire,
M-am atins de părul ei ca de-un viitor despletit
În care gungură Sibila oracole de fericire.
Am dus-o pînă-n sat coborînd în neştire.
M-a-ndemnat să mai viu, zburător nezărit.
Varsă-ţi, noapte, averile de argint înnegrit,
Întinde-ţi, beznă, uleiul negru peste fire,
Zbor şi sobor în azur... Iubire, iubire...
Suflet pe-o cruce din două suflete răstignit.

Caraula cerului, Carul-mare, proptit pe Negoi.
Buciumul nu mai gomănă fără de-ogoi.
Stîna doarme. Pîndar, un foc de tîrşi,
Mocnind mistuit între bolovani.
Sub sarici, zgribuliţi, păstori agatîrşi...
Ceas negru. Tropot... Linişte-njunghiată...
Duşmani...
Ce ne călcaţi tărîmurile, mocani ?
Iepele voastre scornesc gîdilări prin noapte,
Miresme alintate pe braţe moi de vînt
Ne pătrund în vintre ca nişte şoapte...
Pofte-aprinse. Oi furate (şi coapte :
Nuntă de carne şi jar), îmbuibare şi cînt...
Pămîntean dîrz, scit ortoman buimac de somn,
Jos măciuca ! Ramăt şi chiot în ţarc ?
Nu sînt urs jăcman, îţi sînt domn,
Iau dijma cu braţ încordat pe arc.
Dulăii, ulmaşi pricepuţi, au tulit...

Surla răsturnată stă-ntr-un peş,
Ciobanii legaţi fedeleş...
Bîr-bîr, ciopor răşluit, cîrlani şi mioare,
Berbeci de soi cu păr ciufulit...
Bîr la frigări. Jeliţi ? Sufletul, înaltă erezie, nu
moare.
Sus la căldarea zmeilor vei fi ciobănită bine,
Pradă albă cu miros de lapte dulce,
Ugerul doldora de lumină al lunii pline
Ne luminează calea trecînd să se culce.
Melcul nopţii se tîrăşte în coarne cu luceferi
bulbucaţi,
Stîncile rumegă liniştea ca zimbrii culcaţi.
Stîna mursecată mai tremură-n urmă.
Umbre cocoşate de greul poverii
Cotim... Şi deodată peste ciobani şi turmă
Se prăvale iar namila nopţii şi-a tăcerii...
Ajunşi, ţărmul mîhnirii taie şi desparte,
Cu sabie-ncovoiată, biruinţa de biruitori ;
Asta-i izbînda ? Prada ce se-mparte ?
Sus pavăza de gînduri între noi şi moarte,
Nu vă priviţi mîinile, ziditori.
Trist în morile de vînt ale Răsăritului, departe
Bezna se macină-n făină de zori.

ELEGIE

Tu treci prin ani ca printre copacii gravi ai verii,
Citind mîhnirea vieții pe-al poamelor obraz ;
Spre ieslea cu jăratec întinsă-n fundul serii,
Își încovoaie cerul albastru său grumaz.
Zvîrlite-n zarea moartă ard cioburile zilei
Și lumea-și culcă tîmpla pe-un șarpe lucitor.
Tot mai vrăjit te cheamă descîntecul reptilei,
Din buze de izvoare șoptind aromitor.
Fugară-n șir cu cerul și apele din luncă,
Spre un apus ce crește din pete lungi în rînd,
Tu măsuri bucuria cu umbra ce-o aruncă
Și inima îți bate în fiecare gînd.
Ah, inima, luceafăr ce pîlpîie deodată
În sumbrele văzduhului din peptul necuprins,
Tu n-ai simțit-o-n marea lumină înecată.
Ea prea tîrziu răsare, cînd toate-n jur s-au stins.
Te-ai scufundat în tine, spre taina neștiută,
Dar din adîncul Astăzi cu păcura lui grea
Te uiți către viață cum ai privi, pierdută,
Din puțul unei mine la gura cu o stea.
Te vezi în raiul tînăr cînd te-nfrunzise dorul
Și pomul alb al cărnii sta roditor de sîni.
A înghețat de-atuncea flămînd culegătorul,
Dar forma lor fierbinte o are încă-n mîini.
Bălai ostrov de carne, cicladă răsărită
Pe fața-nvolburată a duhului de foc,

Acum, de-atît cutremur lăuntric zguduită,
Te-nghite iar oceanul zămislitor la loc.
Cuprinsă-n chilimbarul din urm-al asfinţirii,
Te-ntuneci luminîndu-l... Ca să te am ca-n vis,
Te scriu cu diamantul suprem al amintirii
Sub veştedа petală a ochiului închis.

C U P R I N S U L

DIN ȚARA ZIMBRULUI — Poezii de război, 1918

PIRGĂ, 1921